

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

KOMPARACE PŘÍPRAV KOMENTÁTORŮ MOTORSPORTU NA ŽIVÉ TELEVIZNÍ PŘENOSY

Bakalářská diplomová práce

Lukáš JUNGSMANN

Vedoucí práce: Mgr. Jakub Ketman

Olomouc 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil literaturu a prameny uvedené v závěru práce. Počet znaků v práci včetně mezer je 100 899 znaků.

V Olomouci dne: 27. 4. 2023

Lukáš Jungmann

Poděkování

Rád bych v rámci této části bakalářské práce poděkoval svému vedoucímu Mgr. Jakubu Ketmanovi, který byl vždy nápomocný během celého procesu tvorby bakalářské práce. Nesmírně si vážím jeho ochoty kdykoliv předat mi své poznatky a rady, bez nichž by tato práce nevznikla. Ve stejném měřítku si také vážím všech komunikačních partnerů, kteří věnovali svůj drahocenný volný čas rozhovoru se mnou. Bez jejich spolupráce bych se nedopracoval tížených výsledků. Na závěr bych chtěl upřímně poděkovat své rodině za nekonečnou podporu a kamarádům za cenné zkušenosti z vytváření vlastních bakalářských prací.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá přípravám komentátorů motoristických seriálů, jejichž závody jsou živě vysílané na českých soukromých televizních stanicích. Cíl bakalářské práce spočívá v zjištění rozdílů mezi přípravami jednotlivých komentátorů motorsportu na živá televizní vysílání. Pro naplnění tohoto cíle byly využity polostrukturované kvalitativní rozhovory s celkem pěti komentátory napříč čtyřmi různými televizními stanicemi, pro které vykonávají svou profesi.

Klíčová slova

Sportovní komentátoři, mediální rutiny, příprava, živé televizní vysílání, motorsport

Abstract

This bachelor thesis deals with the training of commentators for motor racing series whose races are broadcast live on Czech private television stations. The aim of the bachelor thesis is to find out the differences between the preparation of individual motorsport commentators for live television broadcasts. To fulfil this aim, semi-structured qualitative interviews were used with a total of five commentators across four different television stations for which they practice their profession.

Key words

Sports commentators, media routines, preparation, live television broadcast, motorsport

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Teoretická část.....	9
2.1 Sportovní žurnalistika.....	9
2.1.1 Živý televizní přenos.....	11
2.2 Sportovní komentátor	14
2.2.1 Role sportovního komentátora v živém přenosu	14
2.2.2 Zdroje a příprava	16
2.3 Mediální rutiny	17
3. Metodika	20
3.1 Předěšlé výzkumy a práce	20
3.2 Cíl práce	20
3.3 Metoda výzkumu	21
3.3.1 Polostrukturovaný rozhovor	22
3.3.2 Medailony komentátorů.....	23
3.3.3 Stručný popis motoristických disciplín.....	24
3.4 Limity výzkumu.....	25
4. Analytická část.....	27
4.1 Profesní identita komentátora.....	27
4.1.1 Komentátor novinář vs. fanoušek	27
4.2 Vztah komentátor a přenos	29
4.2.1 Přidaná hodnota	29
4.2.2 Předpoklady	30
4.3 Pracovní a osobní vztahy komentátora	31
4.3.1 Vztah komentátor a zaměstnavatel.....	31
4.3.2 Vztahy a pozice komentátorů motorsportu mezi sebou a napříč sportem	32
4.4 Příprava na přenosy	33
4.4.1 Hlasová příprava	33
4.4.2 Tematická příprava.....	34
4.4.3 Věcná příprava	36
4.5 Proces komentáře motorsportu	37
4.5.1 Přítomná technika	37
4.5.2 Řízení přenosu	38
4.5.3 Podoba předzávodní studia	39
4.5.4 Reklamy.....	40

4.5.5 Komentář „z místa“ vs. „z kabiny“	41
4.6 Mediální zkušenost komentátora	42
4.6.1 Cesta ke komentování motorsportu	42
4.6.2 Ostatní profesní a mediální zkušenosti a jejich vliv na komentování	44
4.7 Komentátor, fanoušci a sociální sítě	45
5. Závěr	47
6. Seznam zdrojů	50
6.1 Literární zdroje	50
6.2 Internetové zdroje	51
7. Seznam příloh	53
8. Přílohy	54

1. Úvod

Svět sportu naprosto dokonale reflektuje lidskou vynalézavost a nápaditost, což dokazuje fakt, že na světě existuje více než osm tisíc různých disciplín a soutěží (Lipoňski 2003: 11), každá od sebe odlišná svou charakteristikou. Drtivá většina z nich je nicméně založena na jednom základním principu. Zvítězit. Ať už je to skórováním co největšího počtu gólu do soupeřovy brány, ziskem více bodů než protivník či absolvováním předem dané trasy v nejrychlejším čase, sporty existují nejen proto, aby se lidé zabavili a na moment opustili strasti běžného života, ale také, aby prokázali svou dovednost a sílu nad lidmi kolem sebe.

Specifickým sportovním odvětvím je motorsport, ve kterém záleží na dvou proměnných. Samotná fyzická stránka sportovce a jím ovládaný stroj poháněný pohonnou jednotkou neboli motorem. Účastníci jakékoliv motoristické disciplíny se snaží projet se svým strojem předem vytyčenou dráhu v co nejkratším čase. Na rozdíl od ostatních sportovních disciplín, každá motoristická disciplína se odlišuje od té druhé nejen podobou strojů, se kterými atleti závodí mezi sebou, ale také i podobou dráhy, na které atleti závodí.

Motorsport se těší vysoké popularitě po celém světě. Primárně se jedná o formu závodění na uzavřených či otevřených tratích, mezi jehož nejznámější reprezentanty patří Formule 1, MotoGP, mistrovství světa v rallye a Formule E. Je tedy logické, že na tyto disciplíny je směřován největší zájem médií. To znamená, že lidé, kteří projevuují o danou sportovní, nejenom motoristickou, disciplínu zájem, přijímají značné množství obsahů přes nejrůznější kanály, ať už jde o rádio, noviny, internet nebo televizi.

Právě televize je pro sportovní svět obecně zásadním kanálem, skrze nějž mohou fanoušci sledovat daný sport, aniž by museli cestovat na místo konání. V případě motorsportu televize představuje médium, které umožní každému fanoušku sledovat veškerou akci na trati a k tomu může poslouchat doprovázející řev motorů, jenž dodnes mnozí považují za nejdůležitější aspekt sledování motorsportu. Nicméně pro každý sport, motorsport nevyjímaje, platí, že nedílnou součástí televizních sportovních přenosů je taktéž komentátor, jenž provází diváka během vysílání zejména živých přenosů a popisuje mu veškeré dění, co, jak a proč (Deninger 2012: 121).

Přestože komentátorova profese spočívá v komentování aktuálního sportovního dění, nikdo, ani ten nejlepší řečník na světě, není schopen odkomentovat živý přenos bez jakékoliv znalosti o sportu, který divákovi popisuje. Každý komentátor tak musí podstoupit nějakou

formu vlastní přípravy na dané živé vysílání, aby dokázal věrohodně a spolehlivě nalíčit každému divákovi přesně to, co se právě děje před jeho očima. Zároveň je obecně profese komentátora natolik lidská, že každý komentátor preferuje individuální přípravu podle toho, jak mu daný způsob přípravy vyhovuje pro správné vykonání své profese. Přesně tyto předcházející věty vystihují práci i komentátorů motorsportu, jemuž se v českých televizích nedostává tolik prostoru oproti populárnějším sportům v čele s fotbalem či hokejem.

Tato bakalářská práce si tedy klade za cíl popsat a následně porovnat přípravu komentátorů motorsportu na živé televizní vysílání. Téma práce bylo zvoleno vysoce silným osobním vztahem autora k motorsportu, jenž vyniká mezi ostatními sporty svou komplexností a variabilitou oproti jiným sportům, které většinou přicházejí pouze v jedné formě a jednotlivé části, ligy a soutěže, se odlišují pouze podle toho, kde se daný sport hraje.

Pro naplnění tohoto cíle byla zvolena metoda polostrukturovaných kvalitativních rozhovorů s komentátory motorsportu vysílaného na vybraných českých soukromých stanicích. Rozhovory byly vedeny s celkem pěti komentátory čtyř různých motoristických seriálů napříč čtyřmi různými kanály. Jedná se o Zdeňka Míku, Tomáše Richtra, Tomáše Zetka, Števa Eiseleho a Václava Svobodu.

Hlavní výzkumná otázka této práce zní: Jak se komentátoři motorsportu připravují na živé televizní přenosy? Na tuto otázku navazují dílčí výzkumné otázky spojené s tématem přípravy: Co vše potřebuje mít komentátor k dispozici při své práci? Jaké profesní a osobní vztahy existují mezi profesí komentátora a jeho okolím? Do jaké míry jim pomohla kariéra před pozicí komentátora a během ní?

Práce se dělí na tři hlavní segmenty. V první části práce je představeno teoretické pojednávání o sportovní žurnalistice, sportovních komentátorů a mediálních rutinách z obecného hlediska. Následuje metodologická část, ve které jsou vysvětleny důvody použité metody, jež je zde také definována. V této části se také nachází medailony tázaných komentátorů a krátká představení motoristických disciplín, jež reprezentují tázanou skupinu komentátorů. Závěrečný segment patří analýze pěti rozhovorů s komentátory motorsportu, jejímž cílem je vytyčení odpovědí na výzkumné otázky. Poslední část je věnována závěru, ve které jsou sestaveny odpovědi na hlavní výzkumnou otázku a na dílčí výzkumné otázky. Zde je také vyvozeno závěrečné stanovisko, jak moc či málo se liší přípravy komentátorů motorsportu na živé televizní přenosy.

2. Teoretická část

2.1 Sportovní žurnalistika

Historie sportovní žurnalistiky sahá do přelomu 18. a 19. století, kdy se informovalo pouze o náhodných sportovních událostech, neexistovala žádná pravidelná zpravodajství. **(Lukšů 2011: 36)** Co se týče historie české sportovní žurnalistiky, tak ještě během 19. století nebylo na místě žádné zpravodajství o sportu, alespoň s ohledem na tištěná média.¹

Nicméně zásadním bodem pro naši sportovní žurnalistiku byl 11. únor 1955, kdy se v Československé televizi odvysílal vůbec první sportovní přenos v historii. Jednalo se o utkání v ledním hokeji mezi Prahou a švédským IF Leksandem. **(Bednařík, Jirák a Köpplová 2015: 286)** Ohlas veřejnosti byl tak obrovský, že všechny televizní přijímače byly do několika dnů od přenosu vykoupené.²

Je tedy zřejmé, že již od počátku televizního vysílání vyvolává sport v lidech velice silné emocionální následky. Sekot se táže, „*proč tolik lidí může sledovat tak více méně stereotypní podívanou, jakou může být ,na první pohled‘ považováno podávání míčů z jedné strany hřiště či kurtu na druhý konec.*“ **(Sekot 2003: 137)** V případě motorsportu bychom mohli navázat, že jak může lidi bavit kroužení strojů v kruzích pořád dokola? Sekot však zároveň vysvětluje, že důvod, proč je sport v společnosti tak populární, může být ten, že lidé nechtějí být neustále svázáni otěžemi každodenního osobního života plného povinností a strastí. Chtějí zažít něco zajímavého a nevšedního, co je nabudí a dá jim pozitivní energii. **(Tamtéž)**

Toto zapálení se svým způsobem kryje i se sportovní žurnalistikou a vlastně ji i vytváří. Teď je však otázka, jestli právě nepřekrývá tradiční pojetí žurnalistiky a jestli nad objektivitou novinářů nepřevládá jejich fanouškovská vášeň. A jestli nynější sportovní reportéři a novináři nejsou pouhými „fandy“ se zařízením při sobě, do kterého zapisují, popřípadě reportují sportovní dění pro dané médium. **(Boyle 2006: 5)**

S tím může mít také spojitost fakt, že žurnalistická úroveň těchto novinářů vlivem bulvarizace a komercializace sportovního odvětví upadla. Novináři, a nejenom ti sportovní, mají už jen za cíl „*pouze dodávat a podávat to, co si zákazník přeje,*“ **(Boyle 2006: 10)** což se zásadním způsobem pojí i s větším množstvím sportovního zpravodajství a zpravodajství

¹ Počátky sportovní žurnalistiky v RU a Československu. *Sportantique.cz* [online]. Praha, 2020 [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://sportantique.cz/pocatky-sportovni-zurnalistiky>

² ŠMÍD, Milan. Historie televize v ČR - 4: Kouzlo přímého přenosu – diváci objevili televizi. Louč [online]. 2001, (38.) [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <http://www.louc.cz/pril01/p38his4.html#p6>.

obecně. **(Boyle 2006: 9)** Sílicí byznysová a ekonomická stránka žurnalistiky dále podporuje snižování kvality novinářské profese. „*Žurnalistika je obviňována z obětování přesnosti ve prospěch rychlosti, cílevědomého vyšetřování ve prospěch laciného vměšování a spolehlivosti ve prospěch zábavy.*“ **(Hargreaves in Boyle 2006)**

Sportovní žurnalistika není primárním místem pro výzkum žurnalistiky jako takové. Přednost se dává politické žurnalistice, která se zaměřuje více na demokratickou stránku společnosti spojenou s veřejným zájmem. **(Boyle 2006: 8)** Nicméně Steen vysvětluje, že záznamy o sportu, hráčů a her a zápasů samotných se postupem času stále zvětšují a zvětšují, tím práce sportovního žurnalisty nabývá na větším smyslu povinnosti je zaznamenávat. **(Steen 2015: 10)** Je tedy logické vyvodit, že sportovní žurnalistika má čím dál tím silnější pozici v celkové novinářské sféře, a tudíž je v budoucnu možné, že sportovní žurnalistika bude tak nasycená informacemi, že bude akceptována jako rovnoprávná část novinářské praxe vůči politice, která je bezpochyby nejsilnějším článkem ze všech.

Ačkoliv to může znamenat, že práce politického novináře je tou nejtěžší v rámci žurnalistiky, ani sportovní novinář to nemá vůbec jednoduché i přes privilegovanou možnost pracovně účastnit se sportovních akcí a podniků a reportovat o něčem, co jej baví. Zvláště je zde důraz na objektivní zpravodajství sportovního zápasu, které je často ovlivněno osobním vztahem novináře k dané sportovní disciplíně. Zároveň čtenáři a fanoušci v jedné osobě očekávají od novináře jako od standardní žurnalistické pozice objektivní poznatky. **(Boyle 2006: 15)**

Problém nastává u sportů, které se nenazývají fotbal, hokej či nemají spojitost s regionálně populárními sporty.³ Tyto sporty nedosahují takové popularity a nemají příliš početnou fanouškovskou základnu a zároveň není žurnalistů, kteří by je pokrývali. Orlebar popisuje, že sport není v široké veřejnosti populární nebo nijak pozoruhodný, pokud se s ním lidé nestřetli například procházkou po městě a spatřením právě probíhajícího fotbalového či tenisového utkání nebo v hodinách tělesné výchovy. **(Orlebar 2012: 122)** Slepíčka souhlasí s Orlebarem a dodává, že televize dopomohla mnoha méně známějším sportům dostat se minimálně do povědomí široké veřejnosti. **(Slepíčka, Pekárek a Koliš 1990: 182)** Nicméně žurnalistické pokrytí sportů, které obyčejný člověk nemá šanci za normálních okolností spatřit naživo, bude mnohem menší, ne-li neexistující oproti zmíněnému fotbalu či tenisu nebo třeba basketbalu. **(Orlebar 2012: 122)**

³ Regionálně populárními sporty je myšleno sport, který má největší ohlas a fanouškovskou základnu v daném světovém regionu, např. pro Indii je to kriket, pro USA je to americký fotbal či baseball.

Zajímavý paradox existuje v rámci Formule 1 jakožto světově nejprestižnějšího motorsportu. Přestože předchozí řádky pojednávaly o sportech, se kterými se člověk může i dennodenně setkat, Formule 1 se odehrává pouze několikrát za rok a vždy na jednom místě⁴, a přesto patří mezi nejvíce pokrývané sporty, alespoň co se týče primárně televize. (**Gleich in Russ-Mohl: 178**) Další paradox vzniká při konání olympijských her, zde však hraje roli spíše národní pýcha než zájem o sportovní disciplíny jako takové. (**Orlebar 2012: 122**)

Všechny sporty, ať už ty více či méně populární, se nicméně vyznačují podobou, která je pro novináře strhující a proč vůbec sport novinářsky pokrývají. Zde samozřejmě se vrátíme k bodu o vztahu novináře ke sportu. Svobodová popisuje sporty jako události plné nečekaných událostí a zajímavých narativů, které vyvolávají u novináře nejružnější emocionální reakce, které pak reflektuje ve svém výstupu. (**Svobodová 1992: 72-77**) V případě sportovního hlasatele komentujícího živý přenos plný vysoce intenzivních momentů tohle může vyústit až v přehnaný, emocionálně řízený „fanouškovský“ komentář. Toto všechno působí na diváka sledujícího vysílání až rušivě a rozhodně by nemělo být dováděno do extrémů. (**Tamtéž**)

2.1.1 Živý televizní přenos

Předchozí odstavec nám lehce nastínil téma této podkapitoly, v níž se budeme soustředit na živé sportovní přenosy. Jak již bylo zmíněno na začátku této kapitoly, zrod naší televizní žurnalistiky, hlavně té sportovní, v 50. letech zásadně proměnil podobu nejen novinářské praxe do let budoucích. Lidé v Československu byli ovlivněni nástupem televizního vysílání tak značně, že se prodej televizí, a tedy diváků zvýšil v roce 1955 z přibližně 32 tisíc na více než jeden milion za pouhých sedm let⁵, i přes měnovou reformu roku 1953 a vysokých cen samotných televizí. (**Končelík, Večeřa a Orság 2010: 160**)

Lidé si sledováním televize postupem času začali vytvářet osobní vztahy k osobnostem, které se na jejich obrazovkách objevovaly a které se vyznačovaly nějakou formou dovedností, ať už se jednalo o sport či cokoliv jiného. „*S tím jsou spojeny také změny ve způsobu podávání zpráv.*“ (**Russ-Mohl 2005: 177**) Tyto zprávy nicméně se spíše podobají světu známého z fikce. „*Televizní sport zdůrazňuje napětí, vzrušení a místo hlavní otázky*

⁴ What is Formula 1?. *F1chronicle.com* [online]. F1 Chronicle, 2021 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://f1chronicle.com/what-is-formula-1/#What-is-Formula-1>

⁵ ŠMÍD, Milan. Historie televize v ČR - 4: Kouzlo přímého přenosu – diváci objevili televizi. Louč [online]. 2001, (38.) [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <http://www.louc.cz/pril01/p38his4.html#p6>.

akčních filmů ‚kdo je vrah‘ čelí hlavnímu dilematu: ‚kdo zvítězí,‘ či ‚kdo dosáhne rekordního výkonu?‘ a nebo nejnoveji ‚kdo získá nejvyšší finanční odměnu?‘“ (Sekot 2003: 153) Koppett přichází s podobnou definicí, kde představuje pět cílů a záměrů televize propagovat sport:

- *pobavení*
- *představy a historky*
- *prezentaci v reálném čase*
- *adoraci akčnosti a heroismu*
- *konformní vztah vůči světu sportu a jeho představitelům (Koppett in Sekot 2003: 159)*

Ve spojitosti s posedlostí moderního světa být informovaný o všem a o nic nepřijít je živé televizní vysílání zásadní součástí žurnalistiky. Výsostné postavení má v tomto vysílání sportovních přenosů. Russ-Mohl jej dokonce vynáší na první pozici důležitosti živého vysílání ze všech sfér zpravodajství. (Russ-Mohl 2005: 177)

Televize a její schopnost přenášet události z kteréhokoliv bodu na světě do našich domů je faktorem, proč vůbec se televize stala ve společnosti tak nesmírně oblíbenou. Není potřeba nikam cestovat, tudíž je to ekonomicky výhodné. Stačí si pořídit televizi a hned má člověk přehled o všem zásadním, co se děje doma i v zahraničí. Sport není výjimkou. Když se takto spojí nějaké množství lidí, vzniká publikum, což popisuje Korda: „*Je to právě živá přenášená sportovní událost, která má potenciálně virtuálně propojovat obrovské národní i globální publikum.*“ (Korda 2013: 35)

Korda dále představuje myšlenku, že televize nemůže existovat bez profesionálního sportu a naopak. (Tamtéž) Aby jak televize, tak profesionální sport přežili, musejí najít způsoby finančního výtěžku. Na to Korda navazuje teorií komodifikace: „*Jak profesionální sport, tak jeho televizní přenosy se od svého zrodu staly předmětem komodifikace – začaly tedy sloužit jako ‚produkt‘, který má svou tržní cenu. Sportovní utkání se stala prostorem, kde bylo možné propagovat zboží a služby.*“ (Korda 2013: 36)

Televize využívají sportovních přenosů ke svému vlastnímu zisku, který se odráží ve číslech o sledovanosti. Pokud se má na daný kanál dívat co nejvíce lidí, televizní společnosti tak musejí adekvátně přinést divákům to, co vyžadují. Přenosy nesmí diváky nudit. A pro účel vlastního profitu společnosti dosazují komentátory, kteří v rámci celé komercializace sportovních přenosů mají za úkol publikum bavit a obohacovat je, pokud možno, novými poznatky. Toto téma nastiňuje tato práce v analytické části, kde komentátoři motorsportu představují své způsoby zabavení publika.

Ve fanoušcích také cílí společnosti vyvolání emocí, které pak přenášejí dál do okolí, z čehož na oplátku profitují televize zpátky. **(Korda 2013: 37)** S Kordou souhlasí Rowe, který věří, že: „*síla sportovní televize vytvářet a spojovat národy roztržité prostorem, časem a sociálními rozdíly se ukazuje jako její vrcholná ekonomická výhoda.*“ **(Rowe 2004: 79)**

Je zřejmé i z řádků o „boomu“ televize v 50. letech, že televize nabídla ve době vzniku a rozšíření mezi „obyčejné“ lidi něco, co žádné jiné médium před ní. Oproti tisku a rozhlasu televize přidala do mixu vedle textu a zvuku také pohybuující se obraz. Podle Olšovské a Kapouna televize přináší spoustu zásadních benefitů oproti tisku a rozhlasu. Skrze televizi se člověk na rozdíl od tisku dozví věci rychleji, snadněji a pohodlněji. A na rozdíl od rozhlasu televize dovoluje divákovi mít větší přehled o situaci a také jednodušeji rozpozná důvěryhodnost daného zdroje. **(Olšovská a Kapoun 2003: 34)**

Ve výsledku by se dalo tedy říct, že diváci televize jsou mnohem erudovanější než v případě tisku či rozhlasu. Divákovi je prezentován živý televizní přenos s vysokou přesností oproti zmíněným médiím. Boyle vyvozuje z toho fakt, že televizní diváci ví více než žurnalisté na dnešní dobu archaičtějších médií, jelikož si v době televize a nyní i internetu dokážou najít informace snáze a rychleji. **(Boyle 2006: 80)**

Jak bylo již zmíněno, televize kombinuje tři aspekty mediálního obsahu – obraz, text a zvuk. Právě zvuk se pojí ve vztahu k rozhlasu s mluveným projevem, proto při živém sportovním přenosu jsou na místě místo rozhlasových hlasatelů sportovní komentátoři. O nich je vyhrazena samostatná kapitola, nicméně nastíním jejich pozici stručně i v této podkapitole, jelikož představují přímou spojitost právě se živým televizním přenosem.

Weischenberg popisuje televizního komentátora pouze jako „analytika“ sportovního přenosu, jelikož divák oproti rozhlasu už dostává obsah v podobě sportovního utkání do obrazovky, tím tedy zásadní část celkového zážitku vidí před sebou. „*Zpravodajec je [...] spíše komentátorem, který především analyzuje, umí ‚přečíst‘ zápas, upozorňuje na to, jak se vyvíjí.*“ **(Russ-Mohl 2005: 177)** S Weischenbergem souhlasí Svobodová, která popisuje sportovní komentátora živého přenosu jako někoho, kdo většinou pouze doprovází obraz, který publikum sleduje na svých obrazovkách a ze kterého si vybírá ty nejdůležitější informace. **(Svobodová 1992: 72-77)** Svobodová dále rozlišuje způsob komentáře sportovního přenosu na komentování „na dálku“ a „z místa akce“, z nichž druhý uvedený způsob je častější – tato práce zmínit komentátory komentující na místě a z kabiny. **(Tamtéž)** Toto však platí výhradně pro domácí sportovní žurnalistiku. Jak potvrzuje Míka, komentování motorsportu z místa je v našich končinách mnohem podstatnější problém, jelikož největší a světově nejpoblárnější podniky se konají výhradně mimo Českou republiku, tudíž časté cesty

do jiných zemí každý rok jsou nákladné a komerční televize na to nemají často dostatečný rozpočet.⁶

2.2 Sportovní komentátor

2.2.1 Role sportovního komentátora v živém přenosu

„Živý komentář je pravděpodobně stejně platnou formou žurnalistiky jako každá jiná, i když je to ta nejokamžitější a nejméně shovívavá forma. Drobné přeřeky z vás mohou udělat celonárodního terče posměchu.“ (Steen 2015: 176)

Ze Steenových vět je patrné, že profese televizního komentátora vyžaduje set rétorických dovedností a předpokladů práce pod tlakem. Pro komentátory a moderátory, kteří pravidelně vystupují v televizi před miliony diváků po celé zemi, toto platí dvojnásob, ne-li víc. Sportovní komentátoři mají situaci relativně ulehčenou. Jejich práce spočívá v prezentaci živého obrazového materiálu, který se neustále proměňuje. Navíc nemusí být ve spojení s diváky či posluchači a mohou se přednostně soustředit na svou činnost. **(Svobodová 1992: 72-77)**

Svobodová dále objasňuje důležitost maximální koncentrace sportovního komentátora na přenos na nutnosti dávat pozor na několik věcí najednou. Diváci sledující přenos z pohodlí svých obývacích pokojů vidí pouze to, co se odehrává na jejich obrazovce a nemají velký přehled o situaci na místě. Proto musí komentátor zprostředkovat i aktuální dění z místa akce⁷ společně se sledováním samotného utkání, což mnozí reportéři nazývají „šilháním“. **(Tamtéž)** Svobodová vyvozuje závěr, že práce sportovního komentátora *„bezesporu klade vedle nároků na jazykové schopnosti a dovednosti i nároky na maximální soustředěnost, neustálou pozornost a postřeh reportéra.“ (Tamtéž)* Svobodovou doplňuje David Hill, výkonný producent australského kanálu Channel 9, svým prvním z deseti bodů předaných komentátorům sportovní sekce zmíněné australské stanice: *„Jedním okem sledujte obrazovku, druhým sledujte hřiště a třetím okem svůj jazyk [...]“ (Steen 2015: 180)*

Aby mohl komentátor stíhat všechny zmíněné aktivity, je pro vlastní dobro komentátora žádoucí mít odborný a tematický přehled o tom, co komentuje. Hladký nabádá všechny komentátory, aby měli nepřeborné množství znalostí o oboru, kterému se věnují. Tím dokážou informovat své diváky o různých poznacích, které si sami jednoduše nezjistí. **(Hladký 1986: 179)** Nicméně v nynější době vysoce vyvinutého internetu má fanoušek

⁶ Míka 2023: 34

⁷ Pakliže komentátor komentuje utkání a je sám přítomen na sportovní akci.

nejednodušší přístup k informacím než kdykoliv předtím. Komentátor tak musí zaujmout publikum více než jenom fakty, jež jsou v mžiku dohledatelné na internetu. To souhlasí s dalším výrokem Hladkého, jenž předpověděl do budoucna postupně se zvyšující nároky na sportovní komentátory. **(Hladký 1986: 178)**

Jak bylo na konci minulé kapitoly naznačeno, sportovní komentátor doprovází obrazová složka, který je podle Svobodové v rámci televizního přenosu dominantním prvkem. „Televizní obraz je bezesporu po většinu doby sportovního přenosu rozhodující složkou přenášené informace; ovlivňuje slovní doprovod a ten hodnotu obrazu doplňuje, obohacuje.“ **(Svobodová 1992: 72-77)** Oproti starším formám zpravodajství dokáže televize přenést spoustu informačního obsahu divákovi skrze obraz. S ním musí komentátor nakládat a využít jej ve svůj prospěch. Jedná se mnohdy o informace o aktuálním stavu sportovního klání včetně průběžného výsledku, úvodní informace představující místo akce, účastníky utkání atd. **(Tamtéž)** Takovýto styl komentáře však nesmí přerůst v obyčejný popis, jak varuje Hladký a uznává popis pouze v situaci, kdy je potřeba publiku osvětlit skutečnost, která se na obrazovkách vyskytuje, ale není zřetelně vysvětlena. **(Hladký 1986: 179)**

Komentátor společně s informacemi na obrazovce spolupracuje s technickými vlastnostmi televize, jmenovitě se zpomalenými záběry, opakováními důležitého momentu či informativními a kontextuálními pohledy do předchozího zápasu či závodu. **(Svobodová 1992: 72-77)**

Svobodová dále objasňuje, že každé sportovní odvětví se komentuje odlišně v závislosti na jeho struktuře a charakteristice. Některé závisí více na emocích a potenciálně proměnlivém průběhu utkání „nahoru dolů“ jako například fotbal či hokej. Naopak některé sporty probíhají bez žádných zásadních výkyvů, což neumožňuje přítomnost intenzivních emocí. Příkladem budiž zimní sporty, ve kterých soutěžící nestartují spolu, ale postupně v předem daných časových intervalech. **(Tamtéž)**

Nejen, že existují příznačné rozdíly v komentovaných sportech, ale také v komentátorech samotných. Každý komentátor má individuální oblast nabytých verbálních a všeobecných znalostí a vrozených vlastností. Svobodová rozlišuje několik činitelů rozlišujících komentátora od komentátora, mezi něž patří například obratnou jazykovou znalost, cit pro improvizaci, přizpůsobivost, a hlavně všeobecný přehled přesahující komentovaný sport. **(Tamtéž)** U každého sportovního komentátora hraje důležitou roli hraje i svérázný styl komentáře, který přidává do přenosu další proměnnou ovlivňující požitek diváka z přenosu.

Hladký nicméně vytvořil ve své době seznam vlastních předpokladů, kterých by se komentátor držel a které by mezi komentátory měly být neměnné. Následující vlastnosti se podle Hladkého shodují pro všechny typy televizních přenosů:

- „široké všeobecné vzdělání, kulturní a politické znalosti,
- hluboké znalosti oboru přenášené události,
- smysl pro objektivitu a potlačování subjektivních pocitů,
- nesmírný takt, skromnost, vkus a kultivovanost projevu,
- improvizální schopnosti,
- pohotovost, bystrá reakce,
- bohatý slovník, kultivovanost vyjadřování a slovních obrátů, dokonalá znalost rodného jazyka,
- příjemný hlas, důvěryhodnost osobnosti,
- umění mluvit i mlčet v pravý čas.“ (Hladký 1986: 178)

Podle mínění Hladkého je pro komentátora zásadní i příprava před samotným vysíláním, která má spočívat v důkladném obeznámení s látkou explicitně spojenou s tématem přenosu.

Hladký vnímá přípravu jako esenciální, nicméně uznává, že to často není jednoduchá práce obstarat si dostatek potřebných materiálů. (Hladký 1986: 179) Ovšem s nástupem internetu se příprava na přenosy stala značně snadnější a pohodlnější.

2.2.2 Zdroje a příprava

Jak jsme se zrovna od Hladkého dozvěděli, příprava na přenosy je téměř stejně důležitá jako samotný proces komentování. Bez rešerše a přípravy by komentátor neměl žádnou šanci obstát během vysílání. Jednoduše řečeno by bez přípravy neměl co pořádně říct.

Russ-Mohl definuje rešerši, a s tím spojenou přípravu, jako proces „zjišťování a shromažďování materiálů, faktů a důkazů.“ (Russ-Mohl 2005: 109) Jakými cestami lze tyto zdroje pořídit, popisuje Sigal, jenž rozdělil způsoby získávání zdrojů na tři možnosti: rutinní, neformální a iniciované. (Sigal in Trampota 2006: 84)

Mezi rutinní kanály Sigal zařadil všechny cesty, které lze definovat jako oficiální, tedy tiskové konference, projevy či ceremonie. Čuřík však zde vstupuje s varováním, že novinář musí brát informace z těchto zdrojů kriticky, jelikož se jedná „o zdroje z oblasti public relations. Novinář tedy musí počítat s tím, že tyto zdroje hájí především zájmy své a svých institucí či organizací.“ (Čuřík a kol. 2012: 38)

Do nerutinných kanálů budou celkem logicky patřit zdroje neoficiálního ražení, což mohou být spekulace, zákulisní informace či zprávy z konkurenčních médií. **(Sigal in Trampota 2006: 84)** Čuřík tady nabádá, aby novináři přistupovali k těmto informacím opatrně. **(Čuřík a kol. 2012: 39)**

Iniciované zdroje Sigal považuje za ty, které si novinář vyhledá svou vlastní cestou, to znamená vlastní rozhovory, analýzy či údaje ze statistik. **(Sigal in Trampota 2006: 84)** Čuřík soběstačný způsob získávání informací považuje za důvěryhodný, pakliže je například přímým účastníkem nějaké akce. **(Čuřík a kol. 2012: 38)**

Jakmile se novináři vydají hledat informace, Russ-Mohl jim radí, aby hledali informace od zdrojů, které se pohybují v dané sféře a aby získané poznatky ověřovali. „*Platí: pátrat, zjišťovat, zkoumat a dokumentovat.*“ **(Russ-Mohl 2005: 109)** V dnešní době je ovšem rešerše informací a získávání zdrojů a kontaktů mnohem snadnější než dřív díky síle internetu. Russ-Mohl dokonce velebí internet z toho pohledu, že se v něm střetávají zdroje z celého světa, jež díky angličtině jakožto světovému jazyku představují pro novináře zlatý informační důl. **(Russ-Mohl 2005: 110)**

Výše uvedené způsoby rešerše se primárně koncentrují na oblast tradiční žurnalistiky, ačkoliv je lze přisoudit i k přípravě na profesi sportovního komentátora na živé televizní přenosy, jen se musí jednat o cesty analogicky spojené se sportovní sférou. Co se týče literatury pojednávající o zdrojích sportovních komentátorů, neexistuje mnoho ani české ani zahraniční literatury, z níž by bylo snadné čerpat. Nicméně analytická sekce této práce alespoň částečně pokryje tuto oblast na základě rozhovorů s komentátory motorsportu.

2.3 Mediální rutiny

Stejně jako v každé jiné profesní sféře musejí žurnalisté a novináři podléhat zásadám pravidelnosti a zaběhnutým standardům, aby jejich práce probíhala co nejplynuleji a bez žádných zbytečných zádrhelů. Trampota vyzdvihuje novinářskou práci jako místem pro vlastní tvůrčí tvorbu, hned však dodává, že tato tvorba vzniká pod vlivem opakujících se mediálních procedur v dané organizaci. **(Trampota 2006: 55)** Shoemakerová a Reese toto vysvětlují sociologickým pohledem na jednotlivce, který se angažuje do již zaběhnutých způsobu fungování dané skupiny ve společnosti. Tato skupina si postupně vytvořila seznam optimálních reakcí na danou situaci. **(Shoemakerová a Reese 1996: 100)** Následně dodávají: „*Tyto rutiny zajišťují, že mediální systém bude reagovat předvídatelným způsobem a její postupy nebudou moct být snadno porušeny. Tvoří ucelený soubor pravidel a stávají se*

nedílnou součástí toho, co znamená být mediálním profesionálem.“ (Shoemakerová a Reese 1996: 101)

Lowes dodává, že rutiny uplatněné ve zpravodajství představují pravidla a vzorce, které se neustálým opakováním staly dobře rozpoznatelnými, široce přijímanými a standardně operačními způsoby jednání. (Lowes 2004: 6)

Každá redakce si formuje svá vlastní pravidla fungování, podle nichž se každý musí řídit. Je tedy na konkrétním vedení dané organizace vyhodnotit, jestli její redaktoři plní její očekávání. (Trampota 2006: 48) Je to hlavně problém pro nováčky v oboru, kteří sice hlavně díky absenci konkrétního odborného vzdělání dodávají do svých výstupů všeobecné znalosti z různých spekter společnosti, ale zároveň se musí přizpůsobit chodu dané redakce a naučit se jejím rutinám. (Trampota 2006: 49)

Russ-Mohl se snaží najít harmonii ve skloubení rutinní práce a možnosti vlastní kreativity. Tu nachází v možnosti aplikace vlastních organizačních metod každou redakcí na různé pracovní případy. „*V konečném důsledku jde o to, jaké styly vedení a jaké organizační modely se nejlépe hodí pro určité pracovní situace.*“ (Russ-Mohl 2005: 195) U kreativity je nicméně potřeba koexistence s potřebnými plánovacími postupy, který dovolují novinářům dodržovat veškeré mediální výstupy, ať už se vztahují k tištěným médiím nebo televizi. (Russ-Mohl 2005: 197) Tuchmanová celou tuto podobu novinářské praxe nazývá „*zrutinování neočekávatelného*“. (Tamtéž) Trampota s Tuchmanovou souhlasí a říká, že: „*Zpravodajské redakce se bez uplatňování určitých rutin nemohou obejít.*“ (Trampota 2006: 57) Hned však upozorňuje na přílišnou rutinizaci žurnalistiky, která podle něj může způsobit sníženou schopnost novináře adekvátně a spolehlivě reagovat na náhlé a nepředvídatelné události. (Tamtéž)

Aby jakákoliv redakce fungovala správně, musí se skládat z jasně stanovené hierarchie pozic zaměřující se na veškeré aspekty zpravodajské tvorby. Mezi pozice zodpovědné za tvorbu zpravodajského obsahu patří redaktoři a externisté, jejichž posláními jsou veškeré aktivity zmíněné v předcházející kapitole, tedy vyhledávání a sbírání zdrojů a k tomu samotná tvorba obsahu. Nad nimi stojí editoři a manažeři, kteří se starají o to, v jakém stavu je daný obsah zveřejňován, a kteří komunikují jak s redaktory, tak s vedením organizace. A na vrcholu organizační pyramidy se nachází šéfredaktoři a nejvyšší vedoucí pracovníci, kteří spravují celkový chod organizace a hájí zájmy jak firmy, tak svých zaměstnanců v případě tlaků zvenčí. (Shoemakerová a Reese 1996: 145)

Pokud bychom chtěli vztáhnout pozici sportovního komentátora, nebo alespoň sportovního novináře, k výše představené struktuře, tak by podle Rowa patřil mezi ty

nejviditelnější osobnosti nejen sportovního, ale obecně novinářského světa. **(Rowe 2004: 37)**
Jenže Jiráček s Köpplovou dávají v potaz fakt, že v rámci přenosu je sportovní komentátor pouze jeho tvář a jménem. Diváci by měli místo pouhého uznání komentátora, ke kterému mají nejbližší vztah, vnímat i veškeré profese a lidi, kteří se podílejí na celkovém běhu a bez nichž by diváci žádného přenosu nedočkali. **(Jiráček a Köpplová 2015: 142–143)**

3. Metodika

3.1 Předešlé výzkumy a práce

Na téma přípravy sportovních komentátorů na živé přenosy existuje hned několik diplomových prací a studií. Jako příklad mohu zmínit práce Hany Hilbertové (2016), která se zabývá obecně proměnami pracovních rutin sportovních komentátorů s ohledem na konvergenci, Sabiny Šťastkové (2020) a její studii o mediálních rutinách komentátorů dříve působících ve světě sportu jako atleti či Michala Muzikanta (2019), jehož práce se zaměřovala na vliv internetu na samotnou přípravu komentátorů.

Co se však týče přípravy komentátorů, specificky motorsportu, v české sféře neexistuje prakticky žádná práce zabývající se tomuto tématu. Ani velmi nízký počet zahraničních studií této situaci příliš nepomáhají. Troufám si tedy zde prohlásit, že tato práce je, pakliže má rešerše o podobných pracích proběhla dostatečně důkladně, vůbec první prací pokrývající přípravu komentátorů motorsportu. Lze vypíchnout práci Claire Anne Evansové (2012), která popisuje konstrukci sportovního živého přenosu jakožto spektaklu s důrazem na Formuli 1, avšak pouze okrajově zmiňuje komentování živého vysílání a nijak nevysvětluje přípravu na tato vysílání. Alexasandar Popov (2019) z Curyšské univerzity dokonce ve své práci, kde porovnává lingvistické styly komentování fotbalu, tenisu, kriketu a závodů na koních, uznává ve svých návrzích na další studium, že vedle závodů na lodích a atletice je komentování motorsportu téměř neprobádanou sférou sportu.

3.2 Cíl práce

Záměrem této bakalářské práce je porovnat způsoby příprav komentátorů motorsportu na živé přenosy motoristických disciplín, které komentují na svých příslušných televizních kanálech.

Pro tuto komparaci jsem zvolil metodu polostrukturovaných kvalitativních rozhovorů, které mi poskytnou potřebná data k tomu, abych mohl adekvátně zodpovědět na následující hlavní výzkumnou otázku: *„Jak se komentátoři motorsportu připravují na živé televizní přenosy?“* Zároveň díky těmto datům zodpovím na následující dílčí výzkumné otázky: *Co vše potřebuje mít komentátor k dispozici při své práci? Jaké pracovní a osobní vztahy existují mezi*

profesí komentátora a jeho okolí? Do jaké míry jim pomohla kariéra před pozicí komentátora a během ní?

V teoretické části jsem definoval zásady sportovní žurnalistiky a živého televizního přenosu. Poté jsem obecně charakterizoval sportovního komentátora, jeho profesi v rámci živého vysílání a zdroje, které sbírá pro svou vlastní přípravu. Nakonec jsem definoval koncept mediálních rutin, které se však zaměřovaly spíše na žurnalistiku obecně.

Níže v metodické části nejen, že popíšu použitou zvolenou metodu a polostrukturované rozhovory, ale také představím tázané komentátory motorsportu formou krátkého medailonu a ve zkratce představím motoristické seriály, které komentují. V analytické části práce přejdu na samotnou komparaci dat z rozhovorů a odpovím výše vytyčené výzkumné otázky.

3.3 Metoda výzkumu

S ohledem na téma mé práce byla nejvhodnější metoda kvalitativního výzkumu, respektive metoda sběru dat pomocí polostrukturovaných rozhovorů, a to hlavně proto, že pro účely této práce „*sbíráme velké množství dat od jednoho nebo několika málo jedinců.*“ (Hendl 2016: 102) I když otázka příprav sportovních komentátorů na živé přenosy není novou problematikou, podle Strausse a Corbinové stále můžeme získat nové poznatky na témata, které již byly nějak pokryty (Strauss a Corbinová 1999: 11). Tento pohled souhlasí se záměrem zkoumat přípravu komentátorů motorsportu. Ačkoliv otázka příprav sportovních komentátorů nepatří mezi nová témata, téma příprav komentátorů motorsportu jako podřazeného pojmu vůči sportu jako takovému lze považovat za nový pohled do již nějakým způsobem probádané sféry.

V této části si přiblížíme podstatu kvalitativního výzkumu, v podkapitole níže si poté popíšeme samotný polostrukturovaný rozhovor.

Jak definuje Disman, „*cílem kvalitativního výzkumu je vytváření nových hypotéz, nového porozumění, vytváření teorie.*“ (Disman 2011: 286) Tím se kvalitativní výzkum liší od toho kvantitativního, jenž se staví na potvrzování již stanovených teorií a hypotéz. (Tamtéž) Výzkumník, který zkoumá zvolené téma prostřednictvím kvalitativního výzkumu, si nejprve vytyčí vhodné výzkumné otázky, a poté přejde k sběru dat, ve kterých následně vyhledává podobnosti. Díky nim může stanovit závěry, které mohou, ale nutně nemusí, vyústit ve vznik nové teorie nebo hypotézy. (Disman 2011: 287)

Téma přípravy komentátorů motorsportu na živé televizní přenosy není tématem, které by se vhodným a adekvátním způsobem zkoumalo kvantitativní metodou, pakliže chceme znát přesně do detailu, jak se tito komentátoři připravují na své vstupy. A jelikož se jedná o pravidelně se opakující přípravu s ohledem na množství závodů za jednu sezónu, lze zde zmínit Petruska: „*Předmětem kvalitativní metodologie je studium běžného, každodenního života lidí v jejich přirozených podmínkách.*“ (Petrušek 1993: 129) Analogií pro komentátory motorsportu a jejich přípravu by tedy byla jakási opakující se mediální rutina, která je právě předmětem výzkumu této práce.

Abychom mohli po sběru dat detailním způsobem vyhledat podobnosti, a tedy zkonstruovat komparaci mezi přípravami komentátorů motorsportu, je potřeba pojmenovat společné znaky, které se v datech z rozhovorů vyskytují. Tomuto procesu se říká kódování, jež je nejzásadnějším aspektem konceptu zakotvené teorie. (Trampota a Vojtěchovská 2010: 266) Princip zakotvené teorie funguje takovým způsobem, že se nejprve shromáždí data na nějaké téma. Následně se provede analýza těchto dat ve vztahu k badatelem zadané výzkumné otázce na dané téma. Výslednou teorii nepotvrzujeme, spíše „*necháváme, ať se vynoří to, co je v oblasti významné.*“ (Strauss a Corbinová 1999: 14) Samotnému kódování se pak „*rozumí rozkrytí dat směrem k jejich interpretaci, konceptualizaci a nové integraci.*“ (Hendl 2016: 251)

Strauss a Corbinová (1999) charakterizují tři typy kódování: otevřené, axiální a selektivní. Pro účely této práce využijeme s ohledem na malý počet komunikačních partnerů pouze kódování otevřené. V otevřeném kódování výzkumník vyhledává ve svých datech společná témata, která popíše nadřazenými slovy či pojmy a která „*mají vztah k položeným výzkumným otázkám.*“ (Hendl 2016: 251) Primární záměr otevřeného kódování je tedy „*tematické rozkrytí textu.*“ (Tamtéž)

3.3.1 Polostrukturovaný rozhovor

Pro sběr dat a jejich analýzu jsem zvolil způsob polostrukturovaného rozhovoru s hlavními komentátory motoristických seriálů vysílaných na českých televizních stanicích.

Polostrukturovaný rozhovor kombinuje systém předem připravených otázek se systémem dotazování dalšími otázkami na základě odpovědi komunikačního partnera. Tyto dva druhy otázek se nazývají jako primární, respektive sekundární neboli sondážní. (Sedláková 2014: 211) Díky spojení těchto systémů a zároveň díky poměrně zásadní volnosti tazatele pracovat s předem připravenými otázkami a reagovat na odpovědi svého komunikačního

partnera polostrukturovaný rozhovor „*patří k nejčastěji využívaným technikám kvalitativního přístupu.*“ (Tamtéž)

Disman doporučuje, aby úvodní otázky v rozhovoru nejen byly pro komunikačního partnera lehce stravitelné a snadno srozumitelné, ale také aby byly dostatečně zajímavé. (Disman 2011: 158) Je zásadní, aby se rozhovor nezvrhl v nudnou, až přehnaně úřednickou záležitost, a aby komunikační partner dostal od tazatele prostor volně se vyjadřovat. Tím se dosáhne ideální situace, kdy se rozhovor vyvine v přirozenou debatu mezi tazatelem a komunikačním partnerem na společné téma.

Uprostřed rozhovoru by měly být kladeny méně zajímavější otázky osobnějšího charakteru, které se zaměřují spíše na personální údaje o samotných komunikačních partnerech. Je také potřeba k závěru rozhovoru počítat s rostoucí únavou komunikačního partnera. Vhodné jsou zde neotřelejší otázky s pozměněnou formou, které jej zaujmou. (Disman 2011: 159)

3.3.2 Medailony komentátorů

3.3.2.1 Zdeněk Míka

Absolvent oboru žurnalistiky, od roku 2008 komentuje na Eurosportu motorsport, jmenovitě závody Formule E a vytrvalostní závody, a ostatní sporty (snooker, curling, fotbal). Svůj nejoblíbenější závod považuje vždy ten následující, „ať se má člověk na co těšit, je důležité těšit se na to, co člověk bude komentovat, jinak to není ono“. Nemá žádnou nejoblíbenější destinaci či jezdce, spíše jsou podle něj zásadní vzpomínky na samotné komentování.

3.3.2.2 Tomáš Richtr

47letý rodák z Jablonce nad Nisou. Svou komentátorskou kariéru započal v Galaxii Sport, dnešní Nova Sport. Mezi roky 2008–2014 komentoval Formuli 1 na TV Nova a od roku 2015 pokračuje u tohoto sportu na televizích Sport 1 a Sport 2. Jeho primárním zaměstnáním je profese „projektového manažera ve společnosti, která je součástí Czechoslovak Group a její divize CSG Aerospace“. Ve společnosti, která se zabývá vývojem a implementací systémů pro řízení letového provozu. O Formuli 1 se zajímá již čtvrtstoletí, považuje ji za svůj koníček. Od roku 2015 spravuje formulový web GPF1.cz.

3.3.2.3 Tomáš Zetek

Absolvent Vyšší odborné školy publicisticky v Praze, v médiích se pohybuje od roku 2006. Od roku 2018 pracuje v O2 TV Sport jakožto komentátor hokeje, od následujícího roku přidal do své komentátorské palety i seriál MS v rallye (WRC). K rallye má silný vztah, nejen

jako divák, ale i jako závodník se zúčastnil mnoha soutěží v České republice. Mezi své nejoblíbenější rallye považuje Rallye Nový Zéland, kterou by nejraději v budoucnu navštívil, a také finskou rallye. Nejvíce přeje mezi závodníky a týmy WRC Elfynu Evansovi a Toyotě.

3.3.2.4 Števo Eisele

39letý absolvent Ekonomické univerzity v Bratislavě. Formulí 1 komentuje od roku 2013. V roce 2004 začal pracovat v rádiu Okey a rok později přešel do TV Markíza. Nejprve začal komentovat Formulí 1 na TV Markíza, a poté přešel s Tomášem Richtrem na televize Sport 1 a Sport 2 a pokračoval ve své profesi. S bývalým jezdcem Formule 2 Josefem Králem spravují brand s názvem EisKing, který je známý tvorbou videí na YouTube, cestuje po České republice a Slovensku a v rámci tzv. EisKing Tour se jakožto komentátorská dvojice shledává s fanoušky Formule 1.

3.3.2.5 Václav Svoboda

Absolvent fakulty žurnalistiky, jeho primárním zaměstnáním je pozice šéfrežiséra různých pořadů na TV Nova, ve které se pohybuje už od jejího vzniku, tedy od roku 1994. Vedle toho komentuje na tomto kanále od roku 2009 MS silničních motocyklů (MotoGP) a počínaje rokem 2021 MS superbiků (WorldSBK). Zajímá se taktéž o populární hudbu, o které přispívá články na internet. Svě veškeré profese považuje za koníček.

3.3.3 Stručný popis motoristických disciplín

3.3.3.1 Formule 1 (komentátoři: Tomáš Richt, Števo Eisele; kanál: Sport 1 a Sport 2)

Formulí 1 se rozumí nejvyšší motoristické třídě pro nejrychlejší jednomístné vozy. Její vznik se datuje do roku 1950. Jedná se o šampionát o daném počtu závodů pojmenované „velké ceny“. Pojem „formule“ v názvu mistrovství světa pojednává o seznamu jasně daných technických pravidel, kterými se všechny zúčastněné týmy musejí dodržovat.⁸

3.3.3.2 MotoGP (komentátor: Václav Svoboda; kanál: Nova Sport)

MotoGP („motodžípí“) je název nejprestižnějšího motocyklového šampionátu světa, ve kterém se v rámci každoročně konaného mistrovství světa účastní závodníci na nejrychlejších

⁸ What is Formula 1?. *F1chronicle.com* [online]. F1 Chronicle, 2021 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://f1chronicle.com/what-is-formula-1/#What-is-Formula-1>

strojích. MotoGP, respektive moderní podoba mistrovství světa, vzniklo v roce 1949⁹, jeden rok před Formulí 1.

3.3.3.3 WRC (komentátor: Tomáš Zetek; kanál: O2 TV Sport)

WRC („vé-er-cé“) neboli mistrovství světa v rallye je motoristický šampionát, ve kterém soutěží piloti a jejich vozy na otevřených přírodních cestách různých typů povrchů přes asfalt po sních či šterk. Moderní podoba WRC vznikla v roce 1973.¹⁰

3.3.3.4 Formule E (komentátor: Zdeněk Míka; kanál: Eurosport)

Formule E je relativně novým motoristickým šampionátem¹¹, který se však od ostatních liší svým účelem vzniku, čímž je propagace elektromobilů a udržitelné energie. Šampionát se koná na městských tratích ve velkých světových metropolích.¹²

3.4 Limity výzkumu

Tato práce se zabývá přípravami komentátorů motorsportu, který oproti ostatním sportům, jako například fotbal či lední hokej, není v České republice tak mediálně pokrývaný. Ať už se jedná o historický kontext, že byl motorsport hlavně během komunismu vnímán jako sport Západu, o mnohem větší ekonomickou dostupnost výše zmíněných sportů oproti sportu motoristickému či o prostou větší světovou popularitu těchto sportovních disciplín. To vše znamená, že českých, popřípadě slovenských, komentátorů motorsportu není v mediální sféře mnoho přítomno.

Pro kvalitativní výzkum by toto nepředstavovalo zásadní problém, jelikož tento typ výzkumu obvykle pracuje s relativně malým výzkumným vzorkem. Nicméně se mi pro tuto práci podařilo získat pouze pět komunikačních partnerů, což však je v rámci české motoristické komentátorské sféry docela významný počet s ohledem na počet vysílaných motoristických disciplín v České republice.

Další zásadní problém byl časový prostor tázaných komentátorů, které jsem ze vši slušnosti nechtěl nijak zbytečně zdržovat rozhovorem se mnou. Naštěstí se mi povedlo vytvořit tři rozhovory způsobem „face to face“ a jeden rozhovor telefonickou formou, díky čemuž jsem mohl navazovat na předem připravené otázky doplňujícími dotazy. V případě Števa Eiseleho

⁹ History. *motogp.com* [online]. Dorna, © 2016 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z:

<https://web.archive.org/web/20160324103719/http://www.motogp.com/en/Inside+MotoGP/History>

¹⁰ The Early Years: 1973–1981. *wrc.com* [online]. WRC Promoter, © 2014-2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.wrc.com/en/more/wrc-history/early-years/>

¹¹ Formule E hostila svou první sezónu na přelomu let 2014 a 2015.

¹² Formula E Gen3: What is it and what is new. *Autosport.com* [online]. Londýn: Motorsport Network, © 2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.autosport.com/formula-e/news/formula-e-gen3-what-is-it-and-what-is-new/10247700/>

proběhl rozhovor emailovou komunikací, což bohužel nepředstavovalo žádný prostor pro mé doplňující otázky mimo ty předem připravenými.

4. Analytická část

V této části bakalářské práci je provedena analýza odpovědí získané polostrukturovanými rozhovory s komentátory motorsportu pomocí metody otevřeného kódování. Nejprve se zaměřím se na profesní identitu komentátora a kde ho můžeme zařadit do mediální sféry. Následně proběhne analýza vztahu pozice komentátora ke sportovním přenosům a k lidem patřících do této sféry, jmenovitě ostatní motoristické a sportovní komentátory. Poté přejdu na část bakalářské práce, ve které se vysvětluje příprava komentátorů motorsportu na živé televizní přenosy a také, jaká veškerá technika je využívána během přenosů. V další kapitole této analytické části představím mediální zkušenosti všech dotázaných komunikačních partnerů a jak se jejich zkušenost pojí s aktuálně vykonávanou profesí, jež je předmětem tohoto výzkumu. Na závěr popíšu vztah komentátora s fenoménem sociálních sítí a fanouškovské komunity.

4.1 Profesionální identita komentátora

4.1.1 Komentátor novinář vs. fanoušek

Jak jsme popsali v první podkapitole teoretické části této práce, osobní vztah mnohých lidí ke sportu může být jednou z příčin, proč míří za cílem či snem stát se sportovním novinářem a profesionálně pokrývat svoji oblíbenou sportovní disciplínu. Zde však je zásadní osvětlit dva přístupy motivace zájemce o profesi spojenou se sportem, ke kterému má silný osobní vztah. Jestli je jedná o motivaci stát se novinářem, v našem případě komentátorem, který má možnost profesně pohybovat se ve světě sportu. Nebo jestli se jedná o motivaci explicitně zajímat se o oblíbený sport jako profesionál, ale daný zájemce nemá představu, jakou pozici má vykonávat, aby jej uživila a zároveň, aby jej naplňovala. Nyní vyvstává otázka, co považují samotní komentátoři za důležitější v jejich profesi. Jestli sportovní komentátoři upřednostňují uplatnění jistých mediálních rutin v novinářské profesi, nebo jestli upřednostňují pozici jakéhosi popularizátora komentovaného sportu danému publiku.

Nicméně odpovědi se od dotázaných komentátorů motorsportu různí. Dle Míky se má práce sportovního komentátora jednoznačně soustředit na její novinářskou stránku a upozadit vlastní vášně a zájem o komentovaný sport. „*Myslím, že komentátoři musí minimálně tu fandící část upozadit.*“ (Míka: 1) S Míkou souhlasí Svoboda, který se na celou situaci dívá

z pohledu komentátora a spolukomentátora¹³, který by tedy měl zastávat roli fanouška v přenosu, zatímco by komentátor měl naopak zde sloužit jako článek přinášející veškerý odborný kontext v rámci novinářské praxe. „*Tak já to považuji vyloženě jako za novinářskou práci, protože myslím si, že právě tady v tomto systému [...] je tam vždy jeden novinář a jeden expert, nebo částečně fanoušek. To znamená, že já se považuji vyloženě jako za novináře. Dívám se na to z toho novinářského hlediska. Proto jsem rád, že tam mám ještě toho experta. A tento systém považuji za naprosto dokonalý.*“ (Svoboda: 1) Oba tito komentátoři nicméně mají minulost v podobě studia žurnalistiky a oba se stali sportovními komentátory, protože preferovali novinářskou práci, a k tomu pouze přidali svůj vztah ke sportu, jak popisujeme v jedné ze závěrečných kapitol analytické části.

Neutrální postavení zaujímá Zetek, který vidí ideálního sportovního komentátora jakožto osobu se žurnalistickými zkušenostmi, ale také se zkušenostmi přímo z daného sportovního odvětví jako sportovce či činovníka. „*Základ by měl být novinářský. [...] Takže člověk by měl mít osobní zkušenosti, aby to neviděl jenom z venku, ale i zevnitř.*“ (Zetek: 2) Zetek sám se účastnil závodů rallye jako jezdec a O2 TV Sport jej přiřadilo do pozice komentátora rallye částečně díky této praxi (Zetek: 33).

Na druhé straně se nacházejí oba komentátoři Formule 1. Richtr považuje svou profesi komentátora jako prostředníka mezi československou fanouškovskou obcí a sportem jako takovým. (Richtr: 1) Komentátor je podle něj mezičlánkem, na kterého se diváci mohou obrátit s různými dotazy a pohledy. Na oplátku jim komentátor naslouchá a předává jim vlastní znalosti a pohledy. Richtr se v žádném případě nevidí jako novinář, ale jako „*[...] komentátor v pravém slova smyslu, že prostě komentuji dění ve Formuli 1.*“ (Richtr: 2) Téměř stejně to má tak i Eisele, jenž považuje sám sebe především za fanouška, který sdílí svou vášeň s ostatními fanoušky (Eisele: 9).

Jelikož se názory dotázaných komentátorů liší, lze považovat pozici komentátora motorsportu jako velice vágní profesi bez žádného definitivního a charakterizačního základu. Svobodová by nicméně měla východisko z této situace, a to charakter samotných sportovních událostí. Jak bylo již v teoretické části zmíněno, sporty jsou plné neočekávaných momentů, které v novinářích, a logicky i členy sportovního publika, nejrůznější emocionální reakce, které pak filtrují na svých platformách. (Svobodová 1992: 72-77) Pro komentátory lze považovat televizi a samotný přenos, u diváků by se jednalo o sociální síť. Můžeme tedy

¹³ Spolukomentátorem se rozumí expert, který komentuje živý televizní sportovní přenos vedle „hlavního“ komentátora a který přináší do přenosu spíše znalosti a přehled nežli emoce a jazykové schopnosti. (Svobodová 1992: 72-77)

vyvodit, že obě tyto skupiny ve své vlastní formě projevují vlastní reakce, čímž se jak komentátor, tak publikum nijak od sebe zvláště neliší v rámci odezvy na sportovní dění.

Nelze však tento závěr vztáhnout ke všem komentátorům. Míka a Svoboda vidí svou profesi jako čistě mediální, tudíž žurnalistickou, která vyžaduje set jistých profesních parametrů, jež je potřeba za všech okolností dodržovat. Zatímco postoje Richtra a Eiseleho se spíše klaní na stranu svého publika a interakci s ním. Tito komentátoři se pokoušejí udržovat a navazovat otevřené vztahy mezi sebou a publikem, což doplňují svými žurnalistickými postupy během komentování.

Sportovní komentátor je tedy pozicí, která se prezentuje fanouškům daného sportu jako „povolaný“ prostředník mezi nimi a sportem, což mnozí vnímají jako novou formu interakce mezi fanouškem a sportem v sílící éře sociálních sítí. Na toto téma se blíže zaměříme v závěrečné kapitole analytické části práce.

4.2 Vztah komentátor a přenos

4.2.1 Přidaná hodnota

Jak bylo již v teoretické části zmíněno, televize totiž kombinuje zvuk, obraz a text do jednoho balíku informací, které musí být prezentované srozumitelným způsobem. Sportovní komentátor slouží divákovi jako průvodce vysílaným přenosem osvětlující veškeré kontexty a aspekty sportu, které mohou být méně či více divákovi skryty.

S tímto souhlasí Richtr, když považuje motorsport za hůře pochopitelné odvětví sportu oproti jiným. „[...] Když přijdete uprostřed hokejového zápasu, tak hned poznáte, jaká je zápletko. Jeden tým má dva góly, druhý čtyři a hned víte. U Formule 1 ne, nebo obecně u okruhového motorsportu.“ (Richtr: 5) Komentátor motorsportu hraje podle Richtra větší roli v přenosu, než je tomu tak u ostatních sportů, kde stačí pohlédnout na skóre probíhaného zápasu a hned je znám aktuální stav. Zároveň však Richtr varuje, aby se právě tato v přenosu důležitější role neproměnila v pocit komentátora, že znamená něco více, než je samotné vysílání, a že překračuje samotný sport (Richtr: 6). Eisele souhlasí a dává důraz na přijatelný výstup, dostatečnou hladinu vědomostí a osvěžení přenosu v podobě smyslu pro humor. (Eisele: 2)

Richtr a Eisele tedy přisuzují komentátorovi nezbytné vlastnosti, které budou následně důsledně reprezentovat vysílaný přenos po jak informativní, tak i po lehce zábavní stránce. Svoboda se na otázku přidané hodnoty pro přenos dívá odlišným způsobem, a to prostřednictvím neotřelých informací, které jsou podle něj rozhodující, aby divák odešel od

přenosu o něco chytřejší. Svoboda tyto informace hledá ve zdrojích, které často divák nehledá, alespoň ve světě MotoGP, za něž zařazuje technické podrobnosti a informace ze života jezdců. (Svoboda: 5) To souhlasí s pohledem Hladkého a jeho doporučení pro komentátory informovat své diváky o čemkoliv, co se nedá snadno nalézt. (Hladký 1986: 179)

Míka se naopak staví k přidané hodnotě s rezervou a označuje ji jako „[...] subjektivní, každému se líbí něco jiného.“ (Míka: 2) Nicméně Míka dodává, že pro komentátorův záměr a poslání vždy platí, že má „[...] vyložit to, co se děje a proč se to děje a jaké to bude mít následky a proč to který sportovec udělal tak, jak to udělal.“ (Tamtéž) Je tedy zřejmé, že Míka nevnímá pozici sportovního komentátora nijak zvláštně a opět zdůrazňuje jeho pracovní povinnosti během přenosu, ve kterém si cílí na přinášení kontextu a adekvátním popisu probíhající situace.

Komentátoři motorsportu si tak vykládají koncept přidané hodnoty relativně nezávisle na sobě. Nicméně je jasné, že komentátor má během vysílání důležitou roli přinést divákovi přidanou hodnotu v podobě nových a neslyšených poznatků, což plyne z komentátorovy konstantní přípravy, ke které se dostaneme v jedné z následujících kapitol. Vedle toho komentátor musí mít jisté předpoklady, které svým způsobem obohatí přenos.

4.2.2 Předpoklady

Jelikož je pozice sportovního komentátora v televizi přímo propojena s hlasovými dispozicemi, je logické, že takováto profese vyžaduje akceptovatelnou úroveň vystupování a schopnost komentátora s ním nakládat. Problém nastává u těch, kterým je negativně hodnocena jejich přirozená podoba hlasu.

Lidé s odpudivou barvou hlasu bohužel podle Richtra nemají ideální předpoklady na to, aby se nějak efektivně prosadili jako komentátoři, přestože je není možné za toto vinit. (Richtr: 3) Svoboda na Richtra navazuje na hlasové predispozice komentátora a souhlasí s tím, že potenciální zájemci nemají pro média akceptovatelné hlasy: „*Já si hlavně myslím, že by měl mít přijatelný projev, protože vstupuje do něčí domácnosti, stává se někdy zvaným, někdy nezvaným hostem, což je vždycky choulostivá věc. To znamená, měl by to být nějaký talent projevu.*“ (Svoboda: 3) Zetek si drží umírněnější pohled a říká, že lidé prakticky s jakoukoliv hloubkou hlasu mohou komentovat, nicméně je podle něj zásadní plynulost hlasového projevu. (Zetek: 1)

Všichni komentátoři se však shodují na potřebnosti komentátora perfektně znát nejen svůj jazyk a s tím spojenou bohatou slovní zásobu, ale také i svůj pokrývaný obor. Musejí se

v něm vyznat a předvést, že bez jakýchkoliv zádrhelů rozumí tomu, co komentuje. Zmíněné body reflektuje Hladký ve svém seznamu zásadních předpokladů pro správné vykonávání komentátorské profese. (Hladký 1986: 178) Míka toto pozvedává na nutnost komentátora mít přehled i do ostatních sfér nejen sportovních, ale také do oblasti všeobecných znalostí. (Míka: 4) Jediným problémem tak z uvedených atributů, které by nemusely připustit kandidáty na komentování dál, je hlasový předpoklad. Vše ostatní je dáno neustálou otevřeností učit se novým věcem, které následně budou přínosem nejen v rámci komentátorského výstupu, ale také i v rámci znalostí a vědomostí o komentovaném sportu. Svou roli samozřejmě hraje i forma dlouhodobé přípravy a dlouhodobého vztahu k oboru.

4.3 Pracovní a osobní vztahy komentátora

4.3.1 Vztah komentátor a zaměstnavatel

„Člověk se zodpovídá svému vedoucímu, to je stejné ve všech pracích. [...] Není potřeba mytizovat povolání komentátora, je to práce jako každá jiná.“ (Míka: 41) Podle Míkových slov je komentátor naprosto přirozenou součástí kterékoliv mediální organizace či redakce, která má pod starosti vysílání sportovních přenosů, a jeho vztah s danou organizací se nijak nevychyluje od známých vztahů zaměstnanec–zaměstnavatel. Tohle podepisuje Zetek, který je standardně a sdruženě placený za svou práci, která vedle komentování WRC obnáší i komentování hokeje. (Zetek: 19)

Nezvyklým případem je však Richtr, který přímo nepatří do žádného média, ale jak bylo zmíněno v jeho medailonu, Richtr pouze v rámci své profese komentátora Formule 1 dodává svou službu televizím Sport 1 a Sport 2, respektive jejímu vlastníku, společnosti AMC. Je tak jakýmsi externím poskytovatelem komentátorské služby a není nijak přímo spřízněn s žádnou mediální organizací. (Richtr: 13)

Z tohoto vyplývá skutečnost, že profese sportovních komentátorů, alespoň v našem případě motorsportu, není v české mediální sféře jasně definovatelná v rámci její pozice v struktuře mediálních organizací. Oproti standardním pozicím editorů, redaktorů a manažerů, které jsme osvětlili v teoretické části a které v každé redakci plní svá předem daná poslání, v případě Richtra může sportovní komentátor nabývat různých pozic, dokonce mimo jakékoliv mediální instituce a domy. Richtr však dává v potaz, že stále se jedná o vztah podložený kontraktem, který spočívá vedle komentování přenosů Formule 1 i v přípravě předzávodních studií. (Richtr: 13) *„[...] Když bychom se zaměřili na formální stránku toho vztahu, tak je ryze kontraktní.“* (Richtr: 14)

4.3.1.1 Hlasové kurzy

Hlasovými kurzy můžeme rozumět snahami zaměstnavatele předat esenciální zpětnou vazbu svým komentátorům, jak ideálně zapracovat na vlastním projevu. Díky těmto kurzům se kvalita komentátorského výstupu posouvá vpřed, nicméně trend takovýchto kurzů opadává a upřednostňuje se individuální přístup.

Svoboda popisuje dřívější postoj médií, které pořádali pravidelné kurzy pro komentátory a které po nich vyžadovali větší preciznost při projevu. Tento postup se dodnes dodržuje u moderátorů vystupujících v televizi. (Svoboda: 9) V dnešní době se však podobné kurzy již nekonají, což potvrzují všichni dotazovaní komentátoři.

Je k zamyšlení, jestli neexistence kurzů pro komentátory nemá spojitost s finančními náklady pro média či jestli postupem času nakonec přenechala zodpovědnost hlasové přípravy na komentátorech samotných. Což dále vyzvedává celkový přesun komentátorské profese z médií do rukou komentátorů a jejich individuálních přístupů. Komentátoři jsou tak spíše volnou profesí, ke které se dostávají i lidé pouze se vztahem ke sportu a bez žurnalistické odbornosti a novinářských zkušeností.

4.3.2 Vztahy a pozice komentátorů motorsportu mezi sebou a napříč sportem

4.3.2.1 Vztahy mezi komentátory motorsportu

Je zřejmé, že sportovní komentátoři téhož sportu a lépe na stejné stanici budou udržovat silné pracovní i mimopracovní vztahy s ohledem na stejnou pracovní pozici nebo minimálně na zájem o stejný obor.

Totéž lze vztáhnout i na Richtra a Eiseleho, kteří komentují Formuli 1 na stejných stanicích Sport 1 a Sport 2, a na Svobodu, který drží výborné vztahy se spolukomentátory na TV Nova. Nicméně vztahy mezi komentátory motorsportu napříč stanicemi se různí podle odpovědí tázaných komunikačních partnerů.

Zetek a Svoboda udržují vazby pouze s komentátory ve vlastních televizních stanicích. Zetek toto odůvodňuje primárním soustředěním na hokej a svým relativně pozdním vstupem do sféry komentátorů motorsportu po převzetí WRC. (Zetek: 28) Svoboda sice komunikuje se svými kolegy z TV Nova, nicméně s ostatními komentátory neprobíhá jakýkoliv vztah. (Svoboda: 13) Ostatní dotazovaní komentátoři mají dobré vztahy se se svými kolegy napříč televizemi, nicméně nejedná se o žádná vřelá přátelství.

Důvodem, proč vztahy mezi komentátory jsou na střídmější a uvolněnější úrovni, je také přílišná odlišnost jednotlivých motoristických disciplín, přestože patří všechny pod skupinu motorsportu. Jejich formy, tradice a způsoby vysílání se liší natolik, že prozatím neexistuje žádná přímá svázanost členů této komunity. Je zde na místě vzájemný respekt a kolegiálnost, nicméně nelze jejich vztahy porovnávat se stejnou měrou jako vztahy mezi komentátory populárnějších disciplín, které jsou tradičně mnohem provázanější.

4.3.2.2 Pozice komentátora motorsportu k jiným sportům

Jak jsme právě zmínili, nelze považovat motorsport vůči ostatním sportům za stejně oblíbený a populární, alespoň v České republice. Samotná práce sportovního komentátora, nezáleže na disciplíně, je podle Míky naprosto srovnatelná a nevidí rozdíl v komentáři rozdílně populárních sportů, což se odráží v obecném povědomí o jejich komentátorech. „*Já si myslím, že komentátor je komentátor, ať už komentuje cokoliv. [...] Komentátor nemá být žádnou VIP osobností, ale má dobře odvádět svou práci.*“ (Míka: 13)

Pozici komentátora mezi ostatními sporty vnímá jinak Zetek a Svoboda. Oba se přímo vyjadřují k rozdílům mezi komentátorem motorsportu a ostatních disciplín a považují ohlas motorsportu za mnohem menší oproti ostatním populárnějším. Zetek navazuje, že toto vyústí v malý počet novinářů zabývajících se motorsportem. (Zetek: 21) Svoboda souhlasí, nicméně dává z vlastní zkušenosti důraz na fakt, že komentátoři populárnějších sportů jsou vystavováni mnohem větší kritice i za malé detaily právě z důvodu větší sledovanosti. (Svoboda: 11)

4.4 Příprava na přenosy

4.4.1 Hlasová příprava

Jak zmiňujeme v kapitole o předpokladech komentátora, hlas je naprosto zásadní pomůckou pro správný průběh živého televizního přenosu. Je tedy pochopitelné a žádoucí na hlasové kondici neustále pracovat a zdokonalovat se v ní. Nicméně tato příprava je nesmírně individuální, jak potvrzuje Míka (Míka: 8), a to s důrazem na vlastní potřeby tréninku a způsoby samotného komentování.

Jeden z možných způsobů komentátorů hlasového cviku jsou jazyková cvičení, která jim pomáhají v plynulosti projevu. Jmenovat můžeme jisté jazykolamy, jejichž pravidelným opakováním se dokáže komentátor přizpůsobit jakékoliv náhlé a neočekávatelné situaci, které jsou pro sport charakteristické, čímž se vracíme do teoretické části, respektive k pohledu

Svobodové (Svobodová 1992: 72-77) Jazykolamů a podobných cviků se drží Zetek, jenž vedle jistých cvičení zdůrazňuje i práci s obličejovými svaly. (Zetek: 4) Podobně to má i Eisele, pro něhož platí pravidelné opakování vlastních jazykolamů před začátek vysílání. (Eisele: 3) Na těchto příkladech lze vidět až rituálnost komentátorů, která má spojitost s jistými vlastními mediálními rutinami pomáhající jim zestandardizovat individuální přípravu. S tímto se vracíme do teoretické části a přeneseně můžeme tyto rutiny komentátorů vztáhnout na způsobu fungování celých mediálních organizací a skupin. (Shoemakerová a Reese 1996: 100)

Hlasová příprava je přímo spjata nejen s cvičením vlastních hlasivek, ale také i s využíváním různých nápojů či jídel, které mohou přímo ovlivnit kvalitu výstupu. Stejný příklad prezentují Eisele a Svoboda, kteří se striktně vyhýbají studeným nápojům. V případě Eiseleho se tento komentátor dokonce vyhýbá alkoholu a bublinkovým nápojům, (Eisele: 3) zatímco Svoboda souhlasí a přidává k tomu studenou zmrzlinu, které z vlastní zkušenosti způsobí obecně komentátorovi i ztrátu hlasu. (Svoboda: 7)

Mnoho komentátorů vykonává svou profesi v případě závodních víkendů i několik hodin denně, což se často projevuje únavou hlasu po skončení vysílání. Svoboda toto reflektuje vlastním „hlasovým klidem“, čímž si šetří vlastní hlas do té doby, než začne další přenos. (Svoboda: 7) Svoboda se však s tímto názorem rozchází se Zetkem, který preferuje neustálé rozmlouvání, například čtení různých forem textů nahlas. (Zetek: 4)

Zetek následně rozděluje hlasovou přípravu na dlouhodobou a krátkodobou. Pod dlouhodobou si představuje zmíněné konstantní předčítání knih, cedulí, značek atd. Co se týče krátkodobé přípravy, tak zde představuje rozmlouvání těsně před přenosem. (Zetek: 4)

Jak bylo však již naznačeno, hlasový talent a jisté vrozené předpoklady jsou pro kvalitu výstupu zásadní. Richtr se vrací k vlastním hlasovým predispozicím a osobně se díky nim z hlediska hlasové přípravy příliš nepřipravuje. Dodává však, že jelikož je příprava komentátorů v dnešní době vysoce individuální a není nijak vynucována ze stran médií, měli by lidé vykonávající tuto profesi aktivně vyhledávat odborníky zabývající se hlasovému projevu. (Richtr: 8)

4.4.2 Tematická příprava

S hlasovou přípravou koexistuje příprava tematická, která spočívá v studování komentovaného oboru a procvičování znalostí, jež jsou naprosto důležité v živém přenosu. Znalost pokrývaného sportu je, jak popisuje Hladký, jedna ze zásadních bodů profese

komentátora, bez níž nemůže přenosu nabídnout žádnou přidanou hodnotu a snižuje se pouze na prostý popis probíhající sportovní akce. (Hladký: 178)

Ve vlastním zájmu komentátoři mají přehled o tom, co komentují a nabyté poznatky efektivně a věrohodně prodávají obecenstvu. Zdrojů, odkud čerpat informace, je ve dnešním světě internetu a vysokého množství publikací a magazínů nespočet. Pro účel této analýzy je můžeme rozdělit na online a tradiční.

Mezi online zdroje patří podle všech komentátorů oficiální informace pocházející od samotných motoristické disciplín na jejich webových stránkách. Dále lze zařadit prohlášení týmů, jezdců a jiných, primárně zahraničních, novinářů opět buď z oficiálních stránek nebo nyní ze sociálních sítí. „*Sleduji poměrně hodně zahraničních motocyklových serverů, případně nějaké stránky týmů a jezdců a podobně.*“ (Svoboda: 9) Tradiční zdroje komentátoři charakterizují jako knihy, časopisy, magazíny.

S tím, že však tyto zdroje nejsou tak proměnlivé v čase jako ty internetové, komentátoři čerpání z literárních zdrojů považují za způsob dlouhodobé přípravy spojené s vlastním dlouhodobým zájmem o sport. Kdežto online zdroje kontrolují komentátoři průběžně, hlavně nějaký čas před přenosem, lze je popsat jako zdroje spjaté s krátkodobou přípravou. Stejně jako v případě hlasové přípravy, Zetek takto popisuje rozdíly mezi tematickou přípravu dlouhodobou a krátkodobou: „*Já říkám, že dlouhodobá příprava v podstatě neexistuje, protože to je celý život. Jako dlouhodobá příprava je pro mě ta, že jsem od třinácti nebo od čtrnácti let sledoval všechno, co se děje kolem naší rallye v Čechách, co se děje kolem WRC a tak. A už jenom to, že to člověk vnímá, že si čte články, že se kouká na videa, na magazíny, tak to je ta dlouhodobá příprava [...]. [...] A krátkodobá příprava, musím zmínit server eWRC.cz, to je pro mě nejspěšnější zdroj po všech stránkách i během přenosů. Ať už co se týče kartotéky jezdců, co se týče různých statistik, novinek, informací. A pak teď je nově asi třetím rokem web DirtFish, a potom normální autosport.com, takže vlastně WRC.com jako takové. Takže před každou soutěží je nutné připravit si aktuální věci, aktuální články.*“ (Zetek: 6)

Z toho vyplývá, že dnešní podoba tematické přípravy komentátorů motorsportu spočívá v kombinaci sledování novinek na internetu a individuálního přijímání různé literatury založeného na vlastním vztahu ke sportu. Online zdroje jsou během přenosu využívány primárně pro diskusi na aktuální témata (krátkodobá příprava), zatímco tištěné zdroje slouží k celkovému obohacení znalostí o komentovaném sportu a k rozšíření obzorů (dlouhodobá příprava).

Zásadní žurnalistickou rutinou je také ověřování získaných zdrojů a poznatků. Mnozí komentátoři primárně čerpají z oficiálních zdrojů šampionátu nebo jezdců či týmů. Míka tyto zdroje nijak neověřuje, jelikož jsou jasné. (Míka: 12) Ostatní dotázaní komentátoři i přes hodnotu oficiálních zdrojů ověřují samý zdroj z různých stran, a poté s ním dále pracují. Svoboda představuje svůj pohled na tyto zdroje. „[...] Pokud je ta informace diskutabilní, tak mě doba naučila, že je lepší chvíličku počkat, než ji vyřknete a někde se ji ověřit na nějakém jiném serveru, aby to aspoň bylo z nějakých dvou zdrojů.“ (Svoboda: 10)

Když na závěr pohlédneme na v teoretické části zmíněnou Sigalovu definici a rozdělení rešerše informací (Sigal in Trampota 2006: 84), komentátoři motorsportu se drží více či méně pouze dvou ze tří typů kanálů, rutinních a nerutinních. V případě rutinních lze zdroje komentátorů vztáhnout na ty, které mají pro komentátory největší váhu, tedy oficiální vyjádření, publikace, a tedy zdroje více se vztahující k dlouhodobé přípravě. V zásadě se jedná o veškeré zdroje, které obohatí celkovou vědomost komentátora o svém sportu. Mezi nerutinní budou patřit zprávy o aktuálních tématech, skandálech či kontroverzích. Tato témata mají větší prostor ve vysílání, jelikož vytváří kontext celého sportovního přenosu. Tím pádem takovéto zdroje spíše souhlasí s krátkodobou přípravou. Třetí, iniciované zdroje, komentátor nejpoblárnějších motoristických disciplín vysílaných v České republice využívá výjimečně, protože oproti fotbalu či hokeji se tyto seriály u nás nekonají a nelze se na ně snadno dostat bez značného finančního nákladu za cestování.

4.4.3 Věcná příprava

V předchozí podkapitole jsme si představili, jak se komentátoři připravují na přenosy v rámci vlastních zdrojů, které následně využívají během vysílání. Proces komentování nicméně vyžaduje pohotovost a schopnost rychlé reakce na proměnlivý průběh živého sportovní události, což Svobodová naznačila v jedné z kapitol teoretické části. (Svobodová: 72-77) To se neobejde bez jistých pomůcek, které si komentátor bere do komentátorské kabiny a které následně používá během přenosu. Navíc komentátor si i přes jakkoli pečlivou krátkodobou přípravu nedokáže zapamatovat do detailů veškeré dění ve sportu, což ještě podtrhuje tuto nutnost.

Před érou internetu se komentátoři spoléhali na papír a vlastně psané poznámky, což i nadále využívá Svoboda. Oproti kolegům z TV Nova, kteří již během přenosů kompletně pracují jen s elektronickými zařízeními, Svoboda přistupuje k pomůckám ke komentování tradičnějším způsobem. [...] *Hodně ubylo papírů, které si lidé berou. Třeba mladší kolegové*

na to nejsou zvyklí, takže to ani nedělají. Já si samozřejmě tisknu některé věci, pokud to je možné.“ (Svoboda: 21) Nicméně i Svoboda přestoupil částečně k využívání počítačů či tabletů jako okamžitým zdrojům informací, nyní kombinuje tištěné a elektronické nástroje.

Téměř všichni ostatní komentátoři, kromě Richtra, jenž preferuje kooperaci s již přichystanou technikou (Richtr: 23), přistupují k volbě pomůcek do kabiny velice podobně. Komentátoři si zapisují vlastní poznámky z jednotlivých závodů, jmenovitě Zetek a Svoboda si vedou sešity s informacemi, které obohacují vždy po každém odjetém závodu. (Zetek: 8) (Svoboda: 21)

Zetek opět zmiňuje vedle tištěných a elektronických zdrojů a jiných pomůcek nápoje, které si s sebou bere, a jejich vliv na hlasový výstup. „*Většinou si tam беру sklenici s vodou bez citronu, protože když člověk komentuje, tak by neměl mít kyselé věci kolem sebe, protože se vám dělají sliny.*“ (Zetek: 9)

Podle Míky je zásadní pro každého sportovního komentátora, ať jakékoliv připravené téma, které chce komentátor zmínit, souhlasí s aktuálním sportovní děním, maximálně pokud se zrovna neodehrává během sportovní události nic zajímavého. (Míka: 22) Předem připravená témata tak musejí být do vysílání vybírána s citem pro situaci.

Pomůcky komentátorů slouží jako návod pro vlastní komentář, ke kterému se obracejí a z čehož čerpají během přenosu. Bez zdrojů po ruce není možné zprostředkovat divákům přínosné vysílání, ve kterém rozhoduje v době internetu každá nová informace, což po komentátorech vyžaduje mnohem větší soustředěnost na jejich příjem. Tudíž příprava na přenosy z informačního hlediska je tak náročná jako nikdy předtím.

4.5 Proces komentáře motorsportu

4.5.1 Přítomná technika

Živé televizní vysílání je postaveno na elektronických a digitálních přijímačích, které odebírají televizní signál z místa konání sportovního přenosu a které dále vysílají do domácností. V takovémto případě by se jednalo o přímou linku mezi vysílatelem sportovního přenosu, mediálními organizacemi a domovy. Nicméně sportovní komentátor, jehož cílem je přidat komentář k vysílanému přenosu, musí mít také pro sebe techniku, která mu umožňuje sledovat přenos. Ve výsledku poté jeho hlas je režii přiřazen k obrazu a tento balíček je následně vyslán pryč. V další kapitole se podíváme na tuto kooperaci mezi komentátorem a režii přenosu, díky níž může komentátor být slyšen. Zde si prozatím ukážeme, s jakou technikou sportovní komentátor vedle svých vlastních pomůcek nakládá.

Všichni dotázaní komentátoři mají přístup k živému přenosu, který referuje k signálu poskytovatele televizních služeb vysílajícího daný motorsport. Tuto formu světového signálu nazývá Richtr jako „world feed“ (Richtr: 26)

Další zásadní pomůckou pro sledování přehledu na trati je takzvaný „live timing¹⁴“, „*kteřý informuje o stavu na trati, o průjezdech, o maximálních rychlostech, eventuálně o nějakých rekordech, které tam padají.*“ (Svoboda: 22) Live timing však vyžaduje připojení k internetu, což Richtr vnímá jako žádoucí, pakliže chce mít komentátor přístup k aktuálním informacím a statistikám. (Richtr: 24)

Pro spojení se s režii a koneckonců s diváky potřebují komentátoři také sluchátka připojená s mikrofonom, „*kteřý zajišťuje to, že náš hlas je odbaven pro účely přenosu.*“ (Richtr: 26) Na tato sluchátka je připojen mixážní pult, se kterým může komentátor manipulovat, aby více či méně slyšel sám sebe, hluk z přenosu nebo svého spolukomentátora, v případě Zetka se jedná i o původní souběžný anglický komentář, ze kterého může Zetek čerpat a řídit se mu, pakliže přinesou nějakou informaci, kterou vyhodnotí jako zásadní pro fanoušky. (Zetek: 10) Pro případného spolukomentátora jsou, pokud s tím televize počítá, připravená druhá, popřípadě třetí sluchátka, pakliže přijde host, který se má přidat do vysílání. (Svoboda: 22)

Techniku, kterou využívají komentátoři během přenosu, lze porovnat s věcnou přípravou komentátorů. Zatímco k věcné přípravě přistupují komentátoři velice individuálně a podle vlastních potřeb, přítomná technika je jakousi formou přípravy televizních stanic pro komentátory. Jelikož televize dokážou nakládat se signálem podle již zažitých pravidel a metod, technika v kabině je napříč komentovanými sporty a stanicemi naprosto totožná pouze s malými odchylkami.

4.5.2 Řízení přenosu

Světový signál musejí média zpracovat tak, aby se v přijatelné formě objevil na televizních obrazovkách. Jak jsme naznačili v předchozí podkapitole, tato rutina je mezi televizemi známá a nijak zvláště se stanice mezi sebou neliší v práci s televizním signálem. Ačkoliv mohou být procesy zpracování televizního obsahu stejné, rozdíly lze najít ve velikostech jednotlivých stanic. Bohatší mediální organizace mohou dovolit nasadit do režii

¹⁴ Live-timing je dodávaný daným šampionátem všem komentátorům, kteří pak mohou vedle sportovního dění na obrazovce sledovat akci, kterou světový signál nepokryje. To přináší technickou přidanou hodnotu pro přenos a pro diváka, který tak od komentátora zjišťuje více informací o právě probíhaném závodě a nemusí se spoléhat pouze na jeden obraz, který doma sleduje.

více lidí a celkový proces práce s televizním signálem tak projde více kroky. U menších televizí se režie skládá z malého počtu pracovníků, což lze potvrdit u Zetka a u O2 TV Sport. „[...] U nás my dostáváme tím feedem, ten hotový přenos, a já to komentuji. Vedle je jeden produkční, který hlídá, že ten přenos teče správně, a pak je tam střihač, který hlídá tu technickou stránku. To znamená, že když tam je nějaký zvuk moc nahlas, tak on to stáhne. Takže v podstatě tři lidé to hlídají, včetně mě.“ (Zetek: 14) Zetek dále popisuje, že O2 TV Sport dostává již hotový světový signál, který pak on pouze komentuje a režie vedle něj signál pouze upravuje pro vlastní potřeby.

Naproti tomu komplikovanější režii televizních přenosů má například alespoň podle Svobody TV Nova, jedna z nejsledovanějších televizních stanic v České republice.¹⁵ O přenos se na TV Nova starají dvě oddělení, jedno posazené vedle komentátorské kabiny, podobně jako u ostatních televizí, a druhé centrální. Menší režijní pracoviště se hlavně stará o průběh přenosu a informování komentátorů o reklamách, naopak větší režie, již Svoboda pojmenovává „odbavovací pracoviště“, pracuje s celkovou podobou vysílání, nasazování reklam, a také mají možnost přepínat na jiné pořady. (Svoboda: 15) Podobně nastavené to má i jedna z největších evropských sportovních televizí Eurosport¹⁶. Jak popisuje Míka, centrální režie Eurosportu informuje lokální režii o počtu reklam a jejich pozicích v přenosu, a ta následně s nimi nakládá. (Míka: 20)

Řízení televizního přenosu je tudíž jasná a etablovaná mediální rutina, jež se nijak zásadně nemění napříč televizemi, pro které komentují dotazovaní komentátoři, nezáleže na velikosti dané organizace.

4.5.3 Podoba předzávodní studia

Studio před konáním sportovní události platí pro televize, které vysílají nejsledovanější sporty v dané zemi. V rámci České republiky jsou známá předzápasová i pozápasová studia fotbalu či hokeje, která v prvním případě navozují atmosféru blížícího se zápasu a v druhém případě reflektují právě skončené utkání.

Jak bylo vysvětleno několikrát v rámci této bakalářské práce, motorsport nelze považovat v České republice na příliš populární sportovní odvětví. To reflektuje fakt, že

¹⁵ Televize 2022: ČT nejsilnější, Nova vede u mladších, posílila Prima. *Www.mediaguru.cz* [online]. Praha: PHD, 2023, 2. ledna 2023 [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2022/12/televize-2022-ct-nejsilnejsi-nova-vede-u-mladsich-posilila-prima/>

¹⁶ STOLL, Julia. Number of subscribers Eurosport channels reached from 2014 to 2021: (in millions). *Statista.com* [online]. Statista, 2022, 18. březen 2022 [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/545607/eurosport-audience/>

pouze dvě motoristické disciplíny (Formule 1 a MotoGP), a tudíž dvě televizní stanice (Sport 1+2 a TV Nova), v rámci této práce pracují s předzávodními studii.

Ale ani v podobě a režii předzávodních studií však nenalezneme v rámci těchto disciplín a televizí žádné patřičné rozdíly. Richtr charakterizuje předzávodní studio na Sport 1 a 2 jako přenos rozdělený na tři části, které se nejprve ohlíží za událostmi předchozího závodu, poté se probírají aktuální témata ve sportu, a nakonec se představuje lokace závodu vysílaného po skončení studia. (Richtr: 28) V samotném studiu se nachází několik kameramanů, samotní moderátoři a komentátoři. (Richtr: 30) Na všechno pak dohlíží režie, která má podobný účel jako během přenosu, zde nicméně se stará o nasazení předem připravených příspěvků ve správný čas. (Richtr: 31)

TV Nova, respektive její sportovní odnož Nova Sport, sestavuje předzávodní studia odlišněji, avšak se stejným záměrem navodit atmosféru blížícího se závodu. Svoboda se sice nepodílí přímo v předzávodním studiu, nicméně popisuje jej podobně jako Richtr. Pouze s tím rozdílem, že režie předzávodního studia je pro MotoGP stejná, jako u jiných sportů, jejichž součástí také jsou studia před sportovní událostí. (Svoboda: 26)

Témata probíraná v předzávodních studií v obou případech mají na starosti sami komentátoři či moderátoři, kteří se s režii domluví na podobě scénáře studia přesně na sekundy. Poté probíhá mezi moderátorem a režisérem neustálá komunikace, kde režisér přesně informuje moderátora o plánovaných vstupech.

Předzávodní studio lze vnímat jako jiná forma přípravy na přenos, která přináší odlišnou formu sportovního zážitku pro diváka, avšak také větší odpovědnost komentátora na přípravu. Komentátor má totiž vlastní přípravu rozdělenou na přípravu pro předzávodní studio a na přípravu pro samotný přenos, pakliže jsou studia součástí repertoáru sportovního vysílání.

4.5.4 Reklamy

Každá mediální neveřejnoprávní organizace vkládá reklamy do televizního přenosu pro vlastní zisk, a tudíž existenci. Na poslání reklam v televizním přenosu se však tato podkapitola neváže a místo toho se zaměřuje na otázku, na co se komentátoři soustředují v moment reklamního sdělení.

Samotná reklamní sdělení spravuje, jak jsme popsali v podkapitole o řízení přenosu, režie, která předem informuje komentátory o přestřihnutí z živého přenosu na reklamní spot. To nicméně neznamená, že stejně jako divák komentátor na moment přichází o možnost

sledování sportovní akce. Komentátoři i nadále sledují živý přenos, který se jim promítá na obrazovkách v komentátorské kabině, což potvrzují všichni dotázaní komunikační partneři.

Relativní výjimkou je O2 TV Sport, které, jak vysvětluje Zetek, nevysílá žádné reklamy během přenosu rallye. (Zetek: 31) Mezi jízdami však Zetek i nadále sleduje takzvaný „all-live“ přenos¹⁷. (Zetek: 32)

Nadneseně popisuje čas strávený během reklamy Richtr. „*Drbeme piloty, drbeme týmy, drbeme někdy i kolegy a povídáme si o tom. Někdy vedeme rozhovory, které by nemohly být odvysílány v živém přenosu.*“ (Richtr: 27) Zde však lze odušit, že i Richtr také sleduje aktuální vývoj probíhané jízdy.

Stejně, jako to platí pro živý přenos, tak komentátoři sledují vývoj závodu i skrze vlastní zdroje a pomůcky. Eisele vyzdvihuje Twitter, ze kterého během reklamy kontroluje aktuální pohledy na probíhající jízdy. (Eisele: 14) Míka souhlasí a doplňuje zkušenosti z komentování až 24 hodin trvajících vytrvalostních závodů, kde během reklamy má čas si dojít na záchod. (Míka: 24)

Reklamy z pohledu komentátorů nijak neovlivňují soustředění na vysílání. Komentátor je nadále připraven kdykoliv začít opět komentovat a až mu dá režie pokyn, pokračuje ve své práci.

4.5.5 Komentář „z místa“ vs. „z kabiny“

Jedna z přidaných hodnot práce ve světě sportu je možnost dorazit na místo sportovní akce a na dobu jejího konání stát se jeho přímou součástí jakožto profesionál mezi ostatními členy médií, kteří se této akce účastní a následně reportují o dané akci.

Téměř všichni dotázaní komentátoři vnímají přímou účast na sportovní události jako benefit vlastní práce, vyzdvihávají potenciál získání informací od primárních zdrojů a příležitost sám si projít závodní okruhy.

Co se týče rozdílů samotného komentování „z místa“ a „z kabiny“, nejlépe popisuje tuto zkušenost Svoboda jakožto komentátor cestující přímo na závody MotoGP do několika destinací za sezónu. „[...] *Přijedete brzo ráno na trať, díváte se na zahřívání a na ten hukot, který tam je, a okamžitě vás to vtáhne do toho děje, že jste doopravdy součástí toho děje.*

¹⁷ All-live přenos běží téměř nepřetržitě každý den během každého dne závodu mistrovství světa v rallye. Jedná se o oficiální vysílání s anglickým komentářem. O2 TV Sport si od promotéra soutěže kupuje práva na vysílání závodů, avšak pouze vybraných jízd, většinou pár jízd za den. Reklamy se během přenosů nevyskytují, nicméně all-live přenos, jenž Zetek konstantně sleduje, nadále probíhá.

Takže ta celková věc emoční, projev, všechno graduje, graduje a je to mnohem lepší.

(Svoboda: 23)

Pracovní cesty na světově proslulé motoristické závody jsou však pro české redakce zásadním problémem, co se týče finanční tíže. Toto potvrzuje Míka, který vnímá stejně jako Svoboda výhody přímé účasti na závodech, ale uznává, že jsou tyto cesty nesmírně ekonomicky náročné a pro jednu menší redakci téměř nemyslitelné. (Míka: 34)

4.6 Mediální zkušenost komentátora

4.6.1 Cesta ke komentování motorsportu

Je jasné, že profese sportovního komentátora je vždy nějakým způsobem determinována vlastním vztahem nejen ke sportu, ale také k samotné novinářské profesi. To jsme již objasnili v první kapitole této analytické části. Nikde však není psáno explicitně, jakou cestu směrem k profesi sportovního novináře zvolit a jaká z nich je ta nejideálnější. V této kapitole si vysvětlíme, jak jejich předchozí kariéra ovlivnila jejich cestu ke komentátorství motorsportu a jaké zkušenosti a poznatky obohatili nejen je samotné, ale také jejich způsoby komentování. Zároveň si v této podkapitole ukážeme, že dotázaní komentátoři motorsportu se dostali na svou aktuální pozici nezávisle na sebe různými způsoby.

Všichni dotázaní komentátoři motorsportu se během let před nynější profesí více či méně nachomýtlí k žurnalistice nebo novinářské praxi. Zároveň všichni komentátoři projevovali určitý vztah ke sportu již během svých mladých let. Minulost komentátorů motorsportu můžeme rozdělit na dvě skupiny – na komentátory, kteří prošli žurnalistickým studiem na vysoké škole, a na komentátory, kteří se vypracovali na svou aktuální pozici jinou novinářskou cestou.

Do první skupiny zařadíme Míku, Svobodu a Zetka. První dva jmenovaní vystudovali vysokoškolský obor žurnalistiky, Zetek zvolil velice podobnou cestu v podobě Vysoké školy publicistické a všichni posléze přešli do pozic v mediální sféře.

Míka se k pozici sportovního komentátora dostal relativně přímočaře. „[...] *U mě to bylo o tom, že byl nějaký konkurz na Eurosport a šel jsem tam. Pak jsem dostal ještě práci v rádiu, takže postupem času to začalo.*“ (Míka: 49) Míka sice explicitně nevysvětluje své začátky komentování motorsportu a specificky Formule E, nicméně jeho preference v zájmu o všeobecný přehled a otevřenosti komentovat vícero sportů mu nijak nebránily k tomu, aby se vydal ve své kariéře sportovního komentátora i do sféry motorismu.

Ačkoli Míka si nebyl nejprve jistý, jakým směrem se vydat, Svoboda se už od dětství zajímal nejen o motoristické závody, ale i specificky o práci sportovního novináře. Již během gymnaziálních a vysokoškolských studií přispíval do novin nejen sportovními články, ale také i články o hudbě. Svoboda popisuje stav žurnalistiky během minulého režimu: „[...] *Pokud jste za minulého režimu chtěl dělat žurnalistu a nechtěl jste si nějakým způsobem s tím minulým režimem, jak se říká, umazat ruce, tak jste mohl psát buď do sportu nebo nějaké kulturní činnosti.*“ (Svoboda: 35) Cesta Svobody ke komentování motorsportu je mnohem propletenější než v případě Míky, jelikož si vyzkoušel velké množství různých pracovních pozic přes tisk, rádio, hlasatelství, a nakonec i režisérství pořadů na TV Nova včetně Televizních novin. K pravidelnému komentování MotoGP se dostal až v roce 2009, po více než 20 letech práce v médiích. (Svoboda: 36)

Zetek ještě před studiem na univerzitě přispíval do českobudějovického deníku a na web tamního hokejového klubu. O rallye se začal už od dětství, nicméně jeho preferencí byl hokej, který později pokrýval pro deník Sport a v televizi Sport 1. (Zetek: 34) Do O2 TV Sport přišel v roce 2018 jako již etablovaný hokejový komentátor, o rok později přijal pozici komentátora WRC jakožto jediný člověk v O2 se zkušenostmi s rallye nejen jako fanoušek, ale také jako přímý účastník závodů. (Zetek: 33)

Do druhé skupiny zařadíme nynější komentátory Formule 1, a to Eiseleho a Richtra. Eisele se liší od členů první skupiny pouze tím, že nevystudoval žádný přímý ani příbuzný obor žurnalistiky, jinak participoval v médiích velice podobně jako komentátoři v první skupině. Nejprve prošel množstvím pozic v TV Markíza, která v roce 2012 získala práva na vysílání Formule 1. Nabídku komentátora v následujícím roce přijal a od té doby komentuje Formuli 1, nyní na televizích Sport 1 a Sport 2. (Eisele: 24)

Richtra lze považovat jako člověka s nejmenší mediální zkušeností předtím, než přišel ke komentování motorsportu. Podle jeho slov však hrálo při jeho cestě za komentátorem Formule 1 několikrát štěstí. Nejprve na něj a jeho články o Formuli 1 na tehdy mladém internetu reagovali novináři s prosbou o objasnění tohoto sportu. Poté přišlo podle něj další štěstí, a to v podobě bývalého komentátora Formule 1 Petra Horáka, který ho představil do světa komentování. Od roku 2004 tak komentuje motorsport a o čtyři roky později se oficiálně stal komentátorem Formule 1 na TV Nova¹⁸ a od té doby tak činí dodnes, avšak nyní stejně jako Eisele na stanicích Sport 1 a Sport 2.

¹⁸ Formule 1 startuje na obrazovkách TV Nova již tuto neděli. *Nova.cz* [online]. Praha: TV Nova, 2008, 12. března 2008 [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://tv.nova.cz/clanek/1129-formule-1-startuje-na-obrazovkach-tv-nova-jiz-tuto-nedeli>

4.6.2 Ostatní profesní a mediální zkušenosti a jejich vliv na komentování

Popsali jsme mediální zkušenosti nynějších komentátorů motorsportu předtím, než se jimi stali. Nicméně pokud se zaměříme na jejich medailony, které zmiňujeme v metodické části práce, lze spatřit fakt, že každý dotazovaný komentátor se pohybuje i v jiných profesních sférách mimo komentování motorsportu. V této podkapitole představíme ostatní pracovní pozice komunikačních partnerů a určíme, jaký vliv mají na jejich vykonávanou profesi komentátora motorsportu. Opět můžeme komentátory rozdělit na skupiny, tentokrát na tři. Jedná se o žurnalisty (Míka, Zetek) čistě pohybující se v novinářské sféře a na komentátory aktuálně s kombinovanou kariérou propojující novinářinu s jinými profesemi (Richtr, Eisele, Svoboda).

První skupinu komentátorů motorsportu, do které patří Míka a Zetek, nelze s ohledem na jejich aktuální kariéru vztáhnout na jiné než žurnalistické profese. Míkova jediná profese je sportovní komentátor na Eurosportu. Přestože, jak jsme zmínili v předchozí podkapitole, komentuje vedle Formule E i jiné sporty, jeho profesní záběr nepřesahuje žurnalistickou rovinu, i přes tvorbu podcastů o motorsportu. (Míka: 46) Totéž platí pro Zetka, který vedle okrajového pokrývání WRC komentuje primárně hokejové zápasy na O2 TV Sport.

Druhá skupina komentátorů motorsportu, do které zařazujeme Richtra, Eiseleho a Svobodu, svým vlastním způsobem funguje vedle profese komentátora i na jiných pozicích. Podle všeho se jedná o primární profese, což lze potvrdit u Richtra, který na plný úvazek pracuje jako projektový manažer ve společnosti zabývající se systémům řízení letového provozu. Eisele sice blíže nepopsal svou kariéru mimo komentování Formule 1, nicméně vedle toho alespoň v minulosti komentoval fotbal, jmenovitě Ligu mistrů a zápasy slovenské reprezentace. (Eisele: 25) Do zajímavé komparace lze položit Svobodovu v předchozí podkapitole zmíněnou profesní kariéru, která spočívá nejen v komentování MotoGP, ale také v pozici šéfrežiséra pořadů na TV Nova. (Svoboda: 31) K tomu Svoboda přispívá na internet články o hudbě.

Pokud pohlédneme na profese komentátorů motorsportu napříč oběma skupinami, zjistíme, že komentátor motorsportu nemůže stát čistě na této profesi, respektive na tomto komentovaném oboru. Členové první skupiny nám potvrzují, že takováto profese sama o sobě nestačí a je potřeba, pakliže chce člověk zůstat v prostředí sportovního komentování, pokrývat i jiné sporty. Pakliže se nechce příliš více pohybovat v novinářské sféře vedle komentování motorsportu, musí daný komentátor přijat pozice v jiných profesních sférách, což nám potvrzuje naopak druhá skupina.

4.7 Komentátor, fanoušci a sociální síť

Sociální síť a na nich aktivní fanouškovská komunita daného sportu jsou postupem času stále diskutovanějším tématem v rámci sportovní žurnalistiky. Tyto komunity mají dnes obrovský prostor pro vyslovování vlastních názorů směřované na jisté aspekty sportu či na osobnosti pohybující se v něm. Často se jedná o negativní komentáře, které podlomují charakter sportu. Nezaujatého diváka mohou tak tyto komunity odradit nejen od interakcí na sociálních sítích, ale i od sportu jako takového.

Jak bylo naznačeno v jedné z předchozích kapitol analytické části, sportovní komentátoři jsou jakýmsi „prostředníky“ mezi sportem a jeho publikem. Jsou slyšet při každém sportovním vysílání, což se v případě chyby během komentátorského výstupu reflektuje kritickými poznámkami na jejich adresu. Proto mnozí komentátoři včetně některých dotázaných komentátorů motorsportu nemají příliš vřelé vztahy s fanouškovskou komunitou a obecně se sociálními sítěmi.

Negativně vnímají sociální síť Richtr a Zetek. První jmenovaný se vymezuje vůči nim a považuje je za „[...] *soustředění primitivního hejtu a nevzdělců.*“ (Richtr: 40) Zároveň Richtr ani nijak zvláště nekomunikuje s publikem na sociálních sítích, protože toto celé prostředí vidí jako místo plné nenávisti a závisti. Hned dodává, že komunikuje s lidmi, kteří jsou schopni jej obohatit racionální zpětnou vazbou (Richtr: 41), nicméně celkově se Richtr staví k sociálním sítím s velkou rezervou. Zetek hodnotí sociální síť podobně jako Richtr, mimo Twitter si nevede žádný další účet a komunikaci s fanoušky také vítá, pokud druhá strana má konstruktivní připomínky, na které lze smysluplně odpovědět. (Zetek: 36)

Střídměji se k sociálním sítím a ke komunikaci s publikem staví Míka, který vztahuje tyto aspekty výhradně k vlastnímu komentáři během přenosu. Komunikace s diváky není podle něj na místě během vysílání, pakliže se nejedná o vytrvalostní závody s délkou až 24 hodin, zde je podle Míky prostor na divácké dotazy. Jinak nevnímá komunikaci s publikem jako nutnost pro komentátora, pokud se přímo nehodí do vysílání a opět vyzdvihuje jeho povinnost držet se přednostně práce. (Míka: 44-45)

Pozitivně naopak charakterizují pro svou práci sociální síť Svoboda a Eisele. Ačkoliv Svoboda se teprve loni oficiálně připojil instagramovým účtem na sociální síť, nezáleže na komentářích je považuje za přidanou hodnotu k profesi komentátora. (Svoboda: 32) V případě Eiseleho se sociální síť staly pro něj významným doplňkem dnešní doby umožňující rychlejší, intimnější a upřímnější komunikaci s publikem. Fanoušci pro Eiseleho jsou

„motorem F1, jejich emoce a poznatky rozšiřují obzory a motivují k další práci, která je vlastně tím nejkrásnějším koníčkem.“ (Eisele: 26)

Z odpovědí dotázaných komentátorů jsme se dozvěděli, že sami se neshodnou na roli sociálních sítí v jejich profesním životě. Nicméně komentátoři vlivem sílcí pozice sociálních sítí ve společnosti jsou dostupnější okolí, jmenovitě fanouškovské komunitě, a náchylnější na kritiku z těchto komunit.

5. Závěr

Komentátoři motorsportu patří mezi velice roztroušenou skupinou sportovních komentátorů plnou vlastních příběhů, názorů a postupů, které se koncepčně vymykají jakékoliv zavedené struktuře. Jedná se o naprosto různorodou profesi bez nějakých platných pravidel a zvyků, ke které lze přistoupit vysoce individuálně a nelze v ní hledat příliš mnoho podobností, které by se daly jednoduše mezi sebou porovnat.

V této bakalářské práci jsem se zabýval výzkumnou otázkou: „*Jak se komentátoři motorsportu připravují na živé televizní přenosy?*“ Mým záměrem bylo zjistit a posléze porovnat veškeré podobnosti a popsat rozdíly ve způsobu a stylu přípravy komentátorů a jak přistupují k této profesi. Dále jsem stanovil dílčí výzkumné otázky, které měly za cíl podkrýt jejich profesi více do hloubky, co se týče využití veškeré přípravy v přenosu, co se týče pracovních a osobních vztahů mezi komentátorem a okolím, a nakonec co se týče vlivu jejich zkušeností před jejich kariérou komentátora motorsportu a během ní.

Profese televizního komentátora spojuje několik zásadních aspektů, které je žádoucí ovládat během svého vystupu, pakliže je cílem tohoto komentátora vydat ze sebe maximum. Nicméně se nejedná o žádné jisté podmínky, které je potřeba za každou cenu dodržovat a řídit se jimi. Může existovat seznam doporučení, které komentátor může či nemusí nějak reflektovat ve své práci, ale jinak není tato profese rutinně podchytitelná, což potvrzují svým způsobem všichni dotazovaní komentátoři.

Hlas a jazyk, které lze během přenosů nejlépe vnímat z pozice diváka, však prozrazuje mnohé o komentátorovi a často jsou tyto aspekty hodnoceny mnohem kritičtěji než jeho znalosti a přehled, kvůli čemu se daný komentátor na prvním místě vydal na cestu žurnalistiky. Komentátoři se shodli na tom, že hlasový a jazykový výstup je ze všech oblastí komentátorské praxe tím obecně nejzásadnějším s ohledem na publikum, které v televizi sleduje a vnímá vedle samotného sportu také jistou reprezentativnost daného sportu.

Tato reprezentace však přichází ruku v ruce s tím, že komentátor jen striktně nepopisuje sportovní dění, ale obohacuje jej kombinací vlastních naučených postupů, které komentátor před každým vysíláním opakuje a procvičuje, aby i nadále dodával do vysílání vždy něco navíc.

Snadná dostupnost informací v dnešním světě internetovém hraje klíčovou roli a komentátor má za cíl držet se s tímto trendem. Neustálá příprava a detailní studium komentovaného oboru pomáhá komentátorovi vzdělávat nejenom sebe, ale také i své publikum, které často přichází ke sportovnímu vysílání proto, aby se od něj něco nového

naučilo. Sportovní dění na obrazovce je mnohdy nesrozumitelné a vyžaduje pečlivé vysvětlení a osvětlení. Zde právě přichází komentátor, který je konstantně připravený toto dění srozumitelně objasnit a přinést mu potřebný kontext, jenž se v suchém přijímání obsahu snadno ztrácí.

Jenže osvětlení tohoto kontextu přichází ve dvou úrovních, které se váže buď čistě mezi jednotlivé přenosy, nebo v rámci celkového poznání napříč a nad rámec jednotlivých přenosů. Komentátor nejen, že osvětluje aktuální dění, ale také přináší jeho celkový kontext. Publikum je schopno sledovat s komentátorem toto aktuální dění a vyvozovat z něj jisté důsledky, ale ne všichni mají schopnost jej vztahovat k sportu jako takovému. Proto příprava komentátora spočívá nejen v nasávání probíhajících událostí a diskutovaných témat, které poté přináší pro další diskusi do každého přenosu, ale také spočívá v poznání celé sféry tohoto sportu a spojování jednotlivých dílků, na což mnoho diváků nemá z logických důvodů čas.

Komentátoři k této profesi mají k dispozici množství materiálů a „pomocníků“, jež jim usnadňují samotnou práci a umožňují jim reprezentativně odkomentovat každý přenos. Společně s vlastními zdroji a pomůckami sledují televizemi přijímaný přenos, kterému pak přidají svůj výstup a který poté televize a její režie zpracují a vyšlou do domácností.

Nicméně pracovní vztah komentátora a média je velice individuální. Jak jsme v analytické části zjistili, komentátoři nemusejí být nijak vázání na televize, pro které dodávají komentátorskou službu. Přesto se jedná o jistou formu vztahu, která benefituje obě strany. Televize drží spolupráci s někým, kdo se komentovanému sportu dokáže věnovat a věrohodně jej předat divákům, zatímco samotní komentátoři mají prostor pro sebezlepšení a pokrývání něčeho, k čemu mají vztah.

Rozdílně lze vnímat vztahy komentátorů motorsportu mezi sebou a napříč sporty. Motorsport není u nás natolik populární a natolik dostupný jako například fotbal či hokej, a tak je komunita komentátorů motorsportu se drží spíše v rámci vzájemného respektu, nic však víc. Pakliže se nejedná o komentátory stejné stanice, tam existují vztahy srovnatelné s jakoukoliv fungující a harmonickou profesní komunitou sdružovanou na jednom místě.

Přestože komentátoři formálně jsou součástí mediální sféry už svou vlastní komentátorskou profesí, jejich pozice není nijak definovatelná v rámci této mediální sféry. Jak jsme se totiž dozvěděli, nynější komentátoři motorsportu nabývají různých zkušeností z naprosto odlišných částí mediálního prostoru. Není tomu tak, že komentátor motorsportu se soustřeďuje pouze kolem tohoto oboru, jak si mnozí diváci pouze motorismu mohou myslet, ale tito komentátoři jsou vedle toho aktivní i mimo rámec motorsportu. Ať už se jedná o komentování jiných sportovních disciplín, nebo práce mimo komentátorskou sféru, v dnešním

světě nelze být pouze expertem na jedno odvětví. Je žádoucí být otevřený novým výzvám a zkušenostem, které mohou vedle jakékoliv formy přípravy nápomocné v samotném komentování.

Pozici sportovního komentátora, v našem případě motorsportu, nelze přesně definovat a určit ji platné, opakující se vzorce. Domnívám se tedy, že budoucnost této profese bude i nadále směřovat k stále volnější formě, která nicméně bude kombinovat jisté mediální zkušenosti, ať už během studia nebo během profesní kariéry. Vztah ke sportu je jedna věc. Pakliže se spojí tento vztah s motivací sebereflexe a otevřenosti k novým výzvám, vnímám budoucnost sportovní komentování jako pokračující ideální prostor nejen ukázat světu své schopnosti a dovednosti, ale také i elán a chuť pracovat a poznávat svět kolem sebe.

6. Seznam zdrojů

6.1 Literární zdroje

- BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 2., upravené a doplněné vydání. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-0553-3.
- BOYLE, Raymond. *Sports Journalism: Context and Issues*. Londýn: Sage Publications, 2006. ISBN 1-4129-0798-5.
- CORBIN, Juliet M. a Anselm L. STRAUSS. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, 1999. ISBN 808583460X.
- ČUŘÍK, Jaroslav a BURG, Rudolf. *Nové trendy v médiích, I: Online a tištěná média*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5825-5.
- DENINGER, Dennis. *Sports on Television: The How and Why Behind What You See*. New York: Taylor & Francis, 2012. ISBN 9781136262258.
- DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.
- GLEICH, Uli. Merkmale und Funktionen der Sportberichterstattung, in: *Media Perspektiven*, 2000, 11/2000: s. 511–516.
- HARGREAVES, Ian. *Journalism: Truth or Dare?*. Cary: Oxford University Press, 2003. ISBN 0192802747.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9
- HLADKÝ, Miroslav. *Žurnalistika v televizi*. Praha: Novinář, 1986.
- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0743-6.
- KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel a ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8.
- KOPPETT, Leonard. *Sports Illusion, Sports Reality: A Reporter's View of Sports, Journalism, and Society*. Urbana: University of Illinois Press, 1994. ISBN 0252064151.
- KORDA, Jakub. *Úvod do studia televize 2*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. Studijní opory. ISBN 978-80-244-3611-1.
- LIPONSKI, Wojciech. *World Sports Encyclopedia*. Poznaň: MBI, 2003. ISBN 0760316821.
- LOWES, Mark Douglas. *Inside the Sport Pages: Work routines, professional ideologies, and the manufacture of sports news*. Kanada: University of Toronto Press, 2004. ISBN 0-8020-8183-5.

- OLŠOVSKÁ, Lucie a KAPOUN, Pavel. Média, komunikace, vzdělávání: studijní obor: Informační technologie ve vzdělávání. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2003. ISBN 80-7042-307-2.
- ORLEBAR, Jeremy. 2012. Kniha o televizi. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění. ISBN 978-80-7331-246-6.
- PETRUSEK, Miloslav a Univerzita Karlova. Teorie a metoda v moderní sociologii. Praha: Karolinum. 1993. ISBN 80-7066-799-0.
- ROWE, David. Sport, culture and media: The unruly trinity. 2. vyd. Londýn: Open University Press. 2004. ISBN 0 335 21075 9.
- RUSS-MOHL, Stephan. Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou. Překlad Hana Bakičová. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0158-8.
- SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky. 1. vyd. Praha: Grada. 2014. ISBN 978- 80-247-3568-9.
- SEKOT, Aleš. Sport a společnost. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-047-6.
- SHOEMAKER, Pamela J. – REESE, Stephen D. 1996. Mediating the message: Theories of Influences on Mass Media Content. 2. vyd. New York: Longman.
- SIGAL, Leon V. *Reporters and Officials: The organization and politics of newsmaking*. Kanada: D. C. Health and Company, 1973. ISBN 0669850357.
- SLEPIČKA, Pavel, PEKÁREK, Jiří a KOLIŠ, Jiří. Sportovní diváctví: rozbor negativních jevů na stadiónech: prevence proti diváckým výstřelkům. Praha: Olympia. 1990. ISBN 80-7033-012-0.
- STEEN, Rob. *Sports journalism: a multimedia primer*. 2nd ed. London: Routledge, 2015, xix. ISBN 978-0-415-74214-6.
- SVOBODOVÁ, Ivana. K stylovému využití jazykových prostředků v televizní reportáži. Naše řeč. 1992, ročník 75 (číslo 2), s. 72-77.
- TRAMPOTA, Tomáš. Zpravodajství. Praha: Portál. 2006.
- TRAMPOTA, Tomáš a VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. Metody výzkumu médií. 1. vyd. Praha: Portál. 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

6.2 Internetové zdroje

Formule 1 startuje na obrazkách TV Nova již tuto neděli. *Nova.cz* [online]. Praha: TV Nova, 2008, 12. března 2008 [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://tv.nova.cz/clanek/1129-formule-1-startuje-na-obrazkach-tv-nova-jiz-tuto-nedeli>

Formula E Gen3: What is it and what is new. *Autosport.com* [online]. Londýn: Motorsport Network, © 2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.autosport.com/formula-e/news/formula-e-gen3-what-is-it-and-what-is-new/10247700/>

History. *motogp.com* [online]. Dorna, © 2016 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160324103719/http://www.motogp.com/en/Inside+MotoGP/History>

LUKŠŮ, David. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století.: Sport jako součást českého masového tisku* [online]. Praha, 2011. Dostupné také z:

<https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/47321/140009112.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií. Vedoucí práce Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

STOLL, Julia. Number of subscribers Eurosport channels reached from 2014 to 2021: (in millions). *Statista.com* [online]. Statista, 2022, 18. březen 2022 [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/545607/eurosport-audience/>

ŠMÍD, Milan. *Historie televize v ČR - 4: Kouzlo přímého přenosu – diváci objevili televizi*. Louč [online]. 2001, (38.) [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <http://www.louc.cz/pril01/p38his4.html#p6>.

Televize 2022: ČT nejsilnější, Nova vede u mladších, posílila Prima. *Www.mediaguru.cz* [online]. Praha: PHD, 2023, 2. ledna 2023 [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2022/12/televize-2022-ct-nejsilnejsi-nova-vede-u-mladsich-posilila-prima/>

The Early Years: 1973–1981. *wrc.com* [online]. WRC Promoter, © 2014–2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.wrc.com/en/more/wrc-history/early-years/>

What is Formula 1?. *F1chronicle.com* [online]. F1 Chronicle, 2021 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://f1chronicle.com/what-is-formula-1/#What-is-Formula-1>

7. Seznam příloh

Příloha č. 1 – Návod na rozhovor

Příloha č. 2 – Přepis rozhovoru se Zdeňkem Míkou

Příloha č. 3 – Přepis rozhovoru s Tomášem Richtrem

Příloha č. 4 – Přepis rozhovoru s Tomášem Zetkem

Příloha č. 5 – Přepis rozhovoru se Števem Eiselem

Příloha č. 6 – Přepis rozhovoru s Václavem Svobodou

8. Přílohy

Příloha č. 1 – Návod na rozhovor

1. Jaké předpoklady by měl každý správný sportovní komentátor podle vás mít?
 - 1.1. Co je nejdůležitější podle vás přinést divákovi, aby jej vysílání po celou dobu svého trvání bavilo?
2. Podstupujete nějakou hlasovou přípravu před vysíláním?
 - 2.1. Existují pro vaši profesi nějaké kurzy správného vyjadřování před mikrofonem?
3. Odkud pocházejí vaše informace pro přípravu na jednotlivé závody?
 - 3.1. Jakým způsobem si ověřujete tyto informace?
 - 3.2. Kde se připravujete?
4. Jaký je váš pracovní vztah jako novinář/zaměstnanec ke zaměstnavateli?
5. Definoval byste sám sebe jako novináře a svou práci jako novinářskou, nebo se považujete za fanouška experta „za mikrofonem“??
6. Jaká je podle vás pozice komentátora motorsportu mezi komentátory ostatních sportů v ČR?
 - 6.1. Jaká je podle vás pozice komentátora motorsportu či sportu obecně v celé mediální sféře?
7. Jaký máte vztah s komentátory ostatních motoristických disciplín?
8. Kdo všechno řídí živý televizní přenos? / Kteří lidé mají velení nad živým televizním přenosem?
9. Kteří lidé mají zodpovědnost nad tématy, která probíráte během vysílání?
10. Jak nakládáte s časem během reklamní přestávky?
11. Čím vším se vybavujete/Co vše si přinášíte do komentátorské kabiny?
12. Jaká technika pro komentování se již v kabině nachází/Co máte již v kabině předchystáno?
13. Jak probíhá příprava předzávodního studia?¹⁹
 - 13.1. Jak se vybírají témata pro předzávodní studia?
 - 13.2. Provádí někdo kontrolu těchto témat?
 - 13.3. Kdo je všechno součástí studia jak před kamerami, tak i za nimi a jaké jsou jejich role? / Z jakých lidí se sestává tým pro každé předzávodní studio?
14. V čem spočívá příprava na velké ceny z technického hlediska, pakliže se komentuje z místa konání závodu?²⁰

¹⁹ Skupina otázek tázána pouze komentátorům kanálů, které vysílají předzávodní studia (Richtr, Eisele – Formule 1; Svoboda – MotoGP).

²⁰ Skupina otázek tázána pouze komentátorům, kteří mají zkušenost s komentováním své disciplíny z místa konání závodů (Richtr, Eisele – Formule 1; Svoboda – MotoGP).

14.1. Dokázal byste popsat rozdíly v samotném komentování z místa konání velké ceny oproti komentování „z dálky“?

15. Jak ovlivnila pandemie koronaviru vaši přípravu na závody?

15.1. Jak ovlivnila pandemie koronaviru přípravu na živé vysílání tým starající se o průběh živého vysílání?

16. Do jaké míry vás v osobním životě ovlivňuje práce komentátora motorsportu s ohledem na to, že se jízdy při velkých cenách odehrávají od pátku do neděle?²¹ / Do jaké míry vás v osobním životě ovlivňuje práce komentátora motorsportu s ohledem na to, že se jízdy odehrávají v druhé půlce týdne?²²

17. Kudy vedla vaše cesta ke komentování F1?

17.1. Máte mediální zkušenosti s něčím jiným než s komentováním živých přenosů motorsportu?

18. Vnímáte nějaké změny ve vaši profesi s ohledem na stále zvyšující se vliv sociálních sítí?

18.1. Komunikujete nějakým způsobem s fanoušky ať už během přenosů, nebo mimo ně?

18.2. Jak ovlivnilo zkrácení délky volných tréninků F1 vaši interakci s fanoušky?

²¹ Otázka tázána komentátorům, jejichž komentované disciplíny se vysílají od pátku do neděle (Richtr, Eisele – Formule 1; Svoboda – MotoGP).

²² Otázka tázána komentátorům, jejich komentované disciplíny, respektive vybrané jízdy, se vysílají v druhé půlce týdne (Zetek – WRC).

Příloha č. 2 – Přepis rozhovoru se Zdeňkem Míkou

1. Možná „filozofičtější“ otázka, ale berete sám sebe jako komentátora jakožto pozici v mediální společnosti, nebo spíše jako fanouška profesionála?

Tak myslím si, že to první určitě, protože fanoušků je hodně a komentátorů je málo. Myslím, že komentátoři musí minimálně tu fandící část upozadit. Třeba jak jste se ptal, jestli mám oblíbeného jezdce, je jich několik napříč různými sériemi, ale rozhodně to není nic, co bych ventiloval nebo nosil jako trička. Protože v tu chvíli to musí jít stranou, hodně komentátorů tomu dává velký důraz nebo to dává na udiv a zbytečně pak devalvují svou práci.

2. Co takový sportovní komentátor musí dodat vysílání, aby to diváka po celou dobu přenosu bavilo?

Je to subjektivní, každému se líbí něco jiného. Žurnalistika je řemeslo, není to věda, takže každému se výstup práce může líbit jinak. Obecně jsou asi dvě cesty, jakými se vydat. První je ta anglosaská, která vychází z toho, že hodně komentátorů, kteří potom rozjížděli televizní vysílání, pocházelo z rádia, takže vesměs jenom popisují. A myslím si, že tohle se prosazuje čím dál tím víc napříč světem. I u nás, řekl bych bohužel, protože se z toho možná trochu vytrácí odbornost a komentář jako takový, protože komentář není primárně popisování, třeba novinový, když si vezmete komentář. Ale někteří lidé to upřednostňují. Je mnohem větší dostupnost mezinárodního anglického komentáře. Tam to vyčnívá jasně, že hodně často se jenom mluví o tom, co se děje, jenom se to tak popisuje. Komentátor by měl podat svůj komentář, to znamená vyložit to, co se děje a proč se to děje a jaké to bude mít následky a proč to který sportovec udělal tak, jak to udělal. Samozřejmě u spousty sportů se to nedá. Dám příklad vzpírání. Přijde atlet a buď to zvedne, nebo to nezvedne, nic mezi tím, ale dá se popisovat spoustu věcí jako technika toho vzpírání. Takže pokud jde o motorsport, tak tam je důležité zmínit hodně věcí v zákulisí, jaký to má vliv třeba na závod, jaký to bude mít vliv do budoucna a samozřejmě komentovat to, co se děje na trati. Ale nejsem fanoušek toho hnaní do extrému, kdy se rve od začátku až do konce.

3. Takže jaké předpoklady by měl správný komentátor podle vás mít?

Tak tím, že je to řemeslo, tak na jedné straně musí být předpoklady profesní, což je správně mluvit, jak já vždy říkám, mít shodu podmětu s přísudkem, měl by ovládat svůj hlas a měl by mít základy kancelářské práce, dejme tomu, schopen si vyhledat informace a tak dál. Po umělecké stránce tam je důležité umět si pohrát si jazykem, aby ten komentář nebyl nudný,

pohrát si s intonací a samozřejmě mít vztah k danému sportu. Myslím si, že profesionální komentátor by měl být schopen odkomentovat jakýkoliv sport, pokud dostane alespoň chvilku na přípravu. Ale to, čemu se člověk věnuje maximální měrou, tak tam by měl mít nějaký vztah k tomu a měl by tu přípravu brát jako svého koníčka, protože ta příprava nikdy nekončí.

4. Abych to pochopil správně, komentátor motorsportu by měl mít záběr i do ostatních sportů, aby nejen, že si zlepšil řemeslo komentování, aby nabral zkušenosti, ale také i musí mít přehled i do ostatních sportovních disciplín?

Tak já neříkám, že musí, ale je to určitě přednost, nejen záběr do ostatních sportů. Je potřeba mít všeobecný přehled, není to podmínka, když bude nějaký závod, tak člověk vůbec nemusí zmiňovat nic, co se děje okolo, ale ten všeobecný přehled je důležitý pro jakékoliv humanitní obory. Dává tomu mnohem víc, dám příklad olympijské hry v Pekingu a jeden komentátor popíše terakotovou armádu jako armádu císaře Terakoty. Každý člověk, který ví, o co jde, tak si řekne, že je to totální nesmysl.

5. Když se vrátím k předpokladům, podstupujete nějakou hlasovou přípravu ve vaší profesi, nebo jak se připravujete, co se týče hlasu? Máte nějaké oficiální kurzy pod redakci?

Oficiální kurzy jsme měli kdysi, sloužily pro naši zpětnou vazbu. To znamená, že člověk se dozvěděl, jak má lépe pracovat s dýcháním. Ale myslím si, že dneska se nic takového neřeší. Řekl bych, že každý to má sám, samozřejmě je to taky odpovědnost i toho vedoucího, ne, že vás má posílat na kurzy, ale má slyšet, že neumíte mluvit, když to řeknu jednoduše. Naštěstí nemáme tady nikoho takového, ale kolikrát má člověk pocit, že někdo v rádiu, kde se většinou začíná, takže ten člověk neumí mluvit nebo má hrozně vysoký hlas. Jak jsme se o tom bavili, to jsou ty profesní atributy, tohle by měl ten člověk řešit sám, a pokud to neslyší, tak by mu to někdo měl říct.

6. A vy osobně se připravujete tak, že si například zazpíváte písničku, abyste si rozehrál hlasivky?

Jsou různá cvičení, takže člověk si to projede, když třeba jede do redakce.

7. Takže takhle krátce, jen si třeba člověk promluví sám k sobě...

Tak, nebo si můžete procvičovat jazyk a dýchání...

8. Někaké jazykolamy mohou existovat...

Jazykolamů je spousta, těm já zrovna neholduji, ale každý to má individuálně.

9. Co se týče tematické přípravy, jakým způsobem se vy připravujete na jednotlivé závody?

Když se budeme bavit konkrétně, pokud jde o Formuli E, tak jsou tam obecné věci, které jsou platné pro všechno. Projít si startovní listinu, projít si tabulku, ale člověk to ani nevnímá, protože je to všechno přirozené. Je důležité je mít zdroj informací, jsou to vyjádření jednotlivých týmů, jezdců, je to také komunikace na sítích. Může to být osobní kontakt s nějakým sportovcem...

10. Někým reportérem na místě? Je to pro komentátora výhoda?

Určitě to je výhoda. Tím, že Eurosport má u některých disciplín svůj štáb na místě, od nich se dá čerpat. Pokud ale myslíte mít někoho z jiného média, většinou se to už nedělá, ne kvůli konkurenci, ale kvůli tomu, že lidé na místě mají své práce dost.

11. Každá redakce si vše dělá sama?

Tak, ale říkám, kdyby tam byl nějaký kamarád z jiného média, tak většinou nemá čas věnovat se něčemu jinému.

12. A ověřujete si informace, které získáte během přípravy? Hledáte si druhý, třetí zdroj jako „správný“ žurnalista?

Oficiální zdroje jsou jasné zdroje, ty není potřeba ověřovat. A to, co je na sociálních sítích, pokud je to nějaká zvěst ze zákulisí, tak člověk to ani nemůže podávat jako hotovou věc. V komentáři zmíním, že se o tom mluví, nebo že je to zatím nepotvrzené.

13. Jak se vidíte jako komentátor motorsportu ve sféře ostatních sportovních komentátorů z toho pohledu, že motorsport není oproti například fotbalu tak sledovaný?

Takhle to prostě je. U nás ne, někde zase ano. V Austrálii nejvíc frčí australský fotbal a všude jinde to skoro nikoho nezajímá. Je to z nějakých tradic a nějakého vývoje, u nás ta tradice byla letitá, ale do značné míry uvadla v 90. letech a v novém miléniu. Já si myslím, že komentátor je komentátor, ať už komentuje cokoliv. Jestli komentátory fotbalu zná víc lidí, tak asi ano, ale já to nevidím jako problém. Komentátor nemá být žádnou VIP osobností, ale má dobře odvádět svou práci. Když už jsme u toho, mnohdy někteří komentátoři napříč sporty zapomínají na to, že si myslí, že oni jsou tou hvězdou, kvůli které se lidé na daný sport dívají.

Ne, lidé se dívají na sport kvůli tomu sportu, nechtějí vidět exhibici někoho, kdo si připadá zajímavý.

14. Berete to tak, že hlas je doplňkem vysílání?

V televizním vysílání, pokud nemluvíme o rádiu nebo dneska i audio, jde o to, co člověk chce. Pokud chce mít hlas navíc, tak nechci to snižovat, ale který mu tam bude jenom křičet, tak budiž. Ale pokud chce slyšet názor toho, kdo se v tom orientuje, tak proto je tam ten komentátor.

15. A například váš vztah s ostatními členy redakce? Máte tady kamarádkou atmosféru?

Musí být, pokud se třeba komentuje ve dvou. Naštěstí tady je to dobré, ale mít na zvuku někoho, s kým ne vychází, tak není to příjemné, ale oba budeme dělat svou práci. To je v každé práci, vždycky tam musí být dobrá atmosféra, aby lidi tam chodili rádi a vycházeli spolu. Pokud myslíte komentování ve dvou, tak musí tam být jednak respekt vůči druhému a souhra. Vždycky se stane, že jeden bude mluvit víc. Jeden komentuje start, nebo finiš a nesmí tam být zášť, ale to si myslím, že tohle moc nehrozí.

16. Jaký je váš vztah s komentátory ostatních motoristických disciplín? Znáte se osobně, chodíte spolu na pivo?

Známe se osobně, dobrý. Máme na sebe telefon, občas, když někdo něco potřebuje, tak si zavoláme, nebo si napíšeme.

17. Diskutujete s nimi o ostatních motoristických disciplínách, i když jsou z jiných televizí?

S některými ano. Ale vycházím se všemi. Nemyslím si, že by v tom měla být nějaká zášť. To vás však naučí čas. Jedna věc je profesní etika a druhá věc je profesní sounáležitost. Dělají stejnou práci a de facto to jsou kolegové a vůbec bych neřešil, že jeden je na jedné televizi a druhý na druhé.

18. Máte třeba skupinu na Messengeru?

Určitě ne.

19. Když přejdu k technické stránce televizního přenosu, kdo nad ním má velení?

Režie, která se stará, aby přenos proběhl co nejlíp a aby se odvysílalo to, co se musí, tím mám na mysli i reklamu. A také režie zodpovídá za předepsanou nebo alespoň plánovanou délku přenosu.

20. Všímám si, že mluvíte a najednou se přestřihne do reklamy. Chápu to správně, že vaše redakce nemá kontrolu nad reklamami, či dostáváte nějakou signalizaci?

My máme režii Eurosportu centrálně, ale to mají i některé jiné televize. Jinak mají nad reklamami kontrolu obchodní oddělení každé společnosti, ale režie dostane úkol, že v přenosu mají být dva komerční breaky, tak podle toho se pracuje. Řekne se, že jeden bude na začátku a druhý na konci, a potom režie je odbavuje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, přičemž my jako komentátoři dostaneme echo, že reklama bude třeba za 30 vteřin.

21. Víím totiž, že na Nova Sportu si pan Václav Svoboda si řekne, že chce reklamu, zatímco v Eurosportu se občas stane, že reklama přijde ještě v moment, kdy ještě mluvíte...

To si myslíte vy, že pan Svoboda si řekne, panu Svobodovi řeknou, že bude reklama, tak on to tak podá. Nic proti Vaškovi, ale takhle to není. Komentátor má sledovat to, co komentuje, a nemůže ještě řešit, kdy má přijít reklama. A pokud myslíte reklamy na Eurosportu, tak je pravda, že já moc nezmiňuji, že bude reklamní přestávka. My nic takového tady s kolegy většinou nezmiňujeme, protože je to nadbytečné. Jednak je to taky z toho důvodu, že se vysílá i na platformě Eurosportu, kde v případě některých sportovních přenosů ten přenos běží dál pro ty, kdo mají předplatné. Tam nemá smysl říkat, že bude reklama. A druhá věc je ta, pokud narážíte na Formuli E, tak tam jde o to, že proběhne rozhovor, pak je čas na jeho překlad. Já to dělám tak, že nechám rozhovor v původním znění, a pak jej překládám, než abych ho simultánně překládám. Potom se snažím mluvit ten překlad co nejdelší dobu, a pak do toho přijde reklama.

22. Chystáte si předem témata, které probíráte během přenosu?

Jasně. Někdo si napíše seznam témat, o kterých se dá hovořit. Je to fajn, protože ať člověk na něco nezapomene, ale musí to organicky zapadat do komentáře. Takže nezačnu na konci přenosu najednou zmiňovat téma, které mám připravené, má to k tomu sednout a maximálně ta témata zmiňovat v hluchých místech závodu. Nejsem fanouškem toho, že si člověk bude psát, co chce v přenosu mermomocí říct, protože potom roubovat to na závod, který může být strašně atraktivní, a není tam prostor pro cokoliv dalšího.

23. Takže ještě, než začne závod, tak zde je největší prostor probrat to, co se stalo během minulého závodu anebo třeba navnadit diváka, aby se seznámil s danou lokací...

Jasně, logicky.

24. Když se vrátím k reklamě, jak nakládáte s časem během reklamy?

Jak kdy. Pokud je to krátký závod, tak stejně většinou to člověk sleduje dál. Není to tak, že když je reklama, tak jdeme pryč. Ale může být, že je člověk s někým v kontaktu, nebo zjišťuje informace. Může se rychle podívat na Twitter, jestli tam něco neskočilo. A pokud jsou to dlouhé závody jako Le Mans, tak si jdete na záchod.

25. Jak to funguje s komentátory právě v případě dlouhých závodů jako Le Mans?

Le Mans děláme ve třech a vždycky jsou dva.

26. A tyto dvojice se po nějaké době střídají?

Tak.

27. Jaký je rozdíl v přípravě na krátké závody oproti těm dlouhým?

Velký. Na Le Mans se připravujete déle než na jiný závod. Ale vracím se k tomu, pokud to sledujete kontinuálně, tak je to přirozené. Když vezme člověk startovní listinu Le Mans, tak je tam 180 lidí a ne 20, tak to zabere trochu víc času.

28. Snažíte se zapamatovat všechny posádky, které nastupují do toho závodu, nebo se spoléháte se na to, že budete mít při sobě papír s celou startovní listinou?

Ten papír musíte mít, nezapamatujete si 180 lidí. Znáte sice většinu jezdců dlouhodobě, ale po 20 hodinách, nebo i na začátku musíte mít něco takového.

29. Co si přinášíte do komentátorské kabiny?

Záleží závod od závodu, popřípadě sport od sportu. Když se bavíme o autech, startovní listina je fajn, buď to má člověk vytištěné, nebo to má otevřené v počítači. Ve Formuli E to člověk asi nepotřebuje, ale startovní listina, mapa okruhu se zatáčkami, výsledky kvalifikace, startovní rošt a nic extra. Člověk má svou vlastní přípravu a má třeba tabulku nebo poznámky.

30. Máte nějaké své rituály před nebo po přenosu?

Ne, nedělejme z toho nějakou vědu. Nevím o nikom, kdo by měl rituály. Nic mě nenapadá.

31. Co se týče veškeré techniky v kabině, co tam máte předchystaného?

Počítač, možná dva.

32. A co se týče obrazovek a živých přenosů?

Máme dvě obrazovky, na první je přenos, který kopíruje ten televizní, akorát tam není logo televize. A na druhé obrazovce je to, co běží v televizi, takže s pásekundovým zpožděním.

33. Dokázal byste popsat rozdíly v komentování v komentátorské kabině, nebo přímo z místa konání.

V kabině jste na pohodlné židli a máte pohodlnou pokojovou teplotu a když se jste na místě, tak může tam být pěkná zima.

34. Potenciální výhody, nevýhody?

Výhoda toho, že jste na místě, je vždycky v tom, že si můžete obejít všechno sám. Nemusíme spoléhat na štáb nebo kolegy. Nasajete tu atmosféru ještě lépe. Když budete v Mostě nebo Brně na věži komentovat, tak v Brně nebylo vidět tolik, takže stejně jste byl odkázaný na obrazovky. Výhoda je prostě v tom všem, co se netýká přenosu. Můžete pohovořit s jezdcí a tohle je výhoda, nevýhoda je z pohledu chodu redakce to, že je to finančně náročné. Z toho důvodu se to děje minimálně.

35. Máte nějaké zkušenosti z místa závodu, nebo obecně sportovního přenosu?

Komentování třeba na mosteckém autodromu a fotbalu na stadionu.

36. Vaše mediální zkušenost z ostatních sportů?

Komentuji od roku 2008 a říkám, já nekomentuji jeden seriál. Komentuji vedle motorsportu curling, fotbal, snooker a řadu dalších sportů. A tím, že Eurosport vysílá strašně velký záběr, tak člověk za ty roky přišel ke zkušenostem z jiných sportů, ale tohle jsou ty hlavní. Taky, když třeba dobíhá motoristická sezóna, tak se člověk těší na něco jiného. Děláná auta a fotbal, obojí mě baví. Důležité je to, jestli vás to baví. Kdybyste se nechytil v motorsportu a musel byste dělat fotbal, tak vás to možná vůbec nebude bavit, bude to trápení, ale třeba si najdete k tomu vztah, bude vás to bavit a bude to zase o něčem jiném.

37. Když skončí motoristická sezóna a je zima, tak musí se komentátor vydat někam jinam? Musí dělat něco jiného, nebo se spíše drží u té své profese?

To je individuální. Tím, že já komentuji vícero sportů, tak je vždycky co komentovat.

38. Takže děláte fotbal a ostatní sporty, když není motoristická sezóna?

I když je sezóna, tak se dělají i tyhle sporty. Dneska jsem komentoval snooker a příští týden máme 1000 mil na Sebringu.

39. Když motoristická sezóna skončí, tak je pro vás zima jednodušší, nebo je práce během zimy méně?

Záleží, jak se to sejde, ale nikdy jsem nad tím takhle nepřemýšlel. Když jeden sport má pauzu, tak ji má. I ostatní sporty mají také pauzu, fotbal má pauzu v létě nebo i v zimě. A snooker má taky čtyřměsíční pauzu. To všechny sporty takto mají.

40. Jak byste popsal svůj pracovní vztah s vaším zaměstnavatelem?

Dobrý.

41. Musíte se mu nějak zodpovídat, musíte mu dodávat svoje sporty a přenosy?

Člověk se zodpovídá svému vedoucímu, to je stejné ve všech pracích. Jestli šéfkomentátor sleduje naše přenosy, nebo ne, to my nevíme. Určitým indikátorem může být i zpětná vazba od diváků. Nevím, co bych tomu víc dodal. Není potřeba mytizovat povolání komentátora, je to práce jako každá jiná.

42. Jsou komentátoři obecně na plný úvazek nebo to mohou být brigádníci nebo externisté, kteří jsou na částečný úvazek?

Tak jsou tady komentátoři, kteří dělají jenom jeden sport.

43. A musí dělat vedle toho něco jiného?

To já neřeším, co je mi po tom, co jiný dělá za svou práci. Člověk má představu, že někdo dělá jinde nějakou práci jako svou hlavní a chodí občas komentovat. Někdo to má obráceně a hlavně komentuje. To je strašně individuální.

44. Komunikujete s fanoušky přes sociální sítě? Odpovídáte na otázky během přenosu?

Během přenosu určitě ne, člověk se musí věnovat přenosu. Ale během Le Mans to ano. Jsme otevřená redakce na Eurosportu, takže může někdo napsat během vysílání. Ale komentátoři nemají povinnost na to odpovídat, protože jeden člověk napíše, ale dívá se jich 20 tisíc. Začít někomu vysvětlovat nějakou trivialitu, ale pokud se to nehodí do vysílání, tak to nebudu zmiňovat, nebudu nabourávat přenos. Ale jak kdo komunikuje s fanoušky.

45. Angažujete se do diskusí na fórech?

Ano i ne. Ne určitě po té stránce, abych se posouval v rozhledu ohledně daného závodního seriálu, tak člověk se baví s těmi, kteří mají k tomu co říct. Když se budu bavit o Formuli E s někým, kdo to jenom sleduje a je fanouškem jedné stáje a začne mi říkat, že tihle jeli dobře, ti špatně, to vám žádnou informaci nedá. A pokud jde o ty fanoušky, tak ti jsou důležití pro každý sport. Je to strašně individuální, z některých fanoušků se stali kamarádi, některé člověk musel vyblokovat. Je to individuální v tom, co ten člověk, který zná vás a vy neznáte jeho, od toho očekává. Komunikace s fanoušky je slušnost, když oni komunikují. Je to taky o tom, jak to má každá redakce nastavené. Je to i o pokoře na obou stranách, poslední dobou mám pocit, že obecně si koronavirus udělal, že se lidi začali nudit a začali kritizovat až moc. To jsem vyzozoroval u svých kolegů. Mě se to naštěstí vyhýbá, ale jednak by měla být pokora vůči komentátorovi, ale samozřejmě i obráceně. Člověk může mít interakci s jedním, s deseti, s padesáti fanoušky. Ale na přenos se dívá mnohem víc a nesmí se z toho udělat pořad na dopisy diváků a je potřeba se držet toho, proč tu práci dělám, co má práce splňovat a tomu se věnovat.

46. Vidíte nějaké změny ve vaší profesi, co se týče sílcí medializace a sílcích sociálních sítích?

Tak je to o tom, že si vás může každý snadněji najít, ale když by mi někdo psal pořád dokola, tak ho mohu vyblokovat. Ale sílcí medializace a sociální sítě jsou na zenitu, nebo spíše za zenitem a dnes se to hodně specializuje. Vím, že spousta fanoušků sleduje jenom jeden sport a věnuje se tomu na maximum. Čte servery, poslouchá podcasty, které se tomu věnují. My taky děláme podcasty o Formuli E nebo Formuli 1, takže je určitě mnohem víc cest pro diváky sledovat ten sport a potenciálně dostat do kontaktu s novináři a komentátory. Po téhle stránce je to fajn, protože pokud se to udrží v mantinelech, aby ten novinář si nemyslel, že je dokonalý, když má kolem sebe fanoušky, a zároveň, aby ti fanoušci byli schopni relevantně komunikovat, tak si myslím, že to může být obohacující pro obě strany.

47. Takže berete to jako pozitivum, že ta interakce s fanoušky je větší?

Tak s těmi slušnými ano.

48. A během přenosu se dokážete věnovat těm otázkám a diskutovat je, když jsou smysluplná?

Když je prostor, tak ano. Dám příklad, budu komentovat Formuli E a přijde dotaz „Proč nejede ten?“ Pokud si toho všimnu a přečtu si to a hodí se to, tak to zmíním. Buď v úvodu při startovním roštu, tak řeknu, že nejede Robin Frijns, má zraněnou ruku. Když si to uvědomím během závodů a bude záběr na náhradníka Van der Lindeho, tak řeknu, „tohle je Van der Linde, který jede, protože Frijns, protože...“ a tak dále. Podle mě se to musí k tomu hodit, jinak to zbytečně nabourá přenos. Když se bojuje o čelo, tak nezačnu číst dotazy.

49. Jak jste se dostal ke komentování motorsportu?

Já jsem začal tak, že jsem studoval žurnalistiku. Původně jsem nepřemýšlel, jakému odvětví se budu věnovat, protože, jak jsem zmiňoval a troufám si říct, mám všeobecný přehled a bavilo mě sledovat skoro všechno. Od politiky po sport, možná kulturu ne. Začal jsem hledat praxi, protože praxe je alfa omega všeho, pak jsem začal psát do novin, a potom jsem šel na konkurz do Eurosportu. Takže u mě to bylo o tom, že byl nějaký konkurz na Eurosport a šel jsem tam. Pak jsem dostal ještě práci v rádiu, takže postupem času to začalo. Novinařina je špatné řemeslo v tom, že když budete dělat zedníka a nenecháte se zaměstnat a budete dělat na sebe, tak seženete zakázku, ale tady je to o tom mít možná to štěstí, možná prostě náhodu, že se člověk nachomýtně kolem toho. Pokud vás to baví, tak můžete sám něco dělat. Budete muset překlenout to období, že to budete dělat zadarmo, pokud budete začínat jako nějaký elév někde. Tohle byla moje cesta, někdo se tam dostal přes známost a někdo tlačenkou. Když vezmu kolegy studenty, tak taky někdo začal někde si dělat praxi.

50. Jak ovlivnil koronavirus vaši profesi?

Pandemie obrátila všem práci skoro vzhůru nohama. Pokud šlo o nás, tak sportovní život se na půl rok minimálně zastavil. A pokud se bavíme o technikáliích přenosu, tak byla zde opatření, abychom se nepotkávali. Vymyslelo se řešení, že se dá komentovat na vzdálený přístup a jinak se tady dezinfikovalo všechno, takže jestli bylo nějaké pozitivum, tak pro nás to bylo tohle. Víím, že v jiných televizích to tak nebylo, protože nedělám jenom na Eurosportu, ale tím, že Eurosport je panevropská televize, tak tohle musel brát v potaz. Takže tohle všechno koronavirus změnil a dalo nám to do dneška příležitost ledasco zachránit. Tím komentování na dálku není člověk omezený fyzicky tady na komentátorské kabiny. Ale televize, které neměly tuhle možnost, tak musely zvážít, jak moc důsledně budou dodržovat opatření. A budou nosit všichni respirátory a dezinfikovat mikrofony a tak.

51. Když koronavirus ovlivnil sportovní svět rušením podniků a nebylo, co komentovat, tak jste se musel přizpůsobit, když jste byl zvyklý komentovat několik různých sportů? Co jste musel dělat?

Tak neskončilo úplně všechno, stále se dělaly sportovní magazíny, člověk mohl psát, takže ta profese neskončila úplně. Samozřejmě skončila ta profese komentátorská, ale všechny odvětví byly zasažené.

Příloha č. 3 – Přepis rozhovoru s Tomášem Richtrem

1. Začal bych takovou možná „filozofičtější“ otázkou. Berete se jako komentátor jakožto pozici v mediální sféře anebo spíš jako fanoušek profesionál?

Beru se jako ambasador Formule 1 pro české a slovenské fanoušky. To je to nejtrefnější tak, jak já to vnímám. Součástí toho je ta privilegovaná role komentovat velké ceny, což se mnoha lidem líbí. Za to děkuji a mnoho lidí mě za to proklíná, ale to už k tomu patří, jak jsem pochopil. Takže to nejtrefnější nebo nejpřesnější pojmenování mé role je ambasador Formule 1. Protože já coby nadšenec pro ni, tak jsem se začal zabývat tím, že to nadšení, které jsem z Formule 1 měl já, tak nějakým přirozeným způsobem jsem se o něj začal dělit s ostatními. A to dělám dodnes.

2. Berete svou práci a profesi čistě definičně jako novinářskou?

Ne, ani trochu. Naopak, když mě někdo občas označí za novináře, tak mně to přijde velmi nevhodné. Nemyslím negativně, ale nevhodné ve smyslu, že to nesedí vůbec. Jo, já se mám za někoho, kdo teď komentuje velké ceny, ale až přestanu komentovat televizní přenosy, tak pořád sebe sama budu nazývat komentátorem, protože i nadále budu komentovat dění ve Formuli 1. Takže to nejpřesnější označení není novinář, ale opravdu komentátor v pravém slova smyslu, že prostě komentuji dění ve Formuli 1. Občas ho dávám do souvislostí, občas někdy i zaglosuji, což už hraničí se vtipem, u kterého je riziko toho, že někteří ten vtip ocení a někteří vás za něj začnou proklínat. Ale komentátorem jsem dneska a komentátorem zůstanu, a to je asi to nejtrefnější přirovnání.

3. Jaké předpoklady by správný sportovní komentátor měl mít?

Ti, co přijdou a už jsou, protože koneckonců je sám vychovávám, například Pavel Fabry se dostal na Novu v roce 2011 tím, že jsem ho tam v podstatě uvedl, přivedl, protože jsem i manažerem. A co je důležité pro manažerství, je zastupitelnost a kontinuita. To znamená nelze naivně předpovídat, že tu budu věčně, a navíc se mi může se cokoliv stát. Viz loňská Velká cena USA, kde prostě kolegové mohli okamžitě nastoupit za mě. Takže ti lidé, kteří jsou a budou, tak už budou si myslím profesními komentátory. A to znamená, že musí mít předpoklady typu dobrý verbální projev, neodpudivou barvu hlasu, jakkoliv ten člověk za to nemůže. A samozřejmě solidní přehled o tom, co komentuje tak, aby dokázal zprostředkovat divákům srozumitelně a atraktivně to, co se děje. Takže ti ostatní, co přijdou, tak už budou profesními komentátory, zatímco já věřím, že jsem vybaven těmi předpoklady, které jsem zmínil, ale tam je něco víc, aby tam bylo.

4. Potřebuje mít správný komentátor nějaký talent či vrozené prvky v sobě?

Určitě. Musí tam být jednak, jak jsem říkal, velice dobrý verbální projev, dobrá slovní zásoba, temperament, barvitost projevů. Možná to uvedu tak, že ten profík musí mít předpoklady tohohle charakteru, nemusí mít podle mě nutně vzdělání, ale musí být současně i týmovým hráčem, protože komentátor je součástí velkého týmu, který realizuje ty přenosy. Komentátor má privilegium, že je slyšet a občas je vidět, a to neznamena, že on je ten, kdo všechno nese na svých bedrech, takže tam musí mít samozřejmě i pokoru, cit pro týmovou spolupráci. A pak je tam pilíř nebo vazivo, které to všechno spojuje. A to je samozřejmě to nadšení, které pro to musí být. Zním řadu lidí, kteří když šli komentovat nebo prezentovat v roli moderátora nějaký sport nebo cokoli, tak to udělali tak profesionálně, že jste jim to věřili. Ale přesto si myslím, že i tihle lidi musí být zapálení vztahem pro ten obor, který dělají, a to je základní předpoklad, musíte to milovat. Tečka.

5. Co je nejdůležitější podle vás přinést během toho přenosu divákovi, aby se za celou dobu toho přenosu bavil?

Aby se nenudil, a to znamená srozumitelnost, což je důležité. Byl bych nerad, aby to vyznělo způsobem, který se vymezuje vůči jiným sportům. Motorsport je složitý ve srovnání s jinými sporty v tom, že když přijdete uprostřed hokejového zápasu, tak hned poznáte, jaká je zápletko. Jeden tým má dva góly, druhý čtyři a hned víte. U Formule 1 ne, nebo obecně u okruhového motorsportu. Tím pádem zprostředkovat ten děj, být jeho vypravěčem, možná být v roli interpretovat některé záležitosti, to je ta hlavní úloha.

6. Takže je podle vás komentátor motosportu důležitějším článkem v daném přenosu než u ostatních sportů, například fotbalu či hokeje?

Řeknu to jinak. Nejlepší přenos motosportu je ten, o kterém se nemluví o komentátorovi, ale o tom, co se tam stalo. Já nemám na straně jedné rád lidi, kteří se považují za větší hvězdu, než je ten sport samotný a tací kolem nás jsou. Tou hlavní hvězdou je ten sport jako takový a komentátor je jeho zprostředkovatelem. Zprostředkovatelem takovým, aby to bylo srozumitelné, jak říkával můj dneska kamarád Martin Pouva, aby to pochopila i babička u plotny, a něco do jisté míry na tom je. Ale současně, aby se ten divák nenudil, to znamená zprostředkovat to způsobem atraktivním je určitě dobré, což přináší samozřejmě to negativum, že některým se to líbí a některým se to nelíbí. Ale já to považuji za naprosto normální, protože komentář, který je stoprocentně seriózní a do jisté míry i korektní, tak je nudným komentářem, a to je to nejhorší, co může na světě být. A nikdy bych se tomu nechtěl zaprodát.

7. Důležitá je tedy originalita u komentátora, aby šel vidět ten zápal?

To je dobrá připomínka. Ne nutně zápal komentátora, ale ten komentátor musí umět a možná někdy i sem tam přidat tu emoci toho sportu, který přináší, ne svou vlastní primárně. Ale občas je něco jako zesilovač u Formule 1, když formule 20 kol krouží beze změny bez zastávky, tak tam je důležitá ta role toho komentátora, aby ty lidi zabavil. A když se u toho v očích někoho ztrapní, tak budiž.

8. Přejdeme na samotnou přípravu. Co se týče hlasové přípravy, podstupujete nějaké oficiální kurzy hlasové přípravy?

Ne, ale doporučuji to. Co se mé barvy hlasu týče, tak mám to privilegium, že jsem byl obdařen od přírody. Řada lidí říká, že mám příjemný hlas, čemuž jsem já léta nevěřil. Neplatí to pro všechny samozřejmě, ale jsem za to rád. A díky tomu jsem se naučil mít rád svůj hlas, což nebyla úloha vůbec jednoduchá. To, že se nijak nepřipravuji, tak to neznamená, že to schvaluji, protože tímto určitě apeluji na to, aby i současní komentátoři nebo budoucí komentátoři pracovali na svém projevu co do artikulace. Co ale hlavně do hereckého projevu. Tímto doporučuji každému komentátorovi, aby vyhledal například profesory herectví, dabéry a herce jako takové, kteří jsou skutečně frajeři ve svém oboru. Nebo režiséry, kteří se zabývají nahráváním dabingu, nebo voiceoveru k reklamám. Jsou to naprosto úžasní lidé, kteří když pracují se svým hlasem, tak neuvěřitelně otevřou obzory. Já jsem měl tu šanci si tím projít, takže jednoznačně doporučuji. Kdybych já na to měl víc časového prostoru, a to není

výmluva, to je spíš vysvětlení a už koneckonců jsem šedivák a trošku za zenitem, tak to tak neřeším. Ta moje message je, že já tím úplně neprocházím, ale to neznamená, že nepřijímám zpětnou vazbu. Já se třeba koukám na přenosy, které absolvuji, na podcasty, které nahraji, a neustále mě zlobí, jak občas hovořím rychle, jak občas spolknou nějaké hlasivky, jak občas intonačně jsem nezajímavý. Takže toto je moje message. I když já to nedělám, tak apeluji na všechny profíky, ať se vzdělávají, vzdělávají a hledají inspiraci a rozšíření obzoru u těch lidí, které jsem vyjmenoval.

9. Takže jste vlastně svým vlastním lektorem?

To jo, ale na základě podnětu z venku. Já jsem měl možnost před lety točit reklamu pro jednu automobilku, a to byla práce třeba jenom na hodinu. Ale ta interakce s režisérem během té hodiny byla tak intenzivní, že to byl milník, který představoval to, že jsem se na hlasový projev dokázal od té doby dívat jinak. Pak jsem měl možnost před 9 lety potkat profesorku herectví, která vysvětluje, co to znamená pracovat s dechem u hlasového projevu a tak dále. A mě to dalo do hlavy myšlenku, aha, na to se dá dívat i z jiného úhlu pohledu. Takže jsem sice sám sobě lektorem, ale na základě velmi hodnotných podnětů od profesionálů toho oboru.

10. Když se vrátím na mediální sféru a na pozici komentátora, jak sebe sama vnímáte, jakožto komentátora mezi ostatními sportovními komentátory v naší mediální sféře?

Vy mi kladete těžkou otázku, protože já se snažím najít to nejtrefnější přirovnání. Považuji se trochu za černou ovci. Protože já nejsem členem komunity profesionálních komentátorů, já mám prostě jenom to štěstí, že jsem před 19 lety dostal příležitost komentovat motoristické přenosy v televizi. Ale nejsem kmenovým členem žádné televize, žádného média. A díky tomu, že pracuji vedle toho, tak jsem i malinko bohémem, čím jsem trnem v oku mnoha lidem, i svým vlastním kolegům. A dokážu si představit a mnohé ty signály taky mám v minulých letech i dnes, že jsem v podstatě takový vyvrhel. Takže se nepovažuji za člena komunity komentátorů, považuji se za takový zázrak přírody, kterého z nějakých zajímavých důvodů ještě berou tak, že televize se mnou drží kontrakty a nekonají se demonstrace bojující za to, aby Richtr už nekomentoval Formuli 1.

11. Není to také tím, že už se pohybuje v té sféře delší dobu?

Taky. Určitě mám to vnímání trošku deformované. Když jsem zmiňoval obory, v kterých pracuji a když se věnuji i rozvoji mládeže, tak jsem koneckonců přesvědčen, že v oblasti motorsportu, viz třeba motokárová akademie, mi je jasné, že, viz Bernie Ecclestone,

bývalý šéf Formule 1, člověk nemůže podle mě neustále dělat tuhle stejnou práci. Protože vám utíkají trendy, jste méně schopni sebereflexe, proto mám vedle sebe mladé kolegy, snažím se jim radit, například Jiří Košta, Pavel Fabry taky, i když ten ví, ten už je velký dost. Ale jsou to lidi, kteří když chtějí, tak mi dají sami nějakou zpětnou vazbu. A dneska už třeba občas cítím, že nemám jako co nabídnout, protože když jdu komentovat popatnácté velkou cenu Austrálie a, jasně Robert Záruba a Jaromír Bosák a další lidé odkomentovali, nevím, tisíce přenosů, ale ta Formule 1 je trochu jiná. Já se nacházím v situaci, kdy co nového říct o okruhu v Melbourne v Austrálii lidem. Já současně vím, že ti, kteří to sledují, dnes nejsou těmi, kteří to většinou sledovali před 15 lety. Ale i tak cítím handicap, že už ztrácím tu originalitu, a tím pádem je čas přepustit ten prostor někomu jinému. A i v tomto to mám možná jiné, protože všichni ostatní se toho žezla, pardon, toho mikrofonu, drží zuby nehty. Budou komentovat i v důchodu, já je znám.

12. Mám pocit, že v tomhle si moc nepomůžete, protože ta fakta a ty okruhy zůstanou, zatímco ti noví komentátoři stejně nepřinesou toho moc originálního. Takže v tomto případě se nemůžete vůbec nijak vinit...

To nic nemění na tom, že je to těžké. Protože když jsem začínal, tak jsem měl u toho nějaké projevy, že někteří lidi se pro to zapálili a někteří mě za to proklínali. Ale já jsem říkal, buď to tak, protože to vzbuzuje emoce. A emoce u někoho vzbuzují pozitivní reakce, u někoho negativní reakce. A pokud to tak je, tak je to vlastně správně. Pokud člověk není nekorektní, samozřejmě. Ale dneska se ta věc posouvá, stalo se mi mnohokrát, že “vy to komentujete jako golf” a já říkám, že tohle ne. Všimám si určitých trendů a jedním z trendů je, že dneska někteří komentátoři hystericky řvou. Já říkám, že oni hystericky řvou u čehokoliv. A tak dál a tak dál. Takže o těchto aspektech, proč já si myslím, že už nejsem v úplné harmonii s tím, abych lidem dokázal nabídnout to, aby si řekli, “tenhle přenos mě bavil”. A jak já říkám, důležité je, aby se na konci toho přenosu lidi nebavili o komentátorovi, ale o tom, co se tam dělo. Neříkám, že jsem senilní. Ale nejlepší přirovnání je to, že podobně jako Fernando Alonso, až mu bude osmačtyřicet let a řekl to jeho šéf, že on je dobrý, on je šikovný, super houževnatý. Ale věk začíná být limitem a já to vnímám podobně.

13. Sám jste zmiňoval, že vy nejste úplně součástí nějaké televize nebo nějaké společnosti, ale když pro ni pracujete, jaký je tedy váš exaktně pracovní vztah k vašemu zaměstnavateli?

Nazývám se dodavatelem služby, v angličtině service provider. Takhle se nazývám v té televizi, já jsem vaším dodavatelem. A dodávka mých služeb spočívá v tom, že zprostředkuji komentář takovým způsobem, že budu všude tam, kde mám být. Že připravíme strukturu, scénář a obsah předzávodního studia tak, aby to bylo pěkné, a současně budu reprezentovat ten produkt na programech Sport 1 a Sport 2 v očích veřejnosti. Tohle jsou tři základní pilíře té profese externího spolupracovníka, respektive dodavatele této služby, tohoto ambasadorství. Já jsem service provider pro společnost, která vysílá Formuli 1 na Sport 1 a Sport 2.

14. Přeženu to, kdybych vás tímto nazval dobrovolníkem pro Sport 1 a Sport 2?

To určitě ne, protože když bychom se zaměřili na formální stránku toho vztahu, tak je ryze kontraktní. A to víte, že když bych uhnul z mantinelu tohoto kontraktu, tak bych dostal hodně vynadáno. A dokonce čelíme riziku i pokut, a to ne malých. Ale jedna věc je kontrakt, který já samozřejmě musím dodržovat, a pak je taková, řekl bych, osobní stránka toho vztahu, kdy některé věci musí fungovat přirozeně. To znamená, že když sledujete velkou cenu, tak je přirozené, že připomenu, že se vysílá na Sport 1 a Sport 2.

15. Odkud pochází vaše zdroje na přípravu na závody?

Dřív to bylo jiné než dnes. Dřív to bylo takové, že když jsem začínal, tak jsem se dostával ke zdrojům informací tak, že vám je posílali emailem. V čem si myslím, že jsem byl jiný, že když jsem se začal věnovat Formuli 1, tak lidé Formuli 1 vnímali jako skrze souboje kolo na kolo na dráze. Ale ono je to celé prostředí Mezinárodní automobilové federace, marketingových práv, technologií, byznysu a firem, které tam soutěží. A tohle já jsem začal dávat do perspektivy, a to znamenalo hodně rešerší. Dřív to bylo samozřejmě těžší, protože se jednalo o tištěné věci typu tiskové zprávy. Ale to už začala doba internetu a tenkrát ještě chodily i časopisy z Anglie a podobně. Takže to bylo těžší. Dneska v době digitálního světa mám už namapované zdroje, ať už oficiální typu média, činovníci, novináři, ty je mám namapované. Mám screening, kdy mapuji to, co se zrovna stalo a z toho si to já kompiluji. Už dlouho jsem nedal na to, co se píše v tiskové zprávě, tak je automaticky pravda. Takže pak si dávám tyto věci dohromady. Takže dělám screening, a to je ta zpravodajská věc, a pak hodně čtu knihy a magazínové články.

16. Ověřujete si nějak tyto informace jako “správný” žurnalista?

Sice jsem řekl, že nejsem žurnalista, ale na tohle si dávám setsakramentský pozor. Naopak v dnešní době, protože navíc v době různých fake news a deep fake technologií a všeho, takže když vznikne nějaká zpráva, která vypadá zajímavě, tak naopak investuji hodně rešerše do toho, abych se dostal k jejímu zdroji. Což není disciplína úplně jednoduchá, ale vždycky se mi vyplatí. Takže určitě se snažím vždycky dostat k tomu, odkud to je, kdo má zájem tyto informace sdělit. Takže ano, určitě.

17. Kde se přesně připravujete, jestli doma nebo těsně před přenosem? Snažíte se zapamatovat co nejvíce informací těsně před vysláním?

Nastavené to mám takhle. Já jsem vzbudil pozdvižení u jednoho ze svých kolegů, když byl dotázán. na základě toho, že se mi připomenul, když jsem prohlásil, že se nepřipravuji na Formuli 1. To nerad říkám, protože bych nerad byl špatným vzorem. Ale to nepřipravování spočívá v tom, že kdybyste měl nějaký vztah s partnerem nebo s partnerkou nebo manželství, dlouhodobé a rozumně fungující, tak ten dotaz v mém případě by byl stejný, “jak se připravujete na své manželství?” “Jak se připravujete na svá setkání se ženou?” Já tím vztahem žiji. To je má příprava. Má příprava spočívá v tom, že tím žiji. Když jsem v autobuse nebo ve vlaku, screenuji, čtu. Když mě skončí nějaká schůzka nebo práce, tak hned hltám, co dalšího se odehrálo ve světě Formule 1. A jsou to blbiny, protože je to na webech, které generují page views, nebo je to něco významného, protože FIA (Mezinárodní automobilová federace) zrovna něco oznámila, tím něco oznámil nebo nějaký novinář přišel s nějakou zajímavou spekulací. Takže má příprava spočívá tím, že tím žiji. Tím monitorováním kdekoli. Naštěstí v době mobilních technologií je to daleko snazší. Pamatuji si, když jsem před časem skončil přenos, tak já jsem letěl do internetové kavárny, abych o tom napsal reportáž. Tenkrát to byla jediná možnost, jak jsem se dostal k internetu. To nic nemění na tom, že když přichází velká cena Formule 1, tak se připravuji, ale ta příprava spočívá už spíš v absolvování rutinních činností. Poslechnout si tiskovou konferenci, připomenout si nějaké důležité zajímavé informace, statistické informace. Byť já nejsem úplně přítelem sypaní statistik do přenosů, protože statistika sice nuda je, ano, má cenné údaje, ale oslňovat tím, kolikrát se na tom okruhu jelo a kdo kolikrát zde získal stupně vítězů, to už je dneska navíc velice snadno dohledatelné. To už by pak mohl ten komentář dělat robot. Dávat věci do souvislosti mně přijde hrozně zajímavé. A ano, tam musím vyřešeršovat všechny věci, to znamená přečíst si všechny tiskové zprávy, poslechnout si všechny rozhovory a připomenout si případně nějaké aspekty související se skandály nebo s událostmi. Tím pádem si oživit určitá znění technických pravidel, sportovních pravidel, nově finančních pravidel. Tak v době velké ceny

ano, ta příprava má znaky poctivé intenzivní přípravy, ale jinak má příprava je tím, že žiji Formulí 1.

18. Jaké máte vztahy s ostatními komentátory? Hádám, že s těmi spojenými ze Sport 1 a Sport 2 je určitě máte báječné, ale co se týče ostatních motoristických disciplín, znáte se s ostatními komentátory napříč televizemi?

Nesporně, nesporně. Znáám se s Jirkou Šléglem, který se zná se Zdeňkem Míkou, takže jsme v kontaktu. Svět komentátorů je podle mého názoru stejný jako všude jinde. Je to komunita, která se zná, ale samozřejmě je tam ješitnost, ego a každý chce být tím respektovanějším, než je ten druhý.

19. Panu Míkovi jsem ještě dokonce navrhoval, že byste si mohli udělat skupinu na Messengeru...

O to se pokusil Béla En, nevím, jak se jmenuje civilním jménem, který komentoval nějakou dobu na Eurosportu s Martinem Strakou, se kterým se znám velice dobře. Člověk, kterého velmi respektuji a věřím, že je to vzájemné. Tak ten se pokusil udělat skutečně diskusní skupinu na internetu mezi komentátory, ale víte co, je nás málo. Na straně jedné je to egoistické ješitnické prostředí a že bychom spolu chodili na pivo a plácali se po rameni, to když vám někdo řekne, tak vám lže.

20. Přešel bych do techničtější části. Kdo všechno řídí živý přenos, kdo má velení nad vysíláním?

To upřímně řečeno zabíháme trošku do oblasti, ve které já nejsem kompetentní, respektive to není má kompetence. Ale přenos zajišťuje televize, v našem případě společnost MC, která provozuje přenosy na programech Sport 1 a Sport 2. Ti k dispozici mají veškerou technickou infrastrukturu. To znamená, že přijímají signál od svého dodavatele, kterým je společnost Formule 1, přes satelit nebo mořskými kabely a přes satelit. Zpracovává jej, přidává k němu náš komentář a odbavuje jej všem těm, kteří ten signál, potažmo ten výsledný přenos, dostanou k divákům. Primární zodpovědnost za celou tuhle záležitost má na straně jedné produkční, který se ujistí, že jsme tam, kde máme být, který se ujistí, že máme všechny obsahy, které jsme si řekli, že v tom studiu budeme mít, který se ujistí, že jsme oblečení, že jsou kameramani na místech. A samozřejmě za přenos jako takový má na starosti primárně režisér.

21. A témata, která se probírají během přenosu, tak kdo má nad nimi zodpovědnost?

To je jedna z nejkrásnějších věcí, kterou já zažívám posledních 9 let. Jsem rád, že jsme to tak sladili, kdy se střídám se Števem Eiselem, protože on by asi rád, ale já to prostě kapacitně nestíhám. Tím, že jezdíme do Budapešti na každý přenos, tak jsme sladili formát, který má nějaké pevné pilíře. A co považuji za obrovské privilegium je to, že obsah toho studia za pomoci společnosti FOM (Formula One Management), která nám posílá přímo z okruhu rozhovory, občas nám udělá nějaký klip, tak primárně zodpovídáme my. Což s sebou přináší na straně jedné tvůrčí svobodu, na straně druhé obrovskou zodpovědnost, abychom neporušili pravidla rady pro rozhlasové a televizní vysílání, etická pravidla a řadu dalších.

22. Co se všechno přinášíte do komentátorské kabiny? Pomůcky, listiny, technologie?

Já skoro nic. Co já tam mám na stole, tak je ten scénář jako takový, abych věděl, když hovořím o tomto tématu a bylo dohodnuto, že skončí v 15:43, takže skončí skutečně zhruba v 15:43, což si nemůžu pamatovat...

23. Myslím spíše v přenosu samotném, během komentování...

Nic s výjimkou přístupu k databázi, když budu zrovna potřebovat. Když Fernando Alonso dojede v Bahrajnu na stupních vítězů a já si nepamatuji, kolikáté to jsou jeho stupně vítězů, tak pak se otočím na počítač na chvíli a připomenu si, kolikáté to jsou stupně vítězů Fernanda Alonsa. A pak ještě, což je vynucené moderní dobou, tak skenuji zdroje ze strany týmů, potažmo některých komentátorů. Ale jinak preferuji komentovat závod bez jakékoliv pomůcky přímo se sledováním toho, co se děje v televizi.

24. Takže to znamená, že osobně máte všechno v kabině?

Když to řeknu volně, tak přístup na internet se hodně hodí. Pokud ty databáze nemám offline, ale já už třeba si myslím, že když bych se ocitl, respektive obešel bez toho, aniž bych potřeboval nějaké instantní reakce na internetu, třeba do vysvětlivky, tak ideálně bych to měl všechno offline a odkomentoval závod tak, jako že bych si k němu sedl bez ničeho. To možná někdy zkusím v některém závodě, že přijdu bez ničeho a ten závod zkusím odkomentovat.

25. Bez počítačů to asi pravděpodobně nepůjde...

U mě je problém, že já nejsem chodící databanka, takže já vám neřeknu teďka z hlavy, kolik má Lewis Hamilton vítězství přesně. To si musím připomenout. A abych to mohl říct, tak nechci plácát nesmysly. Ale dá se odkomentovat závod bez toho, aniž byste měl potřebu říct, kolik má Lewis Hamilton na svém kontě vítězství. Určitě se to dá.

26. Jaká technika se již v kabině se nachází?

Máme tam televizi naštěstí velkoformátovou s takzvaným world feedem, to znamená světovým signálem. Permanentně tam je počítač s přístupem k internetu a samozřejmě mixážní pultík se sluchátky, který zajišťuje to, že náš hlas je odbaven pro účely přenosu.

27. Co děláte během reklam? V případě závodů Formule 1, respektive vysílání Sport 1 a Sport 2 nejsou, ale během tréninků a kvalifikací ano...

Drbeme piloty, drbeme týmy, drbeme někdy i kolegy a povídáme si o tom. Někdy vedeme rozhovory, které by nemohly být odvysílány v živém přenosu. Někdy si občas odskočíme na toaletu, když na to přijde, ale to málokdy.

28. Jak se vybírají témata po předzávodní studia?

Naše studio má tři třetiny. První třetina je uvítání do děje aktuální velké ceny plus reflektování toho, co se stalo minule. Druhá třetina je nadčasová nebo někdy i lifestylová témata, skandální témata, politická témata, technická témata. A závěrečná třetina je něco, čemu říkáme race build-up, to znamená navodit diváka na atmosféru závodu. Tohle jsou základní pilíře, podle kterých my stavíme obsah toho studia.

29. Provádí někdo kontrolu těchto témat, nebo je vytváří přímo ten moderátor?

Ten moderátor, ano, ten hlavní moderátor. To je zvláštní, že? Nemělo by to tak být. V televizi, která bude mít více zdrojů, tak by tam byl nějaký dramaturg na straně jedné, byl by tam produkční, který se na to podívá a řekne si “tohle je vhodné, tohle je nevhodné”. Ale Sport 1 a Sport 2 není úplně televize, která by si mohla dovolit prostředky ve stylu České televize. Tyhle funkce tam nemohou být dedikované a my si to uvědomujeme. A tím spíš je ta zodpovědnost v přístupu k tvorbě obsahu o to zodpovědnější.

30. A kdo je všechno součástí toho studia? Za kamerami a vedle vás...

Přímo vedle nás je pět, možná šest kameramanů. Je tam člověk, který pomáhá, když se zpotíme, tak nám utře tělo, doplní vodu, obslouží mikrofon, když to nefunguje. Tak to jsou lidé, kteří jsou přímo ve studiu s námi.

31. A je někdo mimo studio, například v nějaké externí kabině?

Pak je velín, jak tomu říkají, to je režie, kde nejsem často, protože jsem ve studiu, tak nemám možnost to nějakým zodpovědným způsobem okomentovat, ale je tam určitě režisér, pak tam

jsou takoví cvakači, kteří pouštějí příspěvky, které mají zrovna přijít. Ale u toho objektivně musím říci, že nejsem schopen posoudit, neboť právě s ohledem na svou funkci tím, že jsem ve studiu, tak málokdy jsem v režijní místnosti, takže necítím se kvalifikován okomentovat, jak to tam funguje a kdo má co na starosti.

32. Jak vás koronavirus ovlivnil, respektive jak vaši profesi ovlivnil a jak celkově ovlivnil vytváření studií a přenosů?

Kromě toho, že se Formule 1 nejela nějakou dobu vůbec, tak pak když se rozjela, tak celá společnost najela na vlnu hysterické administrativní šikany a všelijakých testů, které přetrvávají dodnes. Ale to je trošku na jiné téma. Ano, ovlivnilo nás to. Firma se samozřejmě snažila být nějakým způsobem zodpovědná tak, aby když dojde k nějakému průšvihů a třeba přerušení přenosu nebo výpadku přenosu, tak aby ona sama dokázala, že udělala všechno, co měla udělat. Což je správně, tam jí nic nevyčítám, nelze jí tam nic vyčítat v tomto směru. Můj osobní komentář jako občana, nikoli jako dodavatele služeb společnosti AMC (American Movie Classics), tak jsme byli svědky dvouleté šikany a mnoho opatření, které byly zavedeny, tak byly zbytečné.

33. A ovlivnil nějak tým kameramanů a producentů?

Ano, ovlivnilo. Mohu takhle zodpovědně říci, že ovlivnilo, protože zatímco někteří hrozbu koronaviru brali extrémně zodpovědně až vážně, takže si definovali vlastní pravidla a tato pravidla vynucovala po ostatních, aniž by na to měli právo. Tak ti druzí včetně mě k tomu přistupovali více volnomyšlenkářsky, což neříkám, jestli je to správně nebo špatně, ale určitě to do toho vneslo špatnou atmosféru.

34. U vás to pravděpodobně nebyl problém, protože vyberete právě Formuli 1 jako spíš koníček, máte své první zaměstnání. Ale máte informace od některých vašich kolegů, které koronavirus více ovlivnil, protože se třeba pohybovali čistě ve sportovním světě?

Mohu za sebe říci, že vím, že stoprocentně ovlivnil a určitě to bylo velkým faktorem na atmosféru v týmu. Ale odsud svůj komentář omezím, protože dál bych spíš odkázal na ně. Já vím, jak to ovlivnilo mě, jak to ovlivnilo atmosféru v týmu, ale dál nejsem dostatečně kvalifikován a nemám dostatek informací pro to, abych to mohl objektivně okomentovat.

35. Máte zkušenosti s komentováním velkých cen i z místa konání, hlavně z Maďarska. Jaké jsou technické rozdíly mezi komentováním tam a v kabině?

Stará stupidní ISDN linka přímo na místě, kterou často nelze propojit, nemá takovou kvalitu a člověk nemá takový přehled. Ono to vypadá strašně sexy komentovat velkou cenu z dějiště Formule 1. Ale jedna z věcí, kterou vám, drazí fanoušci Formule 1, mohu říci, že jestli milujete Formuli 1 a chcete o ní vyprávět lidem, tak dělejte podcasty nebo se staňte komentátorem. Ale pokud si myslíte, že vám to otevře bránu do velkých cen, tak to je ambice, kterou nemějte. Když si budete chtít užít velkou cenu přímo na místě, tak si kupte lístek jako obyčejný divák. Je to hrozná otročina.

36. Když se podívám na to, že velké ceny trvají od pátku do neděle, tak u vás to asi pravděpodobně problém nebude, protože to vysílání je v pátek a sobotu v Praze a v neděli je v Maďarsku...

Právě exkluzivně pouze jen kvůli tomu studiu, které se děje před závodem.

37. Jsou nějaké rozdíly mezi komentátorskou kabinou v Praze a právě v Maďarsku?

Tady bych nechtěl někoho urazit. Uchýlil bych se pouze k tomu, že ty rozdíly jsou. Nelze je kvantifikovat nebo vyhodnotit způsobem, že tam je to lepší, tam je to horší, protože na straně jedné je třeba horší infrastruktura, na straně druhé zase horší například obsluha lidská. Takže ano, ty rozdíly jsou, ale nechci a ani nemohu jít úplně do detailů, protože jednak to mám zakázané kontraktem a jednak za bé bych byl určitě nerad, aby se tím někdo z mých kolegů ať už tady v Čechách, nebo v Maďarsku cítil dotčen, protože to mi bylo strašně líto.

38. Jaké máte mediální zkušenosti mimo komentování velkých cen? Čistě mediální, nejenom komentování přenosů, ale také přispívání článků nebo vytváření vizuálních materiálů...

Jsem takový dobrodruh, nemám žádné školy, nevychovala mě žádná televize, byť tedy vychovala, protože třeba Nova Sport a pan Marek Kindernay, který zaslouží velké poděkování za to, že nade mnou nezlomil hůl, i když k tomu měl xkrát příležitost, tímto mu děkuji. Jsem spíš tvrdohlavější samorost, takže zkusím si dneska sám dělat podcasty, to znamená dělat si střih zvuku a hudby. Takže tím je daná má zkušenost. Lidé to poslouchají a já jsem za to hrozně rád, což je nejsilnějším ukazatelem toho, že to má smysl. Byť, jak by asi řekl třeba zpěvák nebo skladatel, u odborné kritiky jsem neuspěl, ale lidi to rádi poslouchají, takže to může být podobné.

39. Kudy jste se vlastně dostal ke komentování Formule 1?

To je otázka, na kterou se mi hůř a hůř odpovídá s přibývajícím věkem, protože já mám pocit, že já jsem měl prostě neuvěřitelnou kliku. Čím dál těžší je pro mě poradit lidem, “pane Richtere, já bych chtěl být komentátorem sportu, co mám pro to udělat?” K tomu řeknu jednu věc. Je to těžké, protože když lidi mají cíl, tak je to správné, protože mají vizi. A lidé, kteří mají vizi, tak mají absolvovaný jeden krok k tomu, aby věděli, co dělat. Jenom ty cesty jsou složité. Já měl prostě strašně štěstí v tom, že já jsem začal houževnatě psát texty v rané době internetu, protože jsem to žral a měl jsem chuť se o to podílet, a tím jsem si vzbudil respekt. U některých i odborných novinářů, kteří mě začali volat. A sami se mě ptali na to, jak to je v té Formuli 1, tady a tam. Pak jsem měl obrovské štěstí na to, že jsem potkal Petra Horáka, který mě začal brát do Brna na okruh k mikrofonu, a já jsem neměl rád mluvené slovo. Já jsem preferoval psané slovo a on říká, “pojd’, máš jenom trému, jseš dobrej, ty to zvládneš.” A pak mi otevřel dveře v Galaxii Sport. A já nechápu dodnes proč, protože já musel působit strašně, takže tohle se mi těžko vysvětluje jako nějaká inspirativní cesta, jak jít houževnatě za svým cílem. Ale říkám k tomu dvě věci. Jednu, která platí nadčasově. Nedělejte věci za účelem toho, abyste se někomu zavděčili nebo zalíbili, ať to jsou vaši rodiče, přátelé, šéfové, nebo abyste se stali slavnými. Podvědomě vycítíte, co milujete a dělejte to, ať ti to rybaření, ať je to věc, která je víc vidět, ať je to, nevím, skládání lego kostiček o počtu 5 miliard, cokoliv. Ať je to zahrádka, prostě cokoliv. Zaměřte se na to, co vám přináší štěstí, ať je to cokoli, ať to někdo uvidí, nebo neuvidí. Ať jste slyšet, nejste slyšet. Ať jste vidět, nejste vidět. Ať tím vyděláte peníze, nebo nevyděláte peníze. To je ta zásadní message. A ta druhá dneska je, že pokud byste se už chtěli nějak dostat ke komentování, tak dobrý začátek je jednak dělat nějakou příbuznou školu nebo vzdělání typu žurnalistika, herectví, ale také, když je člověk multi-performing, tak to určitě pomůže, když má nadání od přírody. No a hlásit se u dobrých jmen, co naprosto chválím a je to naprosto úžasné. Projekt akademie O2 TV, kterou založili Marek Kindernay a jeho tým, díky kterému vyhledávají mladé talenty. Já jsem tam nahlal spoustu svých mladých kolegů. Naprosto špičková věc, která tady před 10, 15 lety nebyla. Takže koukat kolem sebe, nebát se, dělali to všichni, ať to byl Adrian Newey, dělal to Ross Brawn, hlásili se o angažmá. Ross Brawn a Adrian Newey říkali, “já budu utírat podlahu v garáži, jen abych u toho mohl být.” Ale oni to nedělali, protože by se chtěli stát slavnými. Oni to dělali, protože chtěli být u toho, co milují. Dneska ta doba je trošku jiná, takže k tomu přidejte vyhledávání ty, u kterých byste mohli být. Nechtějte hned být u komentátorského mikrofonu. Chtějte být, když to řeknu úplně blbě, “já budu vynášet odpadky, hlavně, že můžu vidět, jak to funguje v té režisérské místnosti. Hlavně, že můžu občas vidět, jak to funguje v té komentátorské kabině.” Učte se od těch, kteří to třeba

dneska dělají a dělají to dobře. To je asi jediné, co dokážu doporučit. Neexistuje nějaká konkrétní schématická cesta, ale hlavně dělejte to, co milujete.

40. Co se týče těch sociálních sítí, vnímáte nějaké změny ve vaší profesi s vlivem sílí medializace?

Velké, nesnáším to. Já to nesnáším, protože sociální sítě jakkoliv mají určitý benefit v tom, že dochází rychleji ke sdílení informací, tak já to vnímám primárně jako soustředění primitivního hejtu a nevzdělanců. A pokud byste chtěli něco vysvětlit, někomu na nějaké široké komunitě a na sociálních sítích, tak nemáte šanci.

41. Takže ani moc nekomunikujete s fanoušky?

Já jsem to nikdy neměl rád, což mě trochu překvapilo, ale ano, je to tak. A co jsem udělal, nedávno jsem si zrušil Facebook úplně. A bylo to jedno z nejlepších rozhodnutí, které jsem učinil. Prostředí sociálních sítí není racionálně fungujícím prostředím, nemá pravidla, nemá schémata. Dříve, když jste chtěl napsat stížnost na Československou televizi, tak jste museli udělat hodně moc věcí. Musel jste si vzít papír, tužku, napsat dopis, sehnat si známku, obálku a ještě vlastní rukou napsat “Jindřišská 16, Praha 1, tři jedničky, 150”, nebo jak to bylo, dojít na poštu a odeslat to. Dneska se člověk ve vteřině dokáže “vyblejt”, omlouvám se za ten výraz, na internet. Protože je to pro ně je hrozně jednoduché. Pro mě není jednoduché odvést tu práci, za kterou mě dneska někdo řekne: “Pane Richtře, kdybych já dělal tu práci svoji tak, jak vy děláte, tak už mě dávno vykopli.” Jo, takže ne. Kdyby to byla racionální zpětná vazba, tak ji vezmu. Sebereflexe, zpětná vazba od lidí, kteří tomu rozumí. “Pane Richtre, nebo Tomáši, tohle a tamto...” Tahle zpětná vazba, kterou já dostávám z Facebooku, není racionální. Není hlavně ani konstruktivní, nejsou tam konkrétní věci, ze kterých bych se mohl poučit. Je to jenom hejt a závist lidí, kteří jsou přesvědčeni o tom, že by to okomentovali lépe než já, z nichž řada by to určitě lépe okomentovala, o tom nepochybuji.

42. Dostáváte nějaké emaily nebo zprávy během toho přenosu? Nepracujete s nimi nějak?

To nedělám. Není to nutné, hlavně protože ta interakce nefunguje. A hlavně já se chci soustředit na komplexní předávku toho přenosu jako takového, toho produktu, toho balíku ve velké ceně. Mě nepomůže, když mi někdo na Facebooku napíše zrovna nějakou zprávu a aby se chtěl se mnou podělit o to, co zrovna někde viděl. To nejde. Nemám tisíc mozků a tisíc očí. Myslím si, že o tématu sociálních sítí se budou vést hodně zajímavé debaty v

následujících letech. Není to racionální prostředí. Co tam člověk dokáže? Dneska lidi hejtou. A já mám jednu takovou hlášku. “Když nevíš, tak se zeptám na dodatečné informace. A když se nezeptáš a ty nemáš dostatečné informace, tak se nevyjadřuj. Oceňuji lidi, kteří mají chuť se ptát, kteří mají chuť poznávat a rozšiřovat si obzory. Tohle jsou lidi, které já mám rád, a to jsou hlavně lidi, kteří posunou svět k lepšímu, ne tito “kokodáci” na sociálních sítích.

Příloha č. 4 – Přepis rozhovoru s Tomášem Zetkem

1. Jaké předpoklady by měl mít správný televizní komentátor, aby divák se nikdy nenudil během přenosu?

Tak pokud jde o obecné komentování sportovních přenosů, když nebudeme brát jenom třeba WRC (MS v rallye), tak naprostou samozřejmostí je nějaká hlasová dispozice. Asi neexistuje žádný manuál na to, jak hluboký nebo jak vysoký by člověk měl mít hlas, ale určitě jde o plynulost projevu. Samozřejmě lidé s nějakou vadou řeči bohužel tohle zaměstnání samozřejmě můžou dělat jenom těžko, i když třeba co se týče herců, tak je plno lidí, kteří to zvládli a tu kariéru mají, ale v tom komentování je to samozřejmě jiný. A předpoklady jsou samozřejmě kromě jazykové vybavenosti a hlasového projevu také jazyková vybavenost. Zvláště v dnešní době je hodně důležitá, protože slovní zásoba se jako hodně tenčí obecně u populace. Přichází hodně přejatých slov, takže nějaká čistota projevu v rámci češtiny by tam měla taky být a samozřejmě v neposlední řadě je odbornost a zkušenost s danou disciplínou, kterou komentujeme. To znamená, že když někdo komentuje hokej nebo WRC jako já, tak by měl o tom sportu a o té disciplíně něco vědět. Měl by se v daném prostředí pohybovat, mít tam bližší kontakty na určité lidi anebo mít samozřejmě aktivní zkušenost. Úplně separátní skupinou jsou potom například bývalí jezdci nebo bývalí hokejisti, fotbalisti, kteří do toho

proniknou, tak tam ta erudice úplně jasně daná. Ale myslím si, že i člověk zvenčí, který nikdy nedělal profesionálně danou disciplínu nebo daný sport, tak si myslím, že může mít velmi kvalitní znalosti a rozhled, ale samozřejmě musí na sobě stále pracovat. Takže čeština, správně mluvit spisovně, mít bohatou slovní zásobu a rozumět tomu, o čem mluvím, co komentuji. A ještě jednu zásadní věc bych zmínil, a to je určitý cit na situaci a na komentování. Já to říkám úplně zjednodušeně, že člověk by měl komentovat pro lidi a ne pro sebe, aby on se poslouchal, aby on říkal to, co chce. Ale ten člověk musí přijmout tu pozici, že on není víc než ten přenos, on jenom doprovází a zpestřuje.

2. Považujete se za fanouška profesionála nebo zaměstnance v daných médiích? Považujete svou práci za novinářskou a sám sebe za novináře?

To je těžká otázka. Základ by měl být novinářský. To, co jsem tady všechno popsal, ale ten poslední bod by měl být, že ten člověk je i nějak aktivní v dané disciplíně. Když se budeme bavit ryze o WRC, o rallye, tak já jsem nějaký soutěže absolvoval, pohybuji se v tom ať už jako fanoušek nebo chvílemi jako jezdec, takže člověk by měl mít osobní zkušenosti, aby to neviděl jenom z venku, ale i zevnitř.

3. A co se týče třeba nějaké hlasové přípravy přímo od zaměstnavatele, jestli podstupujete nějakou?

Od zaměstnavatele ne. Tam je to specifický, že na rozdíl od lidí v jiných televizích, když budu porovnávat například s Českou televizí, tak tam jsou zaměstnanci. My jako zaměstnanci nejsme komentátoři O2 TV Sport, takže jsme taková "najatá služba". Takže nevím, jestli z toho důvodu nebo proč, ale na tuto vývojovou nebo edukativní stránku se u nás moc nehledí, takže je na každém z nás, aby se nějakým způsobem zdokonaloval. Ale samozřejmě nejlepší zdokonalování je, že člověk má praxi a každá další sezóna, každý další rok, každý další odkomentovaný přenos pomáhá. Pokud člověk nad tím přemýšlí, co dělá a pokud se chce zlepšovat a umí si z toho, co udělal za chyby i za ty dobré věci vzít to správné a jít s tím k nějakému vývoji a zlepšení.

4. Jak se osobně připravujete před přenosy, co se týče nejen tematického, ale i hlasového ražení?

Hlasově je to zaprvé dlouhodobá hlasová příprava, a potom krátkodobá. Začnu tou krátkodobou, protože to je jednodušší. To je klasický rozmlouvání. Herec Jan Přeučil je úplně mistr na tohle, takže každý pořad, který s ním v televizi je a podívám se na to, tak on tam má

nějaké kratičké cvičení, nebo má taky velice dobré knížky, takže takové “děloha, lodyha, pic” a podobné rozmlouvání. Nejsou to jenom slova, jsou to i různé grimasy, třeba obličejová jóga je dobrá, že si člověk různě procvičí svaly na obličejí a tak dále. Samozřejmě jedna věc je, když komentuji v 5 ráno z Austrálie, když hodinu před tím vstanu a spal jsem 4 hodiny anebo komentuji odpoledne, tak člověk je úplně jinak jak fyzicky, tak jako duševně i myšlenkově připravený. Takže to je nějaká krátkodobá, když se člověk rozmluví. Důležitý je si zkusit položit hodně nízko hlas, protože vlastně když bych začal komentovat vysokým hlasem, tak už nemám kam jít výš. Ale když si položím ten hlas níže, tak potom můžu gradovat v emocích. To jsou obecné poučky. A pak je ta dlouhodobá příprava, kde samozřejmě člověk musí mít slovní zásobu a jediná a nezákladnější, nejdůležitější věc je číst nahlas doma. Cokoliv, cokoliv číst, otevřít si noviny, otevřít si knížku, nahlas číst a snažit se to číst pečlivě, přehánět třeba v některých situacích, aby se v obličejí protáhly svaly, abyste měl tu pusku takovou gumovější, když to řeknu lidově. Na tohle není nic jiného a pomáhá to na dýchání, pomáhá to na frázování, na důrazy, na všechno. Nejlepší věc pro komentátora je číst nahlas cokoliv. Klidně půjdete venku po parku, budete si připadat jako blázen, ale číst si prostě názvy ulic, číst si to, co je někde na obchodech nebo když jedete autem a okolo vás projíždí různý auta. Číst SPZ, číst, co je na billboardech, a to je nejlepší cvičení. Přehánět to a dávat si důrazy.

5. Ideální dokonce komentovat dění na silnici, když jezdíte v autě, tak například nadávat na jiné. Prostě nezavřít pusku...

Přesně tak. My jsme dokonce na škole měli jednoho učitele shodou okolností na sportovní žurnalistiku, který když nás chtěl potrestat, když opravdu s námi už nebylo k hnutí, tak nás vyhodil z přednášky. A asi dvakrát nebo třikrát v různých ročnících, vždycky s novými lidmi, kam jsem docházel, tak nás vzal na křižovatku ve Spálené ulici a řekl, “a teď komentujte.” A jednoho po druhém si nahrál a my jsme komentovali, jako se komentuje sportovní přenos v takových emocích a s takovým zápalem jsme komentovali křižovatku, jak tam jezdí tramvaje, chodí lidi, cyklisti, lidi venčí psi a podobně.

6. Když se přesunu na tematickou přípravu, odkud pocházejí informace nebo zdroje, které potom využíváte přímo v přenosu?

Ve WRC je to stejné jako v jakýchkoliv jiných sportech, je to stejný, jako jsem teď mluvil. Je tam vždycky dlouhodobá a krátkodobá příprava. Já říkám, že dlouhodobá příprava v podstatě neexistuje, protože to je celý život. Jako dlouhodobá příprava je pro mě ta, že jsem od

třinácti nebo od čtrnácti let sledoval všechno, co se děje kolem naší rallye v Čechách, co se děje kolem WRC a tak. A už jenom to, že to člověk vnímá, že si čte články, že se kouká na videa, na magazíny, tak to je ta dlouhodobá příprava, protože těžko si budu pamatovat všechno, ale plno věcí si člověk nasaje a má tu určitou zkušenost. Ví, co se děje, ví, jaký je ten kolorit soutěží a tak dále. A krátkodobá příprava, musím zmínit server eWRC.cz, to je pro mě nejspolehlivější zdroj po všech stránkách i během přenosů. Ať už co se týče kartotéky jezdců, co se týče různých statistik, novinek, informací. A pak teď je nově asi třetím rokem web DirtFish, a potom normální autosport.com, takže vlastně WRC.com jako takové. Takže před každou soutěží je nutné připravit si aktuální věci, aktuální články. Samozřejmě jedna věc se týká jezdců jako takových a jejich příběhů, které jsou dlouhodobé. Kalle Rovander navždycky bude mít svůj příběh s tím, jak začal v soutěžích, jaké všechny rekordy zlomil. Ott Tänak bude to mít tak, že přestoupil blbě do Hyundai a tak dále. Takže to jsou ty dlouhodobé příběhy, který obecně téměř každý zná, kdo se na to kouká. Takže to je základ, uzance, a to vyplývá z té dlouhodobé přípravy, že to člověk sleduje a že chápe ty souvislosti, proč Tänak je letos ve Fordu, i když je to polotovární tým a tak dále, každý to pochopí, protože ví, co má za sebou. A pak je ta druhá příprava, ta krátkodobá, ta konkrétní. Uvedu příklad, loni před Mexikem na začátku sezóny anebo před Sardinií, tak všechny automobilky udělaly lesklý polep na střechu proto, aby se od něho odrážely paprsky, aby nebylo moc velké horko uvnitř auta. To je příklad krátkodobé věci, o které je článek, ke které se všechny týmy vyjádří. A to vím, že je to zajímavost pro danou soutěž, takže to tam využijí a nikde jinde už ne. Anebo to využijí při další soutěži, která se pojede v těchhle podmínkách a zase to tam uvidím, tak vím, “hele, to bylo přece před Sardinií poprvé, teď je to znova, tak asi se to osvědčilo.” A tak dále.

7. A jaký je váš vztah s oficiálními zdroji versus zdroj ze sociálních sítí?

V tomhle je to pro mě jednoduché, protože já nemám sociální sítě. Já mám jenom Twitter a na něm víceméně odebírám jenom oficiální kanály jezdců a týmů. Samozřejmě, já tam mám rozdělený hokej a WRC. Když se budeme bavit o rallye, tak sleduji jenom oficiální kanály a snad v životě jsem neudělal to, že bych si někde listoval v nějaké diskusi na sociálních sítích, abych se něco dozvěděl, ať už o sobě nebo o komkoliv. Přiznávám, čtu diskuse na eWRC.cz, protože tam píše plno lidí, s kterými se znám, ať už podle přezdívky, nebo ze soutěží, kam jezdím po Čechách nebo po světě, a jsou tam zajímavé názory, kde tam někdo dá odkaz třeba na něco, na co já se nestihnu připravit nebo podívat v průběhu soutěže. Tomáš “Shacki” Wanka, který to má na starosti, tak s tím jsem také v kontaktu, takže to je jediný fórum, které čtu. A čtu ho proto, že během té dané soutěže se tam objevují kolikrát aktuálnější informace,

třeba od lidí, kteří na té soutěži jsou, stojí na té erzetě a napíšu tam něco do diskuse. A já to vím dřív, než to je někde na nějakým oficiálním kanálu a můžu to použít. Takže sociální sítě jsou pro mě velmi jednoduché téma. Já je nepoužívám.

8. Kde se přesně připravujete? Například cestou na přenos, nebo už před mikrofonem, než začne přenos...

Doma v obýváku. Doma u stolu si připravím, mám takový, když budeme mluvit vyloženě konkrétně, tak mám velké kroužkové desky, kde mám všechny soutěže. A každou další soutěž, která se odjede, tak otočím list. Napíšu si kolikátý ročník rallye Monte Carlo se právě koná, napíšu si poslední tři ročníky, jak se dojele. Napíšu si aktuální stav šampionátu, nějaké zajímavosti, které se dozvím, a na druhou stránku si napíšu “erzeta č. 1”, jak dojele erzetu, jaké bylo pořadí po té erzetě a u toho jeden, dva řádky, co se stalo. Vyznačím si každého jezdce, mám na každého jinou zvýrazňovačku, takže když poté komentuji například osmou erzetu, tak mám tu přípravu před soutěží, kde jsou tyhle krátkodobé zajímavosti a mám každou rychlostní zkoušku vypsanou, jak se dojele a kdo ji vyhrál. A pod tím mám průběžné pořadí a mám tam například “Kacuta, špatný cut, +8 sekund”. Zapomněl jsem ještě jednu věc z té přípravy. To už není příprava, ale je to průběh soutěže. Snažím se sledovat na WRC Live veškeré dění kolem té soutěže, protože když vezmu klasickou soutěž, která startuje nějakým prologem ve čtvrtek večer řeknu v 7 hodin. Ve čtvrtek večer se pojede nějaká městská erzeta, tak na WRC Live od 5 hodin mají program, kde mají 2 hodiny preview té soutěže a tak dále, různé hosty. Pak odjedou ten přenos, který já komentuji, stejně jako oni ho dávají, akorát já si sednu do boudy, nandám si sluchátka a komentuji to, až je sundám, tak zase pokračuji na tom WRC Live a koukám se celé ty 3 dny nebo alespoň se snažím. Když jsem na hokeji, tak se na to koukám jenom na tabletu. Ale to live vysílání je velmi důležitá věc v průběhu dané soutěže, protože tam se opravdu dozví člověk všechno. Jsou tam rozhovory po každé erzetě a tak dále. A z toho si vlastně vypisuji ty poznámky. A jak já říkám, i kdybych to nekomentoval, tak takhle sleduji celou tu soutěž, akorát mám prostě tu kliku, že někdo chce a zaplatí mi za to, že během té soutěže si sednu a okomentuji nějakou erzetu, ale díval bych se na to úplně stejně.

9. Když navážu přímo na ty informace, co všechno si berete do komentátorské kabiny?

Mám tam ten sešit, který jsem popisoval. Mám na jednom papíře vytisknutý harmonogram dané soutěže, kde vidím, jak dlouhý jsou přejezdy, kde jsou tankovačky, kde jsou zóny pro výměnu pneumatik a vždycky na konci etapy je v klasickém harmonogramu, jak dlouhé byly jednotlivé erzety a tak. Takže to je jediný papír, který mám vytisknutý bokem. Zbytek mám v

tom sešitě kroužkovým. Většinou si tam беру sklenici s vodou bez citronu, protože když člověk komentuje, tak by neměl mít kyselé věci kolem sebe, protože se vám dělají sliny. To znamená, že, třeba to je zase taková blbost, když půjdete do divadla a bude tam nějaký herec, kterého nemáte rád, tak si kupte lístek do první řady a ukažte mu rozkrojený citron nebo pomeranč a dohrál. Pochopí to hned, protože všichni herci, všichni komentátoři tohle ví. Neměly by se mléčné věci před přenosem. To znamená, keřfiry, jogurty, mléka by se vůbec neměly pít, protože to zahleňuje prostor kolem hlasivek. A také citronové věci, protože potom člověk sliní. Takže čistou vodu bez bublinek, aby člověk nekrkal nebo ho nepálila žáha a většinou nějaký čaj bylinkový, nedráždivý, například rakytníkový nebo lipový. Ne zázvorový, ne mátový, protože to moc rozhýbe trávení. A propisku, mám tam ty zvýrazňovače, asi čtyři, pět barev, kterými si zvýrazňuji, abych se vyznal lépe v tom sešitě. A počítač. Z počítače dělám všechno, protože v počítači mám v tu chvíli otevřený aktuální věci. Mám tam all-live přenos, kde se vlastně vykopírovávají rozhovory s jednotlivými jezdci. Kdybych třeba něco přeslechl, tak mám ten eWRC server, kde si mohu rozkliknout každého jezdce, historii každé posádky, každého auta, soutěží a tak dále, takže to mám v záložkách, v té Mozille nebo prostě v prohlížeči. Takže z počítače jedu aktuální online věci, jinak tohle, ten sešit a pítí.

10. A když to vezmu naopak, tak co je už v komentátorské kabině přichystáno?

Je tam přichystaná velká obrazovka. Neznám moc ty úhlopříčky, ale je to, co vidíte, když se doma koukáte na televizi. Já nemám nic jiného, mám úplně to samé v reálném čase. A mám zvukovou krabičku se 2 sluchátky, protože můj kamarád Martin Semerád, který dřív jezdil i mistrovství světa, tak občas se mnou spolu komentuje jako expert na některé erzety, takže to jsme ve dvou. Anebo když jsem tam sám, tak prostě jenom jedny sluchátka, jednu zvukovou krabičku, kde si mohu ladit různé stopy. Takže tam se ladí to, jak moc slyším sám sebe, abych na sebe nekřičel. Pak tam jsou ruchy z toho přenosu, to znamená auta, vrtulník, zvuky motorů, cokoliv. A jako třetí je originální komentář, kde já mám výhodu, že to, co běží na all-live, ten anglický komentář, tak ten já mám možnost slyšet. Anglicky rozumím celkem, ale kdybych byl roditelý mluvčí a uměl jsem synchronně překládat, tak já si vůbec nemusím nic připravovat. Já bych jenom opakoval to, co oni říkají. A od komentátorů toho originálu, kde velmi často jako spolu komentátoři bývají ve Finsku, Grönholm, Osberg a další bývalí jezdci, tak ti tam říkají úžasné nuance. Všem samozřejmě nerozumím, protože jsou tam někdy hodně technické nebo erudované věci, které neumím přeložit. Ale je tam hrozně velký množství v tom online komentáři, který já vlastně použiji. Takže když se něco děje a já nechci ze sebe

třeba udělat blbce, ale mám pocit, že má třeba někdo pomalý defekt podle těch záběrů, který vidím, tak si radši počkám a oni, jak tam řeknou “slow puncture”, tak já vím, že to můžu říct a nejsem za blbce. Většinou se to podaří, že oni opravdu mají ten svůj komentář přesný.

11. Dokázal byste nějakým způsobem popsat rozdíly komentování z kabiny a teoretické komentování přímo z místa? Máte s tím zkušenosti?

Komentování rallye z místa je v podstatě nereálný, protože je to nějaký kontinuální přenos. To byste musel komentovat z vrtulníku anebo být na jednom místě. To by musela být nějaká divácká aréna, kde vlastně ta auta. Protože ty rozdíly jsou 3 minuty na mistrovství mezi prvními dvěma jezdci. Takže já vím, když jsme byli na Sardinii v největší divácké aréně, kterou jsem zatím zažil, jakože na normální otevřený erzetě, to bylo na motokrosovém závodisti. I tak tam to auto projelo každou minutu, minutu dvacet, takže stejně tam je minuta a půl prosto. Takže ten rozdíl je obrovský v tom, že rallye jako takové nejde komentovat z místa. Pokud jste někde na jednom místě a něco komentujete, tak je to většinou nějaký speaker, který to tam říká těm fanouškům a vlastně komentuje pro ty dané lidi na místě. A i ti, kteří to komentují na all-live přenos s experty, tak sedí v přenosovém voze a komentují to ze stejného přenosu jako já. Jsou samozřejmě v servisní zóně, takže je to krásné, že po erzetě můžou vylézt a jít se projít do servisu, popovídat si s jezdci, podívat se, jaká je tam nálada, atmosféra. To já samozřejmě nemůžu, ale jinak mám v podstatě ten samý přenos, komentují jako oni, když tam jsou.

12. Jak je možné, že O2 TV Sport vysílá jenom některé vybrané erzety z dané rallye?

To je úplně jednoduché, protože oficiální promotér mistrovství světa mají ten kontinuální program, kde to fakt začíná dvě hodiny před první erzetou a jede to v podstatě bez přestávky až do cíle poslední erzety a třeba hodinu ještě potom. A dávají mezinárodním vysílatelům do takzvaného feedu možnost si odebrat do přímých přenosů některý erzety, protože všechny erzety nejsou tak dobře pokryté. Když se díváte na to all-live, tak zjistíte, že některé erzety jsou jenom třeba z onboard kamer (na palubě auta), kam se nedostane ani vrtulník ani nic. Ale ty televizní jsou pokryté, jsou tam mraky kamer, v zatáčkách jsou připravené různé reklamní bannery, vrtulníky. V cíli erzety se samozřejmě dělají rozhovory a tak dále. A tyto vybrané erzety, které oni pokrývají na 100 %, tak dávají do toho mezinárodního feedu. A my jako O2 TV sport, které má zaplacená práva na WRC, tak se rozhodneme, kolik z těch nabídnutých erzet budeme vysílat. A protože já řekl nebo jsme se dohodli, že chceme vysílat co nejvíc, takže všechny, což může být čtyři, pět, sedm. Osm je myslím za ten víkend maximum, to bylo

ve Švédsku. A víc vysílat nemůžeme, protože oni to v tom mezinárodním feedu nemají jednak pokrytý, nevyrábějí to a dále si chtějí zachovat unikum svých přenosů, protože platíme asi 2 a půl 1000 ročně. A vemte si, že těch lidí po celém světě jsou podle mě desítky tisíc určitě, nebál bych se říct stovky tisíc, takže oni z toho generují zisky, kterými to pokryjí a kdyby to oni dali všechno O2 TV Sportu, tak tady je pro všechny lidi jednodušší si zaplatit 120 korun měsíčně a dívat se na to na tom O2, a tím by ztratili plno lidí pro český trh.

13. Jak se pracovně přizpůsobujete s tím, že se erzety vysílají právě od čtvrtka do neděle?

Je to samozřejmě složité, protože tím, že můj hlavní sport je hokej a ten vysíláme ve čtvrtek a v pátek, tak někdy je to velmi těžké. Ale samozřejmě plno soutěží se jede mimo hokejovou sezónu, takže abych to nekomplikoval, když budu brát letní soutěže nebo hokej, tak je to úplně jednoduché, ve čtvrtek večer bývá nějaký prolog a pak se většinou vysílá sobota a neděle. Je to úplně normální práce. Sportovní novináři, komentátoři píšící jsou zvyklí, že veškeré sportovní dění se děje hlavně o víkendu, takže to není žádný problém.

14. Kdo všechno řídí ten samotný televizní přenos? Jací lidé to mají pokryté?

My dostáváme úplně hotový přenos od toho mezinárodního promotéra. Tam si dovedu představit, že to jsou stovky lidí, od kameramanů přes lidi, který mají na starosti kabely přes přenosové vozy. Musí tam být mraky stříhačů, protože je tam plno onboard kamer, plno jezdců, plno všeho, vrtulník a tak dále. Takže tam jsou mraky pracovníků, ale u nás my dostáváme tím feedem, ten hotový přenos, a já to komentuji. Vedle je jeden produkční, který hlídá, že ten přenos teče správně, a pak je tam stříhač, který hlídá tu technickou stránku. To znamená, že když tam je nějaký zvuk moc nahlas, tak on to stáhne. Takže v podstatě tři lidé to hlídají, včetně mě.

15. Ta režie se skládá z tří lidí?

Ta naše česká ano. Ale znova říkám, je to tím, že dostáváme úplně hotovou věc, kterou kdybych já nekomentoval, tak tam nemusí být nikdo, protože je tam jenom nějaký vrátný, zapojí kabel nebo přepne čudlík a jede to do našeho vysílání. To, co oni mají na tom all-live přenosu.

16. Kdo mají zodpovědnost nad tématy, které se probírají během přenosu? Řekl vám produkční nebo zaměstnavatel, na co se máte soustředit či která témata by spíše měly být součástí vysílání?

Nenapadá mě, jestli se někdy stalo, že by mi někdo k tomu něco řekl. To je vyloženě na mě, co tam budu říkat. U nás je to trochu jiné než ve většině televizí, protože ve většině televizí jsou takzvaní editoři nebo vedoucí vydání, kteří koordinují celý ten den, co se vysílá, ale u nás je to nastavené trochu jinak. U nás jsou zaměstnanci takzvaného vysílacího oddělení, kteří kontrolují hlavně technickou stránku, nasazují různé reklamy a tak dále. Ale to nejsou editoři obsahu. Jsou to kontroloři technické stránky a to, aby se odbavily všechny reklamy za celý den, aby šly přenosy podle toho televizního programu. Zkrátka v kolik se má co pustit. Ale co se týče obsahové stránky, tak tam nemám žádného editora nad sebou, takže to je vyloženě na mě.

17. Jak koronavirus ovlivnil vysílání O2 TV Sport?

Ten to ovlivnil v tom ohledu, že rok 2020 byl poznamenaný, že se rušilo plno soutěží. Ta sezóna byla téměř neregulérní, tam to vyšlo o nějaký snad jeden závod, že to vůbec byla regulérní sezóna. A změnilo se to v tom, že jsme u některých soutěží do poslední chvíle nevěděli, jestli je budeme vůbec vysílat a tak. Ale zase se to odvíjelo od toho, co vlastně “vymyslí” WRC, jak to bude prezentovat. Tam to zachraňovalo Estonsko, které na poslední chvíli přišlo místo Anglie, a Finsko taky nebylo ten rok, myslím, Belgie měla být, taky nebyla, bylo plno soutěží zrušených. Ale pro nás, já jsem akorát musel přijet samozřejmě v roušce, neměl jsem tam spolukomentátora, protože tenkrát snad to bylo asi tři měsíce úplně neprůstředný, že by byli dva lidi v jedné místnosti. To se nehrála ani divadla, nechodilo se do obchodů, nic, ale na to komentování jako takový to nemělo vůbec žádný vliv.

18. A jak covid ovlivnil tým starající se o přenos v O2 TV Sport? Museli stále ti stejní tři členové režie přijet do studia?

Já mám pocit, že tenkrát to bylo tak, že to byl takový omezený režim, že tam byl jenom jeden, buď produkční nebo stříhač, ale určitě tam nějaký technik byl ve vedlejší místnosti. Ale to bylo opravdu jenom o obecný věci, takže to nemělo žádný velký vliv.

19. Jaký je váš pracovní vztah jakožto zaměstnance k zaměstnavateli? Pracujete na plný úvazek nebo je to nějakým způsobem rozdělené částečně pro hokej, částečně pro WRC?

Tam je to víceméně jednoduše dané v tom, že, a týká se to nás všech komentátorů, mají měsíční paušální plat vybraní komentátoři, kteří mají na starosti větší objem práce. A mám nějakou smlouvu, ale jsem OSVČ, mám živnostřák a jsem jakoby najímaná síla. To znamená, že dávám fakturu každý měsíc na pevnou fixní částku, pokud se nestane, že mám

prémii nebo za něco nedostanu pokutu. A je tam určitý počet odpracovaných dní, hodin, nějak jsou ty tabulky nastavené. Ale to je víceméně jenom krytí pro vedení O2 TV Sport, aby někdo neměl hodně peněz za málo práce. Ale tím, že já dělám dohromady hokej, a i v létě, když se ten hokej nehraje, tak se plno věcí vymýšlí a připravují plus ty přenosy WRC plus se ještě dabuje před každou soutěží půlhodinový preview magazín a po každé soutěži hodinový magazín jako highlights nebo review. Takže vlastně té práce je dost po celou dobu. Létu, respektive období od konce dubna do srpna, je jednodušší, protože není hokej. Když je hokej i WRC dohromady, tak je to náročné, ale na druhou stranu WRC je v průměru jednou za měsíc ten víkend, takže to taky není žádná nálož práce, se kterou by ta činnost stála a padala. Takže takhle jsem “najímaná síla”, je tam nějaký paušální plat, já musím splnit určitý počet přenosů, hodin, odpracovaných věcí.

20. A není na vás tlak, že když jste tou důležitou osoba pro to vysílání WRC, tak máte za sebe

potenciální náhradu, kdo by za vás komentoval?

To je samozřejmě velice složitý, protože já jezdím na mistrovství světa jako fanoušek. Teď, jak byl koronavirus, tak jsem nikde nebyl dva, tři roky. Ale do té doby vlastně pravidelně jednou za rok jsem jezdil na soutěže, takže se stalo, že jsem během celé soutěže pryč, takže zástupnost za mě z našich vnitřních zdrojů tam není, není tam nikdo další, kdo by to komentoval. Ale máme domluvené dva externisty Petra Horáka a Petra Kluckého, který dělal v České televizi. Ale většinou je to Petr Horák, který taky dělával v České televizi i předtím na O2, tak je to náš externí záskok, který nedávno dělal Mexiko, protože jsem byl na hokeji. Takže ta zástupnost není z vnitřních zdrojů, ale je tam od jiných externistů. A vím, že jsme to měli tak, že když jsem byl dvakrát na Sardinii, tak vlastně se to udělalo tak, že já jsem byl během toho přenosu, který my jsme vysílali, který kluci komentovali, tak já na té erzetě jsem byl v cíli a oni mi zavolali a udělali jsme telefonní rozhovor, jak to tam vypadá z místa, že je tam náš člověk. Takže to je jediná varianta, kdy já nemůžu, když se to potká takhle nepříjemně s hokejem anebo když tam na závody jedu na takovou pracovní dovolenou.

21. Když si představíte celou mediální sféru, tak kde byste zařadil pozici sportovního komentátora?

To je fakt těžké. Když se budeme bavit konkrétně o motorsportu, tak si musíme vzít to, že je to relativně okrajový sport nebo okrajové téma. Takže moc těch motoristických novinářů ani není. Ale když budeme brát jako televizní komentátory, nejenom mě, ale třeba Tomáše

Řichtra, nebo kohokoli, kdo dělá formule, tak my jsme nejvíc vidět a slyšet, protože jsme v té televizi. Málokdo si kupuje dneska časopis o rallye, jediný vyloženě o rallye. Jinak jsou samozřejmě všechny možné Motoreview nebo Auto moto sport, ale vyloženě jen to to rallye, což si kupuje hrozně úzký profil lidí, stejně jako sleduje ty závody. Takže nevím, jestli úplně umím na tohle odpovědět a jestli odpovídám správně, ale mně přijde, že těch lidí, kteří se té motoristické žurnalistice věnují, je tak málo, že logicky ten, kdo mluví v televizi, a je to teda hlavně Formule 1, protože bohužel Formulí 1 sleduje víc lidí, pro mě nepochopitelně, než WRC.

22. Není to kvůli tomu, že počet erzet, které vysílá O2 TV sport, je právě méně, než které se reálně vysílají? Není to třeba i kvůli charakteristice rallye, že je to těžko sledovatelný sport?

Je to tou charakteristikou, protože Formule 1 je dimenzovaná do tří hodin v neděli ve dvě odpoledne, a je to samozřejmě stravitelnější a jednodušší. Na druhou stranu, každý ať to byl třeba Kubica nebo Räikkönen nebo kdokoliv si vyzkoušel z jezdců Formule 1 rallye, tak řekl, že je to nepopsatelně těžší disciplína než formule. I zajímavější a atraktivnější, ale samozřejmě marketing formule je ještě asi někde jinde než u WRC. Byť WRC to díky online vysílání a díky brandingů a magazínům a všemu strašně za poslední léta posunulo nahoru správným směrem. Ale ta nejzásadnější důvod je to, co říkáte, že jednoduše si na dvě nebo tři hodiny ti lidé sednou a podívají se na celý závod. Takže v tomto ohledu ta Formule 1 asi ještě je a bude vždycky kvůli tomuhle populárnější.

23. Když už samotný motosport je okrajovým ve světě sportu, tak jak byste zařadil WRC mezi ostatní motoristické disciplíny?

Tak na prvním místě bude stále Formule 1. Pak samozřejmě úplně speciální místo má Dakar vzhledem ke svojí historii a vzhledem k tomu, jakou marketingovou sílu krátkém nějakým čase jednou za rok během pár dní, týdnů s těmi ostatními okolními aktivitami, tak ten bude taky hodně vysoko, ale myslím si, že WRC je hned za tou Formulí 1.

24. Máte nějaké čísla sledovanosti, kterými byste to podložil?

K nějakým číslům sledovanosti se dostanu, ale tam je to omezený tím, že my tu sledovanost máme v platformě O2 TV Sport. Kdyby to běželo na veřejnoprávní televizi, tak jsou ta čísla samozřejmě jiná. A na druhou stranu celý sektor televizní sportovní žurnalistiky směřuje k tomu soukromému sektoru. Už je to všude jinde v západní Evropě, že stanice nejsou

celostátní, soukromé. Takže nějaká sledovanost tam je, ale je to hodně omezený tým, že k O2 TV má stále ještě docela relativně malý počet lidí přístup.

25. Jak se liší vytiženost komentátora motorsportu od komentátora jiných sportů, například toho fotbalového či hokejového?

Samozřejmě se liší hodně, protože když se bavíme o WRC, tak je to dvanáct závodů za rok, to znamená v průměru jeden víkend za měsíc. A když budeme konkrétnější a bude to šest rychlostních zkoušek, tak je to v podstatě šest a půl hodiny, protože power stage má 90 minut, tak je to v podstatě šest a půl hodiny odkomentovaných za měsíc. OK, plus nadabovat magazín, u kterého si člověk musí přeložit skript a tak dále. Ale když to přeženu, tak je to práce jednotek hodin za měsíc, takže se to liší opravdu hodně, protože když vezmu, že u hokeje jsou pravidelně v týdnu v sezóně dva přenosy nebo tři týdně a teď každý den během play-off, tak je to nepopsatelně míň náročná disciplína to komentovat. Pokud je to za těchto stávajících podmínek, kde ten mezinárodní promotér dává omezený počet rychlostních zkoušek.

26. Jak byste popsal svůj vztah v redakci s ostatními komentátory nebo s ostatními lidmi z této sféry?

To je taky dost složitá věc. No já WRC vlastně komentuji sám a s nikým to jako neřeším, pokud se budeme bavit vyloženě o komentování motoristické disciplíny. Když se budu bavit obecně o fungování v redakci z hlediska ostatních sportů, ostatních lidí, tak komentování sportovních přenosů je hrozně specifická disciplína. Já bych to přirovnal trochu k herectví, kde my dostáváme nějakou práci, nějakou roli stejně jako herec a musíme ji udělat co nejlépe. Dobrý herec dostává hlavní role, dobrý komentátor dostává ty důležité zápasy. Ale musíme fungovat jako tým stejně jako ti herci v šatně při zkouškách na jevišti fungují jako tým. Ale pořád jsou to individuality, pořád každý chce hrát toho Othella, pořád každý chce mít ty hlavní role. Stejně jako u nás, každý by měl chtít komentovat ty největší zápasy, takže svým způsobem jsme sólisti, ale v rámci nějakého kolektivu, ve kterém musíme pracovat. Už jen to, že fotbal a hokej komentují dva lidé, tak musí tam mít nějakou souhru, stejně jako ti herci na tom jevišti. Takže k tomuhle bych to asi jednoduše přirovnal. A pak jsou tam samozřejmě nějaké osobní vztahy, záleží na každém, jakého je charakteru, ale to už bych asi zabíhal do podrobností. Pokud jsou lidé pracovití a charakterově jako na výši, tak vždycky budou fungovat dobře.

27. Pan Míka mi řekl, že ta harmonie v redakci musí existovat, aby člověk samozřejmě rád chodil do práce. A aby ta atmosféra byla co nejlepší...

Musí, to mohu podepsat, ale jako v každém jiném kolektivu, ať už to bude v kanceláři, v úctárně nebo to bude ve fabrice, tak vždycky tam budou různé charaktery lidí a nikdy to nebude ideální. Ale s tímhle souhlasím, že samozřejmě člověk nesmí chodit do práce naštvaný.

28. Jaký je váš vztah s komentátory ostatních motoristických disciplín?

Tím, že jsem nikdy motorismus nekomentoval dřív, já jsem odjakživa kolem hokeje, tak já jsem ten motorismus začal komentovat tím, že jsem byl na O2 TV Sport a zjistilo se, že jsem jezdil rallye a že tam nemají najednou komentátora na WRC, zeptali se mě a já říkám, “jo, to je můj sen, budu se snažit, aby to bylo dobré.” Nemyslím si, že po odborné stránce se musím něco extra učit, protože to stejně sleduji, tak akorát se to pokusím komentovat a nějak postupně jsem se to snad naučil, přizpůsobil těm přenosům, protože je to extrémně jiné než komentovat hokej, fotbal nebo cokoli jiného. To je specifická disciplína, ten přenos má nějakou skladbu, jsou tam různé rozhovory a tak dále. Takže já víceméně nemám žádný výrazný vztah s ostatními komentátory motoristických sportů na jiných televizích a tak, protože třeba ta hokejová komunita komentátorů na Sport 1, na Český televizi, kdekoli, tak se víceméně známe a máme spolu korektní pracovní vztahy, ale z toho motorismu, tak v podstatě nemám.

29. Ani žádné osobní vztahy, nepotkáváte se třeba u piva nebo něco takového?

Ne.

30. Já jsem dokonce i trochu zažertoval, že byste si mohli jako komunita motoristických komentátorů založit skupinu na Messengeru...

Ano, rozumím. Asi ta doba těch komunikací k tomu směřuje. Ale říkám, pro mě je to bohužel tím počtem přenosů a tak. Taky je WRC spíše okrajová věc ve srovnání s hokejem.

31. Jak nakládáte s časem během reklamní přestávky?

My tam reklamní přestávky vůbec nemáme, v přenosech WRC vůbec nejsou.

32. A mezi erzetami?

Mezi erzetami ano. Většinou to bývá, že v sobotu vysíláme jednu dopoledne a jednu odpoledne a v neděli power stage v 12:00 a předtím třeba v osm nebo v devět ráno, takže tam bývá mezera. Já sleduji dál to all-live vysílání. To znamená, že když já komentuji šestou a jedenáctou nebo šestou a dvanáctou erzetu, tak já se na tu sedmou, osmou, devátou, desátou a jedenáctou se koukám na tabletu nebo na notebooku a snažím se to sledovat. A když ne kontinuálně celý, tak určitě si pak pouštím tu část, kde se už dojíždí do cíle a jsou tam ty rozhovory, abych měl to nejdůležitější do dalšího přenosu. No a pokud je servis nebo něco, tak tam občas bývá třeba hodinu, dvě hodiny pauza ve vysílání. Tak jdu si zaběhat nebo jdu na oběd.

33. Jak jste se přesně dostal přímo ke komentování WRC?

Ke komentování WRC jsem se dostal právě tím, že když jsem začal pracovat na O2 TV sport v létě 2018, červenec 2018, tak se začal připravovat pětiletý hokejový projekt na vysílání extraligy, který vlastně končí tohle léto. A byl jsem tam přijatý jedním kolegou, abychom společně měli na starost hokej a ten jsme nějakým způsobem rozjeli. A skončil kalendářní rok 2018 a řešilo se, kdo bude počínaje rokem 2019 komentovat WRC. Protože ti externisti, kteří tam byli do té doby, tak nevím, jestli už je nechtěli platit nebo už to odmítli nebo cokoli, ale řešilo se, že je potřeba z vlastních zdrojů získat nebo najít komentátora přenosu WRC. A když to zaznělo, tak jsem samozřejmě byl nadšený, protože rallye sleduji od svých nějakých třinácti let, velmi pravidelně jsem sám jezdil aktivně, pár závodů jsem si sklouznul tady v Čechách, jezdil jsem jako divák nebo jezdím pravidelně na mistrovství světa se dívat. Takže já jsem byl nadšený, že bych něco takového mohl dělat, to byl v podstatě splněný sen komentovat v televizi obecně, a ještě speciálně rallye. Takže jsem řekl, že to zkusím, že snad to bude v pohodě. Neměl jsem extra důvod se bát, protože v tu dobu už jsem měl za sebou hodně let zkušeností, komentování obecně, hlavně hokeje, fotbalu, tenisu a dalších sportů. Takže jsem si jenom k tomu přidal WRC, protože to je disciplína, kterou snad teda jí nějak sleduji a rozumím.

34. A vaše mediální zkušenosti mimo komentování motorsportu?

Mimo komentování motorsportu jsou takové, že když to řeknu úplně hodně rychle a jednoduše, tak od nějakých, já bych řekl, šestnácti letech jsem začal psát do lokálního deníku, protože pocházím z Českých Budějovic, tak jsem začal psát do jihočeského nebo českobudějovického deníku ještě, když jsem byl na gymplu. Jenom jako dopisovatel na víkendy, chodit tam na prázdniny, když byly dovolené, tak jsem tam prostě zaskakoval. Pak

jsem začal rok na to psát pro oficiální web hokejového klubu v Budějovicích. Pak jsem šel do Prahy na vyšší odbornou školu publicistiky a zavolal mi kamarád, který pracoval v deníku Sport, jestli bych tam nechtěl pracovat. Tak jsem říkal, “no hele, musím taky nějakou školu dělat” a on říká, “to se zvládne.” Takže jsem začal chodit do školy a u toho pracovat na plný úvazek. Do toho na té vyšší odborné přednášel Martin Kézr, který dělá šéfa sportovního oddělení v Právu a sport.cz, tak ten nám přednášel sportovní publicistiku nebo žurnalistiku. A jeho známý kamarád Ondřej Novotný. teď slavný promotér oktagonu a toho pořadu na ostrovech, jak se tam zachraňují, takže Ondra tenkrát dělal šéfkomentátora Eurosportu a Sport 1, což byly rozjíždějící se víceméně okrajové české verze cizích kanálů. To se bavíme o roce 2006 nebo 7, což už je hrozně dávno. Takže ten Ondra Novotný přišel do té školy za Martinem Kézrem a dělali tam nějaký konkurz, kdo bych chtěl komentovat. Mě vybrali, takže jsem začal komentovat na Sport 1, do toho jsem pracoval v deníku Sport, pak mi zavolali ze Sparty, z hokejového klubu, a tam jsem začal pracovat jako manažer. Takže jsem vlastně stále v médiích a tohle byla moje průprava.

35. Jak probíhá vaše komunikace s fanoušky během přenosu, nebo existuje nějaká?

Tím, že nemám sociální sítě, tak moc ne, ale sleduji to fórum eWRC, jak jsem říkal, kde jsou ty komentáře, občas se tam objeví nějaký komentář, že jsem pitomec, nebo že jsem něco řekl špatně, takže se tam snažím na to odpovědět a vysvětlit to, proč ta chyba nastala, že mě to štve nebo mrzí, anebo naopak, když mi tam někdo poděkuje, tak mu tam taky odpovím, ale to je v podstatě jediná komunikace. Občas mi přijde nějaký mail, kde mi někdo napíše a na něco se zeptá, nebo mi napíše, že to dělám dobře nebo špatně.

36. A vnímáte nějaké změny ve vaší profesi s větším vlivem sociálních sítí?

Moc ne, jak říkám, já kdybych měl Facebook a četl jsem si tam, co o mně lidi píšou, tak ano, ale když mi někdo zavolá, napíše zprávu nebo na Twitteru nebo mail, tak si z toho vezmu něco a odpovím mu samozřejmě moc rád, ale že bych se nějak nechával ovlivňovat nějakými fóry nebo sítěmi, to ne.

Příloha č. 5 – Přepis rozhovoru se Števem Eiselem

1. Jaké předpoklady by měl správný sportovní komentátor podle vás mít?

To je hned na úvod sakra těžká otázka. Každému vyhovuje něco jiného, každý divák má trochu

jiný vkus, takže v první řadě bych každému radil, aby se NESNAŽIL vyhovět všem a kopíroval nejpoblárnějších na trhu. Třeba zůstat autentický a identifikovat svůj vlastní styl. Inu a nikdy neusnout, neustále se pokoušet zlepšovat.

2. Co je nejdůležitější podle vás přinést divákovi, aby jej vysílání po celou dobu svého trvání bavilo?

Za mě je to mix emocí, znalostí a humoru.

3. Podstupujete nějakou hlasovou přípravu před vysíláním?

Před každým přenosem si dávám sérii jazykolamů: „Naolejuje Julie linoleum, nenaolejuje Julie lampu.“ A pak druhé: „Roli lorda Rolfa hrál Vladimír Lerauz, alternoval Leopold Haverl.“ Ta méně viditelná, ale mnohem důležitější hlasová příprava je v mém případě dlouholeté striktní vyhýbání se studeným a bublinkovým nápojům. O alkoholu ani nemluvě, i když bohužel někteří bez něj nedokážou žít.

4. Existují pro vaši profesi nějaké kurzy správného vyjadřování před mikrofonem?

Určitě existují kurzy hlasových pedagogů či naposledy jsem zachytil akademii O2 TV. Všechno jsou to praktické kurzy, které jsou rozhodně kvalifikovanější než zbytečně drtit vysokoškolské lavice na různých samoučelných masmediálních fakultách. Čest výjimkám.

5. Odkud pocházejí vaše informace pro přípravu na jednotlivé závody?

Knihy, Twitter, zahraniční publikace a v posledních letech dost i podcasty.

6. Jakým způsobem si ověřujete tyto informace?

Za léta praxe mám vytipované spektrum preferovaných a ověřených zdrojů, zahraničních novinářů.

Důležité je však nejen papouškovat informace, ale umět číst mezi řádky a nabízet veřejnosti hodnotné úvahy. Vůbec se nebráním spekulacím, musí však mít argumentační základ.

7. Kde se připravujete?

24/7.

8. Jaký je váš pracovní vztah jako novinář/zaměstnanec ke zaměstnavateli?

OSVČ umělec.

9. Definoval byste sám sebe jako novináře a svou práci jako novinářskou, nebo se považujete za fanouška experta „za mikrofonem“?

Těžko škatulkovat. Během velké ceny jsem komentátor-moderátor. Mimo to jsem novinář, influencer, popularizátor F1. V první řadě jsem však Števo, obrovský fanda F1, který rád potkává fanoušky kdekoli a kdykoli s nimi rád diskutuje o našem „koníčku“.

10. Jaká je podle vás pozice komentátora motorsportu mezi komentátory ostatních sportů v ČR?

Můžu jen spekulovat, nemám relevantní data. Formule 1 je vrchol motorsportu, ale každá kategorie je specifická a vyžaduje své specifické komentátorské řemeslo – Le Mans, MotoGP atd.

11. Jaký máte vztah s komentátory ostatních motoristických disciplín?

Neutrálně pozitivní. Respektuji každého jednoho kolegu, neboť vím, kolik dřiny je za tím. Ale k hodnocení jsou hlavně diváci a fanoušci.

12. Kterí lidé mají velení nad živým televizním přenosem?

Režisér, dramaturg. V F1 má na starosti tvorbu scénáře moderátor ve spolupráci s překladatelem a redaktorem.

13. Kterí lidé mají zodpovědnost nad tématy, která probíráte během vysílání?

Moderátor, komentátor. Šéfredaktor.

14. Jak nakládáte s časem během reklamní přestávky?

Čerpám aktuální informace z Twitteru a místa konání velké ceny.

15. Čím vším se vybavujete do komentátorské kabiny?

Neperlivou vodu, brýle, tablet, pero a papír na poznámky, telefon (kameru).

16. Jaká technika pro komentování se již v kabině nachází?

Headsety, mixážní pultík, TV obrazovka, monitor.

17. Jak probíhá příprava předzávodního studia?

Podle aktuálnosti a atraktivity.

18. Provádí někdo kontrolu těchto témat?

Dramaturg, šéfredaktor.

19. Z jakých lidí se sestává tým pro každé předzávodní studio?

Kompletní posádka režie a studia.

20. V čem spočívá příprava na velké ceny z technického hlediska, pakliže se komentuje z místa konání závodu?

Nemám žádné poznatky.

21. Dokázal byste popsat rozdíly v samotném komentování z místa konání velké ceny oproti komentování „z dálky“?

Při F1 je to velmi podobné, neboť komentuje se stejně z TV obrazovky jako ve studiu. Na okruhu však umíte procítit atmosféru, přinést pestřejší pohled a načerpat důležité informace ze zákulisí z první ruky.

22. Jak ovlivnila pandemie koronaviru přípravu na živé vysílání vás, popřípadě tým starající se o průběh živého vysílání?

Nijak. Jen se musíme testovat a nefalšovat testy. Pro někoho samozřejmost, ale ne pro všechny v této společnosti.

23. Do jaké míry vás v osobním životě ovlivňuje práce komentátora motorsportu s ohledem na to, že se jízdy při velkých cenách odehrávají od pátku do neděle?

Každý má možnost volby. Se svými plusy a mínusy. Mám štěstí na úžasnou rodinu, která mě podporuje.

24. Kudy vedla vaše cesta ke komentování F1?

Po 9 letech v TV Markíza, kde jsem si prošel všemi pracovními pozicemi jako po schůdcích v paneláku. Naskytla se možnost komentovat F1, o které se mi ani nesnilo.

25. Máte mediální zkušenosti s něčím jiným než s komentováním živých přenosů motorsportu?

Aktivně jsem komentoval fotbal, včetně Ligy mistrů a zápasů slovenské fotbalové reprezentace. Jiné sporty či odvětví přenechávám profíkům, kteří jsou v dané problematice doma.

26. Vnímáte nějaké změny ve vaší profesi s ohledem na stále zvyšující se vliv sociálních sítí?

Sociální sítě jsou skvělý doplněk dnešní doby, pokud se využívají smysluplně. Komunikace s fanoušky se nejen zrychlila, ale nabrala mnohem bližší, intimnější a hodnotnější charakter.

V mém případě se nejedná o jednosměrný „provoz“. Fanoušci jsou motorem F1, jejich emoce a poznatky rozšiřují obzory a motivují k další práci, která je vlastně tím nejkrásnějším koníčkem.

Příloha č. 6 – Přepis rozhovoru s Václavem Svobodou

1. Definoval byste sám sebe jako novináře a svou práci jako novinářskou, nebo se považujete spíše za fanouška experta za mikrofonem?

Tak já to považuji vyloženě jako za novinářskou práci, protože myslím si, že právě tady v tomto systému, který momentálně je u nás, a nakonec i na České televizi, tak je tam vždy jeden novinář a jeden expert, nebo částečně fanoušek. To znamená, že já se považuji vyloženě jako za novináře. Dívám se na to z toho novinářského hlediska. Proto jsem rád, že tam mám ještě toho experta. A tento systém považuji za naprosto dokonalý. My jsme se o to pokoušeli už v 90. letech, kdy jsme se snažili o to, aby byl komentátor a nějaký expert. A tam jsme se dopouštěli určitých chyb, že ten efekt nebyl úplně takový, protože my jsme si hledali vždy toho spolukomentátora, toho odborníka, jenom na tu konkrétní věc, jaký k tomu měl osobní vztah. Dám příklad při fotbalu Slavia vs. Brno, tak třeba někdo, kdo hrál za oba kluby. Jenomže jak se ten člověk k tomu dostal málo nebo třeba jednou za dlouhou dobu, tak se styděl, a ještě neměl zkušenosti s mikrofonem a nedokázal si věci hledat tak, jak by se měly. A prostě ten efekt nebyl takový. A bylo to někdy možná horší. A potom na České televizi to začali víc propracovávat, že si vytvořili stálý tým těchto expertů, kterých je třeba méně, ale tím, že se neustále střídají, tak ze sebe shodili ty obavy a staly se jakými experty komentátory. A myslím si, že to je dobrá cesta, a tou jsme potom šli i my při motorkách.

2. Vidíte na sobě nějaké změny, co se týče stylu komentování za ta poslední desetiletí?

Myslím, že ten styl komentování je opravdu hodně odlišný, protože třeba v 80. letech, kdy jsem k tomu přičuchl, tak byl takový trend, že televize není rozhlas. To znamená, že by ten komentátor měl spíš mlčet nebo říkat jenom některé věci. Nebylo vůbec zvykem dávat tam emoce, to neexistovalo. A to se všechno potom vyvíjelo. A dneska už se ten komentář blíží spíš k takovému aktivnějšímu pojetí. Lidé chtějí víc emocí, chtějí nějakým způsobem, aby do toho byli vtaženi, takže já si myslím, že komentování prošlo neskutečným vývojem. A když si poslechneme i nějakou tu reportáž nebo ten komentář přelomu 80., 90. let ve všech sportech, tak je to velmi odlišné.

3. Jaké předpoklady by měl podle vás správný každý sportovní komentátor mít?

Já si hlavně myslím, že by měl mít přijatelný projev, protože vstupuje do něčí domácnosti, stává se někdy zvaným, někdy nezvaným hostem, což je vždycky choulostivá věc. To znamená, měl by to být nějaký talent projevu. Moje maminka vždycky říkala a něco na tom je, že kdo je dobrý žurnalista, má psát do novin. Kdo k tomu má ještě příjemný projev a hlas, tak může být v rádiu. A kdo ještě k tomu slušně vypadá, tak může dělat moderátora. Takže s tímto víceméně souhlasím. To je jedna věc a druhá věc je, že by měl umět dobře česky. Protože vím, že některý fanoušek vyloženě motocyklového sportu je schopný toto nějakým způsobem odpustit, ale to není úplně jenom ten, kdo se dívá. Ono je to poměrně malá část lidí. Většina lidí jsou takoví všeobecní fandové, ti se zajímají o všechno, nejenom o sport. A ti potom chtějí, aby ten češtinářský projev byl dokonalý. A pak si myslím, že to chce ten sport nebo tu disciplínu, kterou chcete komentovat, průběžně a dlouhodobě ji sledovat, a potom už je to věc věku a let. Takže si myslím, že určitý talent je potřeba. A potom taková píle a zapálenost. A pak je ještě jedna důležitá věc, že se nesmí koukat na čas, protože je to víceméně nepřetržitá práce. Každý den člověk něco sleduje a nesmí si říct, “já mám volné víkendy”. Je to práce, která se odehrává z 90 % o víkendech. Vezměte si, kolik my máme těch velkých cen a k tomu superbiky. Takže víceméně je to nějakých pětatřicet víkendů do roka. Takže to je taky důležitá věc, že se tomu musí člověk oddat, něco málo obětovat po té stránce osobního života.

4. Co je pro vás nejdůležitější přinést divákovi, aby jej vysílání po celou bavilo, aby se nenudil?

Já si myslím, že v dnešní době je to v tomto směru zase jiné než dřív, a to je ta věc přinést mu nějaké, pokud možno zajímavé informace, které ten divák ne úplně ví. A to je složité, dřív i teď, ale úplně jiným směrem, protože dřív nebyl internet, a to si těžko, kdo nezažil dobu bez internetu, dokáže představit. Ale protože se hledaly informace strašně špatně. V novinách se těch článků tolik nepsalo. Cizí noviny tady nebyly k dispozici. To znamená, že se ty informace špatně hledaly, ale také bylo nutné s něčím přijít. A dneska je sice možnost vyhledávání informací výrazným způsobem lepší, nesrovnatelně lepší, ale zase ten divák to umí taky. To znamená, že je potřeba ještě ho něčím překvapit. A těch znalců mezi diváky je dneska strašně moc, tak je potřeba ještě někde něco maličko vyšťourat, aby i on dostal něco malinko navíc.

5. Jak byste ty informace definoval?

Já si myslím, že je možné si někde ještě dohledat například technické informace, protože dneska k tomu patří technika, třeba konkrétně k motosportu. Takže tam si myslím, že je velký prostor sehnat si nějaké drobné technické věci, co se zkouší, co se testuje, co se vyvíjí. A potom o čem se zase tak nepíše, i o těch jezdcích, třeba z toho lidského hlediska. Ale tady si zase myslím, že je někde potřeba najít tu správnou mez té informace, a potom už toho bulvárního pojetí. Já si myslím, že na komentování motorek drsný bulvár nepatří, to znamená najít tam taky něco z osobního života u jezdců, ale odsud posud.

6. Od minulého roku se komentují evropské velké ceny přímo z místa. Berete to jako obrovskou výhodu. co se týče přidané hodnoty?

Výhoda je to neskutečná, to se nedá popsat. A tady bych řekl, že mám takovou zajímavost. Na začátku mé komentátorské kariéry jsem zažil dobu, kdy se jezdilo úplně všude. Takže já jsem třeba byl v Alma-Atě na finále MS na ledové ploché dráze, což taky nebyla úplně jednoduchá cesta. To znamená, že to se jezdilo všude. Pak samozřejmě přichází určitá ekonomická úspornost, taková doba, kdy se nejezdilo nikam nebo minimálně. A teď znova jsme se vrátili k tomu ježdění. A já vidím výhody ve 3 věcech. Jednak informace, které tam seženete. Jsou lepší v tom, že i ty týmy vám dávají různé prospekty, různé materiály, které nikde nevyjdou v tisku, takže vy můžete tam ještě z toho čerpat nějaké informace. Další věc samozřejmě je ta, že můžete mluvit nejenom například s členy týmu, kteří jsou velice přístupní, ale samozřejmě se zahraničními novináři, kteří zase vědí o těch jezdcích něco jiného. Ale je tam velká výhoda v tom, že je tam nejvíc novinářů Španělů, Italů a nejvíc závodníků je právě z těchto zemí. Nebo někteří závodníci z Japonska žijí konkrétně v Itálii, ve Španělsku, takže ti novináři mají dobré informace. Navíc oni mluví průměrně anglicky a my taky mluvíme průměrně anglicky. Čili si rozumíme velice dobře než s nějakým rodilým Angličanem, takže. tam stačí základní znalost angličtiny. A s tím novinářem nebo s někým z toho týmu si vyměníte informace v pohodě. A potom pochopitelně se jedete i podívat a vidíte, že tamta motorka tady měla kryt, teď už ho nemá, takže to zjistíte, zeptáte se. Čili to je ta vizuální věc, kterou to přináší, a pak věc, která s tím úplně nesouvisí, ale taky vás to víc vtáhne. Jste tam, žijete tam od čtvrtka v tom depu, chodíte tam, vidíte ty lidi. Závodníci jsou takoví zvláštní, oni vás sami pozdraví, na nic si tam nehrají. Prostě tam ta atmosféra je opravdu velice přátelská, a tak se trošičku do toho dostáváte. A potom si myslím, že i v tom komentáři, to, že jste na místě a slyšíte sami ten reálný zvuk motorek a to, co se tam děje, že vás to do toho víc stáhne, než když jste v “kukani” tady v Praze v nějaké budce nebo v nějaké místnosti dvě patra pod zemí a tam máte dělat nějaké emoce.

7. Když přejdu k hlasové přípravě, podstupujete nějakou před vysíláním?

Musím říct, že v televizi komentuji 34 let a ze začátku jsem to řešil. Teď už se přiznám, že už to беру automaticky, ale je potřeba se vyvarovat chyb. Třeba loni jsem se dopustil jedné chyby v Mostě, že se člověk napije něčeho studeného, a pak mu odejde hlas. Čili je potřeba se hlídat a opravdu ta životospráva, co se týče studených zmrzlin nebo studeného pití, tak i když je tam velké vedro, tak na to se musí zapomenout a ten hlas nějakým způsobem šetřit. A je pravda, že když třeba komentujete od devíti v sobotu do čtyř, tak na tom hlase je to znát. Takže potom večer, co řeším, že si dám mezi závody takový “hlasový klid” a skutečně se vyhýbám čemukoliv, co by mohlo ten hlas nějakým způsobem ještě poničit. Což je, jak říkám, studená zmrzlina, studené pití.

8. Jste si vědom pro vaši profesi nějakých oficiálních kurzů správného vyjadřování před mikrofonem?

Existuje jich hodně, protože prochází nimi, ani nemyslím komentátory, ale hlavně moderátory, kteří jsou víc vidět, takže ty televize jim to umožňují. Když jsem pracoval v rozhlase, tak tam jsme všichni měli jednou týdně pravidelné kurzy. Je pravda, že tenkrát se na to dávalo trochu víc důrazu, dneska už trochu méně. Ale myslím, že za to může prezident Havel tím, že neuměl “r”, tak se všechno trochu posunulo a bylo to tolerantnější. Ale říkám, je možné kurzy mít, ale myslím, že to dneska využívá mnohem méně lidí než dřív.

9. Co se týče vaší tematické přípravy, odkud pocházejí vaše informace pro přípravu na jednotlivé závody?

Já si myslím, že nejzákladnější informace je ta, že se o závody zajímám od roku 1974, a když jsem komentoval jeden závod v televizi, tak to bylo po 15 letech. Takže tím, že to pořád sledujete a nabaluje se to, tak si myslím, že je hlavní věcí dlouhodobá sledovanost konkrétního sportu. Protože když bych teď přišel a měl bych komentovat třeba badminton, tak by mě to určitě dělalo problém se do toho dostat. Takže tady u motorek je to u mě opravdu od toho roku ‘74, ta dlouhodobá sledovanost toho sportu a věci kolem něj. Jinak samozřejmě když toto pomínu a budeme se bavit o současné době, tak se dá říct, že každý den si projdu některé servery nebo některé možné informace. Sleduji poměrně hodně zahraničních motocyklových serverů, případně nějaké stránky týmů a jezdců a podobně. Takže určitě tomu věnuji denně nějaký prostor a budeme se bavit asi o více než hodině.

10. A jako “správný” žurnalista si ověřujete tyto informace z vícero zdrojů?

Ano, pokud je ta informace diskutabilní, tak mě doba naučila, že je lepší chvíličku počkat, než ji vyřknete a někde si ji ověřit na nějakém jiném serveru, aby to aspoň bylo z nějakých dvou zdrojů. Ale je pravda, že na závodech, když už potom jdete komentovat, tak na to čas není. A teď musíte nějak díky těm zkušenostem rozhodnout, že ano, tak je to věc, která je možná pravdivá, možná ne a prostě buď ji neříct, nebo jí neříct, a jít tím pádem s kůží na trh a risknout to, což je samozřejmě věc choulostivá. Ale já si myslím, že i když to risknete a něco řeknete, tak se to potom dá vzít zpět. A nejsou to informace typu “vypukla válka”. To jsou věci, které se vyvíjejí. Každá ta věc má nějaký vývoj a třeba v jedenáct hodin to vypadá, že ten závodník nebude schopný jet, tak se to řekne a v jednu hodinu se už uzdravil. Takže tady si myslím, že i když se řekne taková informace, která není úplně přesná, tak to lidi pochopí a nejde tady o život.

11. Jaká je podle vás pozice komentátora motorsportu mezi komentátory ostatních sportů v České republice, popřípadě motorsportu či sportu obecně v celé mediální sféře?

Řekl bych, že je průměrná, protože ten ohlas na motorsport považuji za průměrný. Komentoval jsem šestnáct let fotbal, tak to dokážu posoudit, že tam je to úplně jinde. Ten ohlas se nedá vůbec srovnat, ať už v dobrém, většinou i ve špatném slova smyslu je neskutečně velký, a je to dáno tím, že samozřejmě sledovanost fotbalu je nesrovnatelně vyšší než motorismu. A taky emoce lidí jsou jiné, protože lidé fandí Spartě, Slávii, Ostravě, Brnu a všechno je napjaté. A každé to slovo se maličko prověřuje, jestli ten komentátor není zaujatý tím či oním směrem. Ale tady, i když taky máme lidi, kteří fandí víc Márquezovi a víc Bagnaiovi, tak tím, že se s nimi tak neznají, tak si myslím, že nejsou tak zanícení fandové oproti těm klubům. Takže komentátora, že někomu nadřazuje, mnohem méně podezírají než u toho fotbalu. Tak bych řekl, že třeba oproti fotbalu, hokeji je to pojetí výrazně menší. Kdybych řekl součet všech sportů, tak je to možná lehký nadprůměr, ale s fotbalem, hokejem se to nedá vůbec srovnat, absolutně vůbec ne.

12. Souhlasil byste s potenciálním názorem, že komentátoři fotbalu, hokeje, atletiky, tenisu to mají jednodušší než komentátoři motosportu, jelikož se musí nutně zabývat i ostatními sporty, aby splnili svou profesi?

Já si myslím, že komentátoři fotbalu, hokeje to mají úplně nejtěžší. Protože tam jsou právě ty emoce a zavděčit se všem není snadné. A myslím, že ta kritika je tam mnohem větší než u čehokoliv jiného. A myslím si, že většina lidí, kteří komentují ať už motorsport nebo cokoliv

jiného, sleduje sport celkově, takže by asi neměl být problém, aby ten komentátor motorsportu odkomentoval něco jiného a naopak.

13. Jaký máte vztah s komentátory ostatních motoristických disciplín? Dopisujete si nebo shledáváte se třeba u piva nebo bavíte se spolu o novinkách z motoristického světa?

Já musím říct, že co se týče motorismu na Nově, tak tam se víceméně vysílá převážně silniční motocyklový sport. To znamená, že tam komunikuji s mými spolukomentátory, se kterým jsem samozřejmě v každotýdenním styku, pravděpodobně ve velkém styku, ve velkém kontaktu. A co se týče jiných televizí, tak tam musím říct, že nejsem absolutně vůbec v žádném kontaktu s nikým, kdo by dělal motorismus. Prostě se žádným komentátorem jiné televize nejsem v jakémkoliv styku, ani mimopracovním.

14. Takže kdybyste se potkali na ulici, tak pozdravili byste se alespoň nebo prohodili byste pár slov?

Myslím si, že bychom se poznali. To je jedna věc. A jestli bychom prohodili pár slov, to by záleželo asi na situaci. Možná jo, možná ne. Nedokážu to úplně přesně říct.

15. Když přejdu na samotný proces vysílání, tak kdo všechno řídí živý televizní přenos, respektive kteří lidé mají nad ním velení?

Já bych tady vůbec neřekl slovo “velení”, protože to u nás takhle nefunguje. U nás, pokud komentujeme přenos, tak na pracovišti v jakési režii, ona to není úplně režie v pravém slova smyslu, ale v takovém menším režijním pracovišti je tam technik, případně produkční, který to má na starosti. A ten nám řekne, v tomto pořadu budou 2 reklamní brejky, které mají například minutu, takže se domluvíme a zhruba dopředu, kdy bychom chtěli, aby ten brejk byl, nebo si poté při tom vysílání konkrétně o něj řekneme. A ať už jsme v Praze, protože to jsme od té menší režie vzdálení pár metrů, nebo ať už jsme ve Valencii nebo kdekoli jinde, tak nám řekne, “jdete za 5 minut, pak za minutu, za dvacet vteřin, pozor, mluvte” a my komentujeme. A pak ukončíme přenos, to vysílání si zpátky “vezme” a odevzdá ho na odbavovací pracoviště, což je centrální pracoviště, které odbavuje všechny pořady. A oni přepnou například na reklamu, nebo přepnou to na jiný sport, to už je věc další. To znamená tam není nikdo, kdo by tomu velel, pouze je tam technik, případně produkční, oni se tam většinou prostřídávají, kteří nás upozorní, “ano, teď jste venku a můžete mluvit”.

16. Navázal bych na ty reklamy, protože z mého hlediska jako diváka je strašně zajímavé, že to z dálky vypadá, že si třeba sami řeknete o reklamu kdykoliv je na to vhodná situace a ona tam prostě padne, ale podle toho, co jsem to pochopil, tak asi to takhle nevypadá. Ty reklamy jsou už naplánované předem?

Ano, reklamy jsou naplánované předem a my jsme se dohodli, že ty reklamy jsou zpravidla dvě. Někdy nemusí být ani jedna. Třeba při superbikách se to neprodá tak dobře, ale většinou jsou v MotoGP dvě. Když jezdcí dojedou do cíle a jak takhle dojíždějí, než přijedou ke stupňům vítězů, tak tam se odehraje druhá reklama. To je takový úzus, který poměrně vychází. A potom přibližně v polovině závodu se odehraje druhá, takže ten komentátor cítí, že momentálně například to pole jezdců se roztrhalo natolik, že bychom neměli přijít o nějaký zásadní moment, takže si řekneme o tu reklamu. A ten technik, který ví, že ta reklama bude zhruba v polovině závodu, často jsme dopředu domluvení, tak zkrátka, jakmile my řekneme, “no a teď se pojd’me podívat na reklamu”, tak on řekne tomu odbavovacímu pracovišti, to se jmenuje OP, tak řekne jinému technikovi, “vem si to” a ten technik na OP už má připravenou reklamu, tu odehraje a vrátí do zpátky tomu technikovi, který odbavuje přenos, a ten řekne zase do sluchátka, “tak jsme zpátky, můžete mluvit”. Samozřejmě, pokud jsme v Praze, tak tam máme ještě monitor, který ukazuje to vysílání, takže sami vidíme, že jsme zpátky a můžeme komentovat. Ale pochopitelně, když jsme v cizině, tak to nevidíme, takže to je taková souhra mezi tím člověkem, který je v Praze v té menší sportovní režii.

17. A když nastane ta samotná reklamní přestávka, tak jak nakládáte s časem?

Vzhledem k tomu, že se jedná opravdu o malou část času, tak většinou se snažíme pozorně dívat, kdyby se něco stalo, abychom to mohli popsat. Případně ještě v rychlosti si můžeme najít nějakou informaci, ale zpravidla se díváme, i kdyby tam došlo k nějakému pádu, tak abychom ho divákům alespoň slovně popsali.

18. Co se týče témat tématu, které se probírají během vysílání, tak kdo má nad nimi zodpovědnost? Když se podívám na tréninky, tak tam je nejvíce prostoru. Jak se tedy vytvářejí témata, které se potom během vysílání probírají? Vytváříte si je sami?

Vytváříme si jen naprosto sami, a právě tady je ta velká výhoda, když jezdíme na závody a jsme jako komentátoři od odletu spolu ve čtvrtek, a potom jsme tam spolu celé dny a jezdíme tam spolu autem a takhle, tak se o těchto věcech bavíme a nahazujeme různá témata, která by se potom dala probrat. Takže to je velká výhoda. To znamená, že ten komentátor s komentátorem expertem, že můžeme klidně říct dva zásadní pojmy, který mě teď napadly,

komentátor novinář, komentátor expert. Tak to je úplně přesně rozděleno, a tak tito dva lidi si ta témata říkají a pochopitelně, když jeden nadhodí a ten druhý řekne, “hele, to si myslím, že tam nepatří,” tak se dohodneme. Je to opravdu věc souhry. A tady vám řeknu ještě jednu věc, která by tam taky mohla možná zaznít. Ono je totiž mnohem těžší komentovat ve dvou než v jednom, protože existují pěvecké dvojice, komické dvojice, herecké dvojice, a když se podíváte na existenci a začal bych u Voskovce a Wericha, Šimek a Grossman, Suchý a Šlitr a tak dále, tak ty dvojice většinou nevydržely. A nejenom proto, že jeden z nich zemřel jako u Šimka a Grossmanna, Suchého a Šlitra, ale že tam časem vznikne určitá ponorková nemoc, která ty vztahy malinko začne narušovat. Anebo, a to je taky velmi častá věc, že jeden chce být ten hlavní a ten druhý je pak uražený a podobně. Čili já si myslím, že je potřeba, aby ti lidé si sedli nejenom profesně, ale i lidsky. To znamená, že musí mezi nimi být i taková chemie, která mezi lidmi je. To znamená, musí si sednout lidsky a pak si najít tu svoji přesnou pozici, kdo bude co říkat nebo kdo se čemu bude věnovat. A když se toto se podaří, a já za sebe můžu říct, že naštěstí momentálně cítím, že tady v tom složení, ve kterém jsme, tak se to doufejme podařilo, tak pak je to věc výborná. Ale znova říkám, najít tuto věc je těžké a já můžu za sebe říct, že jsem v životě taky zažil situace, kdy mi to s někým nesedlo a bylo to vidět. To znamená, že to vždycky sedne. Já jsem zažil obě varianty.

19. Je to hodně zajímavé, protože jak jsem se bavil s komentátory F1, tak ti mi řekli přesný opak, že ve dvou se to prý komentuje mnohem lépe než v jednom. Právě, že se ta dvojice se může doplňovat...

To máte pravdu, to podepisuji. Ale to lepší komentování ve dvou, o kterém mluvíte, se stane pouze v případě, že ti dva lidé, jak jsem to popsal, si sednou, a pak je to výhra, pak je to plus. Ale když si lidsky nesednou a je tam mezi nimi jakákoliv třenice, tak je to naopak veliká nevýhoda. To znamená, že je potřeba, aby toto všechno fungovalo, a pak je to velikánská výhoda. Ale když to tak není, tak vás to naopak nějakým způsobem omezuje a naštvává vás to a necítíte se v té dvojici dobře a je to kontraproduktivní.

20. Když si zavzpomínám, tak spoustu let zpátky, hlavně během minulého desetiletí, když jste komentoval MotoGP, tak jste většinou byl právě sám. To si ještě pamatuji ze starých závodů, které jsem sledoval. Byla to pro vás tehdy zkušenost, že je pro vás lepší komentovat sám?

To ne, to rozhodně nebylo lepší. Ono se to možná nezdá, taky tam hrály roli finance, protože se šetřilo všeobecně. Zaplatit komentátora navíc, protože já jako placený zaměstnanec to mám

v platu, takže by se někdo musel platit navíc. Pak se změnilo vedení televize, a to řeklo, že na to peníze uvolní, že to může přinést nějakou kvalitu, nějakou změnu, tak se k tomu přistoupilo. Ale ten důvod, proč se komentovalo v jednom v té době, tak tam byla i určitá ekonomická krize, která se v médiích hodně projevovala, tak to bylo i z finančních důvodů.

21. Když přejdu zpátky k přípravě, čím vším se vybavujete, respektive co všechno si přinášíte do komentátorské kabiny?

Velkou výhodou výjezdů ven je ten, že tam máme live timing pracující okamžitě, což tady třeba v Praze není. Někdy ten live timing, kterými si navolíme, je velice zpožděný. Takže to je ta nejzákladnější věc, která je. A potom si každý bere podle své úvahy notebook nebo nějaký malý počítač, tablet. To už záleží na každém a tam samozřejmě ještě máme některé věci, které si tam můžeme v rychlosti během toho přenosu najít. To je právě zase výhoda, když se komentuje ve dvou. Takže když jeden vidí, že ten druhý si něco na tabletu hledá, tak ví, že teď musí sledovat, a pak zase to prohodí. To je jedna věc, takže nějaký takovýto přístroj si tam bereme. Ale hodně ubylo papírů, které si lidé berou. Třeba mladší kolegové na to nejsou zvyklí, takže to ani nedělají. Já si samozřejmě tisknu některé věci, pokud to je možné. To znamená, že si určitě беру s sebou průběh toho mistrovství, co se týče bodů, jednotlivých závodů, abych věděl, jakou kontinuitu to mělo. Je základní věc mít každou třídu vytištěnou s pořadím jezdců, ale i s umístěním v jednotlivých závodech. Pak si tisknu informace o okruhu, tisknu si případně grid (startovní rošt), pokud je to možné stihnout. Takže to jsou věci, které si беру v každém případě. A pak mám takový sešit, blok, kde si píšu různé zajímavosti týkající se té sezóny, která právě probíhá. Ono pochopitelně ne vždycky se člověk v tom může hrabat během toho přenosu, ale třeba mezi závody nebo mezi tréninky, když tam jsou přestávky, tak samozřejmě je možné do toho kouknout a něco si ještě malinko připomenout nebo třeba večer. Takže mám takový blok, kam si píšu různé věci, které si člověk nepamatuje nebo které si chce radši napsat, aby si je pamatoval, když se to píše, tak se to lépe pamatujete.

22. Když to otočím, tak jaká technika pro komentování se už na místě nachází, respektive co už máte v kabině předchystáno?

V kabině je monitor pro každého komentátora, poměrně dá se říct, dobrý monitor. Buď tam jsou dva menší nebo jeden větší. Teď bych řekl, že se jako preferuje jeden větší, takže ta doba, kdy měl každý svůj menší monitor, maličko ustupuje a už je tam jeden velký. Nejedná se snad ani o monitor, ale dokonce bych řekl o klasickou televizi. Takže to je jedna věc, a pak tam je live timing, který informuje o stavu na trati, o průjezdech, o maximálních rychlostech,

eventuálně o nějakých rekordech, které tam padají. Takže to je základní vybavení, které tam je. A potom samozřejmě další věc je zvukový pult, kde jsou dvě stálá sluchátka, plus my žádáme ještě o jedny sluchátka, kdyby třeba přišel host jako Filip Salač nebo někdo jiný, aby se mohl zapojit do toho komentáře. Samozřejmě ne všude to jde. Teď jsme zažili ve Valencii, že jeden komentátor vezme svoje sluchátka a dá je tomu hostovi. Tak to zhruba víme už, že s tímhle člověkem bude lepší, když udělá rozhovor Karel Abraham, s tímhle zase já z nějakého hlediska, takže to už tak máme logicky vychytané. Takže ta skříňka, kde jsou poměrně jednoduché obsluhující prvky, kde si zesílíte svůj zvuk, abyste toho druhého komentátora, toho spolukomentátora, slyšel ten hluk motorek. Prostě aby vám tohle sedělo. A poslední věc, jsou tam samozřejmě další elektrické přípojky na případné notebooky nebo na dobítí telefonů. Ta vybavenost je, dá se říct, taková jednodušší.

23. A co se týče přípravy na velké ceny z technického hlediska, pakliže se komentuje z místa konání závodu, respektive vůči komentování z Prahy?

Je to dáno tím, že v Praze si mohu mnohem víc papírů vytisknout, což tam nejde, protože jsem překvapen, že ve světě, nebo tedy v Evropě, téměř úplně zmizel papír. Když se ještě jezdila velká cena v Brně naposledy, tak tam ještě byly všechny ty výsledky, které de facto já si tisknu v Praze. K dispozici to novinářům úplně zmizelo, to znamená, že všechno je elektronickou formou na nějaké QR kódy a toto do počítačů, do telefonů, takže vlastně tam ty věci, které si do toho čtvrtka, kdy jedeme, můžu vytisknout, ale od pátku si už tam žádné papíry nevezmete, protože vytisknout si je v tiskovém středisku možné není nebo naprosto velmi výjimečně. Takže tam je to potom už jenom o tom notebooku, případně o věcech, jako jsou moderní telefony a podobně.

24. Když jste právě na místě konání velké ceny a když jste procházíte přes to tiskové středisko, tak dokázal byste popsat co všechno se tam nachází? Jak ta místnost vypadá?

Ta místnost je opravdu veliká. Jsou tam takové lavice, které jsou de facto všude stejné, podélné. Dá se to přirovnat ke školní lavici, která je opravdu jakoby lavice ve škole s jedinou věcí, že uprostřed má zásuvky na počítač a na co chcete. Takže sedí tam de facto dva lidé vedle sebe jako ve škole, každý tam má uprostřed jednu zásuvku. A tam se dá chodit, co potřebuje. Počet je sice velký, ale je lepší pochopitelně tam přijít dřív, vzít si takovou nálepku a tam si ji nalepíte a napíšete tam jméno a redakci, a potom už tam nikdo další nejde. Takže se může stát, že kdo přijde pozdě, tak už lavice s elektrinou na něj nevyjde a musí někam dozadu, kde jsou takové provizorní židle a stolky, kde už elektrina není. A to samozřejmě je

potom věc nepříjemná s tím dobíjením a tak. A my, když tam jsme s těmi počítači, tak to by se nám vybil za chvíli. Takže to je základní vybavení pro toho novináře, které tam je. Je tam základní vstupný stůl, kde jsou pracovnice, které vám dají všechny informace, řeknou nám stanoviště, teď už to víme, když tam jsme podruhé, ale stanoviště tam a tam můžete, tam máte přístup na kartu, popíše vám, kam můžete chodit, kdy a jak. Jsou tam samozřejmě k dispozici většinou vytištěné informace o té dráze, případně tam jsou i časové věci. A pak je tam nástěnka, na kterou se dávají briefingy jednotlivých týmů. To znamená, že tam si přečtete, který ten jezdec a který ten tým bude k dispozici, což je zaprvé v tom tiskovém středisku, nebo případně, když chcete točit rozhovor, tak je to v takové speciální televizní aréně, kam oni chodí a tam se dělají s nimi rozhovory před tabulí MotoGP. To znamená, že ten jezdec chodí do toho tiskového střediska, kde je speciální stůl, nebo prostor, kde jezdci přijdou po domluvě se svým týmem v daný čas. To je jedna věc, a potom vlastně do toho tiskového střediska po kvalifikaci a po závodě chodí všichni jezdci kategorie MotoGP. Ti první tři jdou na oficiální tiskovku a jestli se po té tiskovce tam staví, nestaví, to už je trošku na nich. Ale novináři mohou přijít do té místnosti, která navazuje na to tiskové středisko, je to hned vedle a tam je oficiální tiskovka s prvními třemi závodníky, a ti potom jdou si plnit televizní povinnosti. A ostatní jezdci tam přicházejí za doprovodu, řekněme, toho manažera pro tisk v tom jednotlivém týmu, kam si sednou a novináři se kolem nich shluknou. Většinou je to tak, že jsou tam dvě až tři místa, to znamená, že může ten rozhovor dávat v jednu chvíli maximálně ta trojice závodníků, zpravidla dva. Tak ten, který tam třeba přijde, tak musí chvíličku bohužel počkat. A jsou tam někdy nepříjemné věci z mého hlediska, že se stane, že třeba je tam nějaký závodník, který někoho zajímá, hlavně Ital, Španěl. Tam se kolem něj shluknou italští novináři. A teď na to druhé místo, které je tam volné, přijde například, vezmu loňský příklad, Darryn Binder, který jednak výsledky neměl a nikoho moc nezajímal. A teď on tam chudák sám sedí a teď k němu třeba přijdou tři novináři, anebo taky jsem viděl, že nepříjde nikdo, takže on tam smutně sedí deset minut a když nikdo nepříjde, tak jde zase zpátky. Takže to je taková trochu krušná věc, že si jezdec sáhne na dno a když vidí, že o něj není zájem, tak není to nic příjemného. Takže tam to probíhá takhle, a potom samozřejmě je možné si domluvit individuálně rozhovor pro televizi. Ale tyto rozhovory se dají domluvit buď přímo přes Dorna jako přes promotéra, případně s tím týmem. Že byste vzal jezdce a šli tam, to nejde, takže to se domlouvá dopředu a většinou vyjdou vstříc. Ale chce to mít všechno podchycené, ten zájem médií je tam velký, a to oni by vlastně pořád jenom odpovídali. Takže ta Dorna si to trochu koriguje, to znamená například Márquez dělá jenom pro tři televize

rozhovor a příště zase pro tři jiné, aby se všichni prostřídali. Čili ty velké televize mají toho Márqueze vždycky a takové menší jako jsme my, tak se o to musíme s těmi dalšími podělit.

25. Když se vrátím zpátky k přípravě na velké ceny, dokázal byste nějak popsat rozdíly v samotném projevu komentování z místa velké ceny oproti komentování z dálky, z Prahy?

To je veliký rozdíl, protože jak jsem říkal, přijedete brzo ráno na trať, díváte se na zahřívání a na ten hukot, který tam je, a okamžitě vás to vtáhne do toho děje, že jste doopravdy součástí toho děje. Takže ta celková věc emoční, projev, všechno graduje, graduje a je to mnohem lepší. Když přijдете do Prahy, prší, je zima a teď máte komentovat něco, kde je naopak krásný počasí. Jsou to úplně odlišné věci. Nedá se do toho prostě vžít, tady je třeba více zahrát nějaké herectví, zatímco tam je to přirozené.

26. Jak probíhá příprava předzávodního studia, jak se vybírají témata?

Ta příprava je technická, to znamená, že to studio, které je dáno na všechny sporty, tak se tam předem připraví nějaká grafika MotoGP, která je samozřejmě na tu sezónu dána. Ale teď je důležitá věc, že to studio si nějaký sponzor pronajme a zaplatí za to nějakou částku. A ten si řekne, že tam chce mít v tomto případě třeba motocykl aprilia, tak si ho přiveze. Ten motocykl se musí postavit tak, aby ničemu nevadil, a zasvítit, aby to bylo po světelné stránce správné. No a taky ten sponzor se tam třeba určí nějakou tu grafickou stránku, tak se to musí připravit tak, aby to nerušilo, aby se to s tou stránkou MotoGP, která je daná, nijak nebil. Takže to se předem připravuji, to jsou věci, které jsou dopředu dané, a třeba se i někdy vyzkouší. Tak třeba konkrétně, teď jsme taky měli zkoušku těchto věcí dopředu, samozřejmě když potom by přišel jiný sponzor a přinesl by jinou motorku, tak znova se ten proces musí týden před tím studiem, většinou v pondělí, když se vysílá v neděli, tak se to v pondělí prostě vyzkouší. A záběry kamer jsou dané, tam jsou tři kamery a jeřáb, takže vlastně čtyři kamery. Ale to je podobně jako ve všech sportech, čili tam se to už moc nezkouší. To jsou věci, který jsou dané. To si potom režisér toho přenosu nebo toho studia domluví, že tady, když jsou studia, tak je normálně celá osádka, to znamená kameramani, režisér, stříhač, je tam plná televizní osádka, takže ten režisér si domluví s moderátorem, do které kamery chce začít, co s hosty, jak předávat slovo. A pak jsou tam nějaké příspěvky, které si víceméně určí nějak ta dramaturgie toho studia. Většinou si je určuje ten moderátor, my tam na toto vyložené dramaturga nemáme, i když třeba ve fotbale to tak je. Ale určí si, že třeba my, když jsme tam na místě a točíme, tak jim nabídneme, dám příklad, třeba 3 příspěvky, který jim ustříhneme a

pošleme. Takže oni vědí, že tyto příspěvky tam budou, pak se k tomu dá třeba sestřih závodu Moto2, sestřih sobotního sprintového závodu teď aktuálně, a tak si ty příspěvky ten moderátor s tím režisérem seřadí do takzvaného bodového scénáře. A podle toho se jede, takže vědí taky, v kolik se mají vrátet, pokud jsou tam vstupy z gridu, tak zase se domluví, že ta trasa je od tolika do tolika. To znamená, že třeba ve 13:45 vstoupí Abraham z gridu a řekne něco, takže ten bodák se sestaví. Takže znělka, studio, pak příspěvek, jak to vypadá na místě studio, pak třeba sestřih MotoGP v sobotu, sestřih Moto2, přímý vstup. To je věc, kterou si domlouvá ten moderátor s tím konkrétním režisérem studia v Praze. To znamená každé studio v Praze má svého režiséra a ten režisér, a to se teď stalo taky ve Valencii, si hlídá ten čas a je na jeho odpovědnosti, že třeba nějaký příspěvek vyhodí. To znamená, teď se taky stalo, že se poslaly nějaké příspěvky z Portimaa, něco se tady ustříhalo, ale třeba přeteče nějaký rozhovor s někým na místě, nebo, to se stane velice hravě, čas běží, musí se jít už v :55 na místo na trať komentovat živě závod. Takže je to na jeho odpovědnosti, co z toho vyhodí a aby se vešel do toho plánovaného pořadu. To znamená, je to věc režiséra, ale v nějaké koordinaci s moderátorem.

27. Takže moderátor si vytvoří nějaká témata, které se budou probírat během toho studia, potom je pošle dramaturgovi, režisérovi, který je zkontroluje, řekne, jestli to je v pořádku, a potom se nachystá to studio tak, aby všechno vycházelo nejen časově, ale i tematicky...

Takhle se to dá říct, že oni si to spolu připraví a vědí, že když bude pres, vyhadujeme tohle, ten moderátor to ví, ale oni jsou pořád spolu ve styku, protože ta režie, to už je ta velká, která ovládá kamery, všechno, to už je klasická televizní vysílací režie, ze které se konkrétně vysílá i Snídaně s Novou. To znamená, že tam je trochu problém, že když my vysíláme studio ve 13:25 a Snídaně skončí třeba ve 12 a něco, tak se to musí rychle přesvítit, kamery se musí přesunout a tak. Ale to je plnohodnotná vysílací režie a ten režisér je během toho vysílání spojený s moderátorem. Může na něj mluvit jeden přes hlasitý mikrofon, to znamená během příspěvků může říkat pokyny, ale i během toho vysílání, když moderátor mluví, tak on mu mluví do uší, to znamená, řekne mu “tak a teď už moderátor končí, protože musíme jít, máme připravený rozhovor se Salačem živě.” Takže toto víceméně určuje režisér a oni vědí zhruba, kam se to bude ubírat, ale přímo ten režisér si toho moderátora řídí.

28. Jak ovlivnila pandemie koronaviru vaši přípravu na závody, respektive samotný tým, který se stará o vysílání?

Tak pandemie to ovlivnila vlastně jenom v jedné věci, že těch závodů bylo méně. To znamená, že jsme poměrně dlouho nic nevysílali a taky se ještě nejezdilo na závody v té době, jezdí se až od loňského roku, takže to byl dřívější klasický model. Takže si myslím, že to nijak neovlivnilo.

29. Do jaké míry vás vaše práce komentátora motorsportu, když se velké ceny odehrávají od pátku do neděle?

Já musím říct, že komentátor nejenom motorsportu, ale komentátor sportu celkově, protože jak jsem říkal, komentoval jsem spoustu jiných sportů. Takže od toho roku, kdy jsem začal dělat novináře, což je samozřejmě strašně dávno, ať už jsem komentoval, psal do novin, byl v rozhlase, sportovním redaktorem nebo komentátorem v televizi čehokoliv, tak to ovlivnilo můj život naprosto dramatickým způsobem. Protože ne každá žena je na to zvyklá nebo jí to sedí a pochopitelně ten můj osobní život na to výrazně doplatil, to je pravda, to je potřeba říct. To znamená, doplatil jsem na to konkrétně dvěma rozvody.

30. Takže člověk jako vy například má nějakou práci během toho týdne a potom víkend má tu největší práci, když budu mít na mysli to komentování, a nemá ani moc volného času, pokud to chápu správně...

Když bych to řekl sám za sebe, tak já pracuji sedm dní v týdnu. Protože pět dní v týdnu dělám práci režiséra a o víkendu komentuji. Takže se stalo loni i s těmi výjezdy, kdy to bylo o to náročnější, že se třeba jelo na závody ve čtvrtek a pondělí zpátky, takže jsem se pak musel víc věnovat práci režiséra v těch volných dnech bez komentování, tak tam se skutečně stalo úplně hravě, že jsem třeba tři měsíce neměl volný den.

31. Když nad tím tak zvažuješ, tak člověk si řekne, že komentátor přijde, sedne se do kabiny, něco okomentuje, a potom má v zásadě hotovo. Tomu tak asi nebude, komentátor musí dělat i mnohem více věcí než tu samotnou profesi.

Ono to tak je, protože když vezmeme komentátory například na Nově, tak oni nejsou jenom komentátory. Zároveň dělají redaktory, to znamená, oni kromě komentování mají ještě službu, kdy se připravují na vysílání Sportovních novin. Nebo někteří i třeba moderují, to znamená, že jsou Snídaně, polední noviny, odpolední, večerní, oni ty příspěvky natáčejí nebo případně ustříhávají a namlouvají, pokud je to ze světa, takže ta práce, že by ten komentátor pracoval sobota, neděle a týden měl volno, to tady není. Čili zase musíme rozdělit komentátory na externisty a na zaměstnance, protože zaměstnanci mají ještě nějakou práci, to komentování je

jenom určitá část té jejich práce. To znamená, že je to nějaký třeba 30procentní podíl, ale ještě mají další práci v televizi jako redaktori. Když je ten externista, tak ten samozřejmě chodí do Novy komentovat jenom ten svůj sport, takže ten má pět dní volno, ale zase se obávám, že by ho to neuživilo, takže musí zase během těch pěti dnů dělat nějakou jinou práci, u kterého nevíme, co dělá, to je jeho věc. O to se Nova nestará. To znamená, že ten se musí živit jinými věcmi. Třeba občas tam přijde někdo komentovat basketbal, ale má ještě jiný povolání, třeba úplně jiný. Takže chci říct, že to je věc každého, jak si udělá, ale na Nově mají zaměstnanci kromě komentování ještě jiné povinnosti. Klasičtí komentátoři dělají zároveň redaktory nebo případně i dramaturgii, vedoucí vydání a další novinářský profese. A u mě to je tak, že já kromě toho komentování dělám toho režiséra, takže jednak se jako šéfrežisér musím starat o to, aby všechny pořady měly nasazeného nějakého režiséra, aby tam vždycky někdo byl. A samozřejmě kromě toho spoustu pořadů já režírují, takže je to práce, která je takhle daná. Když bych ještě řekl jenom ze svého hlediska, teď to nejde, když komentujeme z ciziny, ale když jsme komentovali z Prahy, tak úplně běžná věc byla, že já jsem v sobotu přišel na tu devátou do práce, do čtyř hodin jsem komentoval, po čtvrté skončily tréninky sobotní a já jsem normálně v osm večer režíroval Televizní noviny, to bylo úplně běžné. To znamená, že takhle to je u většiny lidí.

32. Vnímáte nějaké změny ve vaší profesi s ohledem na stále se zvyšující vliv sociálních sítí?

To už jsem trochu naznačoval. Ten vliv je veliký. Naprostým zásadním momentem byl, jak jsem říkal, internet. Ten úplně změnil komentování v možnosti informací, a právě sociální sítě to ještě maličko, řekněme, zvýšili. Ale kromě toho sociální sítě výrazným způsobem umožňují zpětnou vazbu. To znamená, že je možné ze sociálních sítí vyzorovat věci, které by bylo možné zlepšit, které se třeba lidem nelíbí, které by člověk měl změnit, a to si myslím, že je důležitá věc. Takže tam ty sociální sítě hrají velikou roli. A naopak v dobrém slova smyslu jsou takovým povzbuzením, že když něco děláte a zase se to třeba někomu líbí, tak vás to povzbudí, nabije a inspiruje k nějaký další práci a, řeknu to hloupě, sebezvzdělávání. Takže ať ta pozitivní kritika neboli ta negativní, každá má něco do sebe a tu právě přinášejí sociální sítě.

33. A právě přes sociální sítě komunikujete nějakým způsobem s fanoušky, ať už během přenosů nebo mimo ně?

Tady musím říct jednu věc, že naprosto neskutečným způsobem s nimi komunikuje Karel Abraham, který v tom je úplně jinak školený a vyzná se v tom. Čili ten komentuje s fanoušky i třeba během vysílání nebo, neříkám, že úplně během toho komentování, i během toho dne opravdu hodně. Takže tam i odpovídá na některé jejich dotazy, případně požadavky. A díky němu jsem se naučil trochu pracovat s Instagramem, takže tam je ta komunikace taky u mě nesrovnatelně větší, než když jsem ho neměl, takže si myslím, že ten Instagram změnil můj komentátorský život hodně, ten mám od loňského roku, což vzniklo těmi cestami. A dneska je tam u mě přes 2000 sledujících, což může být pro někoho hodně, pro někoho málo, ale ti lidé se nějakým způsobem ozývají a nějaká komunikace s nimi probíhá.

34. Záleží na vás, jestli vám takový účet vyhovuje a jestli to pro vás bude znamenat i větší rozhled do jiných sociálních sítí, což dělá hodně lidí, že neskončí u jedné sociální sítě, ale zabřednou i do dalších a komunikují takto s fanoušky...

Jasně, to je věc vývoje, to určitě ano.

35. Kudy vedla vaše cesta ke komentování MotoGP?

No tak to vám řeknu rád, protože člověk rád vzpomíná. Já musím říct, že jsem chtěl dělat sportovního novináře, dá se říci, od mala, od 1. třídy stoprocentně, takže jsem se to snažil nějakým způsobem sledovat. A po gymnáziu jsem vystudoval fakultu žurnalistiky a během školy už jsem psal nějaké články se sportovní tematikou, ale i s tou hudební, jak jsem říkal na začátku. Protože pokud jste za minulého režimu chtěl dělat žurnalistu a nechtěl jste si nějakým způsobem s tím minulým režimem, jak se říká, umazat ruce, tak jste mohl psát buď do sportu nebo nějaké kulturní činnosti. Do ničeho jiného jsem se pouštět nechtěl, což se mi naštěstí podařilo. No a když jsem přišel z vojny, tak přišla nabídka dělat redaktora sportu do Večerní Prahy. Tenkrát Večerní Praha byl poměrně známý tisk v Praze, tak tam jsem byl. A právě přitom, a to bylo důležité, jsem dělal hlasatele na různých sportovních podnikcích, třeba na fotbalové Slávii nebo na volejbale na 1. lize. Pak jsem hlásil v 86. roce mistrovství světa ve volejbale žen, které bylo v Československu. A zároveň jsem psal hodně o motorismu, tak jsem dostal nabídku z Československého rozhlasu, kde jsem dva roky dělal. Taky jsem tam dělal videovstupy z motorismu, hlavně z ploché dráhy, protože to byla taková moje další činnost, plochá dráha, závody na silnici. To byly asi dvě moje největší domény v tomhle slova smyslu. A protože v 89. roce odcházel Luboš Pecháček, což byl komentátor hlavně Formule 1 a dalších věcí do motorismu, do důchodu, tak televize někoho hledala. Nejprve oslovila jistého Petra Haše, který byl redaktorem rozhlasu v Hradci Králové a dělal hlasatele na

různých motoristických podniků ve východních Čechách a dal tu práci dobře, já si ho pamatuji velmi dobře. Ale on byl taky už starší o čtrnáct let než já, už měl rodinu, nechtěl se stěhovat do Prahy a podobně. A udělal dobře, potom se stal po revoluci ředitelem rozhlasu v Hradci Králové, takže tu práci nepřijal. No a jako druhý jsem byl osloven já. Já jsem to po dlouholeté úvaze přijal, i když se mi z rozhlasu nechtělo, byl jsem tam strašně spokojený, ale risknul jsem to. A tak jsem v '89 začal komentovat a shodou okolností první dva přenosy byly z motorek, ale to byla opravdu náhoda, mistrovství Evropy v Mostě, a potom už velká cena v Brně. Takže to byly moje první dva přenosy v 89. roce, kdy jsem ještě byl zaměstnancem rádia. Ale už jsem měl vizi, že přejdu do televize a pak jsem se 1. září se stal zaměstnancem televize a tam jsem pracoval do roku '93. A v roce '93 jsem dostal nabídku do Novy, která tehdy vznikala další rok, tam se vytvářel nějaký tým lidí, kteří připravovali to vysílání Novy asi tři čtvrtě roku před tím, než Nova začala vysílat. Tak jsem tu nabídku přijal, a pak už jsem od toho '94 na Nově.

36. Takže z pohledu Novy to byla samozřejmost vás kontaktovat a vzít do přenosů MotoGP? Nevím přesně, v jakém roce se motorky začaly vysílat na Nově, asi 2008, 2009...

To bylo 2009 a protože já jsem na Nově předtím komentoval hlavně fotbal, pak jsem měl takovou dvouletou přestávku, kdy se dělal jenom toho režiséra. Ale protože všichni věděli, že se o ty motorky zajímám, a hlavně to, že s nimi jsem jezdil, jezdil jsem závody, takže věděli, že jsem závodník. A věděli taky, že jsem ty motorky dřív komentoval a že se o to zajímám hlavně jako jezdec, protože já jsem až do roku 2009 závodil, tak mně to, jak říkáte, poměrně logicky nabídli. Byl jsem tam zaměstnancem, tak když tam měli závodníka, tak upřímně řečeno to bylo jasné. Nova MotoGP zkrátka koupila právě v roce 2009, do té doby to měla Česká televize a Česká televize o to neměla zájem. Tehdy byl vlastníkem práv pan Karel Abraham starší, který chtěl jednat s Českou televizí, ale Česká televize mu řekla, že prostě nechtějí motorismus nebo silniční závody zařazovat, že mají jiné sporty, prostě nedohodli se, u toho jsem nebyl, ale nedohodli se, on šel na Novu a ta to od toho roku 2009 vzala. A do dneška to trvá a ta smlouva momentálně je do konce roku 2026, ale myslím, že bude pokračovat i dál.